

**Załącznik nr 2
do Uchwały Nr XVIII/264/04
Rady Miejskiej w Łasku
z dnia 15 września 2004 r.**

Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask na lata 2004 - 2012

Łask, 2004

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
JEDNOSTKA BADAWCZO-ROZWOJOWA, Krajowy Rejestr Sądowy 0000122099
00-975 Warszawa, ul. Rakowiecka 4, tel. centrala: (0-22) 849 53 51, fax: (0-22) 849 53 42
Dyrektor: (0-22) 849 50 96, fax: (0-22) 849 49 21; komertel: (0-22) 848 25 26; www.pgi.gov.pl
BPH PBK SA O/W-wa 79 1060 0076 0000 4010 2000 2100, NIP 525-000-80-40, REGON 000332133

Wykonawcą

„Planu gospodarki odpadami dla Gminy Łask na lata 2004 - 2012” był Zakład Geologii

Środowiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego

w składzie:

mgr Dariusz Choromański – koordynator zadania

dr Joanna Fajfer

mgr Anita Witkowska

mgr inż. Michał Rolka

dr Hanna Tomassi - Morawiec

mgr Wojciech Wołkowicz

Teresa Skalska

Spis treści

1. PODSTAWA WYKONANIA PRACY	8
2. CEL I ZAKRES PRACY.....	8
3. METODYKA OPRACOWANIA PLANU.....	8
4. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁASK	9
4.1 POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	9
4.2 UKSZTAŁTOWANIE I GEOMORFOLOGIA TERENU	10
4.3 BUDOWA GEOLOGICZNA	10
4.4 WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	11
4.5 WARUNKI GLEBOWE.....	12
4.6 WARUNKI KLIMATYCZNE	12
4.7 OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE.....	13
4.8 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	13
4.9 SYTUACJA GOSPODARCZA	14
5. PRIORYTETY I CELE W DZIEDZINIE GOSPODARKI ODPADAMI.....	15
5.1 POLITYKA I STRATEGIA PAŃSTWA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	15
5.1.1 <i>Gospodarka odpadami w założeniach II Polityki Ekologicznej Państwa.....</i>	<i>15</i>
5.1.2 <i>Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 .....</i>	<i>16</i>
5.1.3 <i>Gospodarka odpadami w Narodowej Strategii Ochrony Środowiska.....</i>	<i>17</i>
5.1.4 <i>Krajowy Plan Gospodarki Odpadami.....</i>	<i>17</i>
5.2 POLITYKA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI.....	19
5.2.1 <i>Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2000 – 2015.....</i>	<i>19</i>
5.2.2 <i>Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego .....</i>	<i>19</i>
5.3 PLAN GOSPODARKI ODPADAMI POWIATU ŁASKIEGO	20
5.4 AKTY PRAWNE REGULUJĄCE GOSPODARKĘ ODPADAMI	21
6. DIAGNOZA STANU AKTUALNEGO GOSPODARKI ODPADAMI, ZAŁOŻENIA PROGNOSTYCZNE, OKREŚLENIE CELÓW ORAZ PRZEWIDYWANE DZIAŁANIA	22
6.1 ODPADY POWSTAJĄCE W SEKTORZE KOMUNALNYM	23
6.1.1 <i>Odpady komunalne.....</i>	<i>23</i>
6.1.1.1 Analiza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask	23
6.1.1.1.1 Źródła powstawania i ilości odpadów komunalnych.....	23
6.1.1.1.2 Oszacowanie ilości odpadów komunalnych na podstawie wskaźników.....	24
6.1.1.1.3 Zbieranie, gromadzenie i transport odpadów komunalnych	25
6.1.1.1.4 Stan aktualny w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych	29
6.1.1.1.5 Ocena stanu aktualnego gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Łask...	33
6.1.1.2 Prognozy powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Łask w latach 2004-2012	33
6.1.1.2.1 Analiza czynników demograficznych i społeczno-gospodarczych	33
6.1.1.2.2 Prognozy wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy Łask do 2012 roku	34
6.1.1.3 Cele przewidziane do realizacji w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie gminy Łask.....	35
6.1.1.4 Propozycja systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask.....	36
6.1.1.4.1 Koncepcja systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask	36
6.1.1.4.2 Proponowane rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	37
6.1.1.4.3 Częstotliwość odbioru odpadów.....	43
6.1.1.4.4 Proponowane rozwiązania techniczne dla projektowanego systemu.....	43

6.1.1.5	Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami w sektorze komunalnym.....	44
6.1.1.5.1	Działania zmierzające do zapobiegania, powstawaniu odpadów	44
6.1.1.5.2	Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko	44
6.1.1.5.3	Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.....	45
6.1.1.5.4	Plan redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów	47
6.1.2	<i>Odpady opakowaniowe</i>	48
6.1.2.1	Stan aktualny gospodarki odpadami opakowaniowymi	48
6.1.2.2	Prognozy powstawania odpadów opakowaniowych.....	48
6.1.2.3	Cele i działania w gospodarce odpadami opakowaniowymi	49
6.1.2.4	Plan działań w gospodarce odpadami opakowaniowymi.....	49
6.1.3	<i>Odpady niebezpieczne występujące w strumieniu odpadów komunalnych</i>	50
6.1.3.1	Stan aktualny	50
6.1.3.2	Prognozy powstawania.....	51
6.1.3.3	Cele w gospodarce odpadami niebezpiecznymi występującymi w strumieniu odpadów komunalnych.....	51
6.1.3.4	Plan działań	51
6.1.4	<i>Osady ściekowe</i>	52
6.1.4.1	Stan aktualny	52
6.1.4.2	Prognozy powstawania osadów ściekowych.....	53
6.1.4.3	Cele przewidziane do realizacji w gospodarce osadami ściekowymi.....	53
6.1.5	<i>Przewidywane zadania do realizacji w gospodarce odpadami komunalnymi</i>	54
6.2	GOSPODARKA ODPADAMI POWSTAJĄCYMI W SEKTORZE GOSPODARCZYM Z UWZGLĘDNIENIEM ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	54
6.2.1	<i>Określenie stanu aktualnego gospodarki odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym</i>	55
6.2.2	<i>Odzysk i unieszkodliwianie odpadów</i>	56
6.2.3	<i>Odpady niebezpieczne w sektorze odpadów gospodarczych</i>	57
6.2.4	<i>Analiza stanu gospodarki odpadami</i>	57
6.2.5	<i>Prognozy powstawania odpadów</i>	57
6.2.6	<i>Cele do osiągnięcia w gospodarce odpadami z sektora gospodarczego</i>	58
6.2.7	<i>Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych</i>	58
6.3	SZCZEGÓLNE RODZAJE ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE	59
6.4	SZCZEGÓLNE RODZAJE ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	61
7.	ZADANIA INWESTYCYJNE I POZAINWESTYCYJNE W GOSPODARCE ODPADAMI DLA GMINY ŁASK W LATACH 2004-2012 WRAZ Z HARMONOGRAMEM	65
8.	OPRACOWANIE PROGRAMU PROMOCJI I EDUKACJI W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	67
9.	OKREŚLENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW W PLANIE GOSPODARKI ODPADAMI	70
9.1	<i>ŹRÓDŁA POZYSKIWIANIA FUNDUSZY</i>	70
9.2	<i>ZASADY ORAZ SPOSÓB FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRIORYTETOWYCH</i>	71
9.3	<i>OSZACOWANIE KOSZTÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWIDZIANYCH W PLANIE GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY ŁASK</i>	83
10.	ANALIZA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU GOSPODARKI ODPADAMI NA ŚRODOWISKA	83
11.	SYSTEM MONITORINGU I OCENY REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW ...	86
12.	STRESZCZENIE	89

13.	LITERATURA:	95
14.	SPIS RYSUNKÓW	97
15.	SPIS TABEL	98
16.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	99

Wprowadzenie

Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask powstał jako realizacja ustawy o odpadach (Dz. U Nr 62/2001, poz. 628 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku Nr 41 poz. 365, nr 113 poz. 984, nr 199 poz. 1671; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959 i nr 116 poz. 1208) z dnia 27 kwietnia 2001 roku, która wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym (rozdział 3, art. 14-16). Opracowany „Plan gospodarki odpadami dla Gminy Łask” stanowi jeden z elementów tworzonego systemu gospodarki odpadami w kraju.

1. Podstawa wykonania pracy

Niniejsza praca została wykonana na podstawie umowy Nr 4.23.0392.00.0 z dnia 03.11.2003 r. na „Opracowanie Gminnego Programu Ochrony Środowiska wraz z Gminnym Planem Gospodarki Odpadami”, zawartej pomiędzy Urzędem Miejskim w Łasku a Państwowym Instytutem Geologicznym w Warszawie.

2. Cel i zakres pracy

Celem niniejszego „Gminnego Planu Gospodarki Odpadami” jest wyznaczenie działań zmierzających do utworzenia nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami.

Niniejszy plan obejmuje:

- * Analizę i ocenę aktualnego stanu gospodarki odpadami
- * Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami
- * Działania zmierzające do poprawy sytuacji w dziedzinie gospodarki odpadami,
- * Koncepcję systemu gospodarki odpadami
- * Instrumenty i źródła finansowe służące do realizacji planu
- * Program promocji i informacji zamierzonych celów
- * Oszacowanie kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami
- * System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów
- * Analizę oddziaływania projektu planu na środowisko

Powyższe zagadnienia ujęto w kolejnych częściach opracowania, uwzględniając ogólną charakterystykę gminy, która może być przydatna w pracach z zakresu prognozowania i planowania gospodarki odpadami.

Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask został opracowany zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa, Planem Gospodarki Odpadami dla województwa Łódzkiego, Planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego oraz Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Plan obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstające i przywożone na teren gminy tj.: odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady inne niż niebezpieczne z uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, budowlanych i remontowych, wraków samochodowych, opon oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

3. Metodyka opracowania Planu

Sposób opracowania „Planu...” został podporządkowany metodologii odpowiedniej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- opracowaniu diagnozy stanu aktualnego w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Łask uwzględniającego wszystkie odpady powstające na jej terenie oraz odpady przywożone na teren gminy,
- określeniu uwarunkowań realizacyjnych „Planu...” zawartych w obowiązujących uregulowaniach prawnych oraz dokumentach planistycznych wyższego rzędu, a także w Miejscowym Planie

- Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łask i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łask,
- określeniu rozwiązań systemowych w zakresie gospodarki odpadami zawierających propozycje selektywnej zbiórki poszczególnych frakcji odpadów oraz propozycje technologii unieszkodliwiania i odzysku zebranych odpadów,
  - opracowaniu systemu monitoringu „Planu...” z uwzględnieniem wskaźników monitorowania wdrażania założonych celów w „Planie...” w celu weryfikacji oraz kontroli jego realizacji.

Informacje niezbędne do realizacji pracy uzyskane zostały z następujących źródeł:

- a) Urzędu Miejskiego w Łasku,
- b) Starostwa Powiatowego w Łasku,
- c) Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego,
- d) Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego
- e) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego,
- f) Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- g) Państwowego Instytutu Geologicznego,

Zgromadzone informacje zostały zweryfikowane poprzez ankietyzację, wywiady i sondáže.

Ankiety zostały skierowane do:

- * firm zajmujących się zbiórką i transportem odpadów,
- * firm zajmujących się odzyskiem/unieszkodliwianiem odpadów,
- * instalacji służących do odzysku/unieszkodliwiania odpadów
- * wytwórców odpadów z sektora gospodarczego,
- * placówek służby zdrowia,
- * oczyszczalni ścieków.

Jako punkt odniesienia dla Planu gospodarki odpadami przyjęto aktualny stan gospodarki odpadami na dzień 31.12.2002 r. z uwzględnieniem danych dostępnych za okres 2003 roku.

4. Charakterystyka Gminy Łask

4.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina miejsko – wiejska Łask położona jest w centralnej części województwa łódzkiego w powiecie łaskim. Zajmuje powierzchnię 147 km² (co stanowi 23,8% powierzchni powiatu i daje mu drugą pozycję po gminie wiejskiej Widawa), w tym miasto Łask 15 km². Gmina Łask dzieli się na 31 sołectw. Są to: Aleksandrówek, Anielin, Bałucz, Borszewice, Budy Stryjewskie, Gorczyn, Karszew, Kopyść, Krzucz, Łopatki, Mauryca, Okup Mały, Okup Wielki, Orchów, Ostrów, Rembów, Remiszew, Rokitnica, Sięganów, Stryje Księżę, Stryje Paskowe, Teodory, Wiewiórczyn, Wola Bałucka, Wola Łaska, Wola Stryjewska, Wronowice, Wrzeszczewice, Wrzeszczewice Nowe, Wydrzyn, i Zielęcice. Na terenie gminy znajdują się 44 miejscowości w tym miasto Łask. Gmina zamieszkiwana jest przez 28 502 tys. mieszkańców (w tym 19 149 tys. w mieście Łasku) co stanowi 55,6% ogółu społeczeństwa powiatu łaskiego.

Gmina znajduje się w sąsiedztwie aglomeracji Łódzkiej na głównym szlaku komunikacyjnym Łódź – Wrocław. Z Łodzi przez Łask przebiega droga krajowa nr 14 oraz bierze swój początek droga krajowa nr 44 biegnąca przez Piotrków Trybunalski w kierunku Lublina. Gminę przecina także linia kolejowa z Łodzi do węzła kolejowego w Zduńskiej Woli.

Administracyjnie gmina położona jest w centralnej części województwa łódzkiego w powiecie łaskim i sąsiaduje z następującymi gminami: od pn-wsch i wsch – gmina Dobroń, od pd-wsch – gmina Żelów, od pd - gmina Buczek, od pd-zach Sędziejowice, od zach – gmina Zduńska Wola (powiat ZduńskoWolski), od pn-zach – gmina Szadek (powiat ZduńskoWolski), od pn – gmina Wodzierady.

Według podziału fizyczno - geograficznego Kondrackiego (2000), obszar gminy Łask należy do

następujących makroregionów i mezoregionów:

Tabela 1 Jednostki fizyczno – geograficzne na obszarze gminy Łask wg Kondrackiego (2000)

MAKROREGION	MEZOREGION	CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTKI
Nizina południowielkopolska	Wysoczyzna Łaska	Wysoczyzna Łaska jest zdenudowaną peryglacialnie równiną morenową, położoną na wschód od Kotliny Sieradzkiej, na płd. od Kotliny Kolskiej, na zachód od Wzniesień Łódzkich i na płn. od Kotliny Szczercowskiej. Zajmuje powierzchnię około 2330 km ² . Jednostkę tą rozcinają doliny Grabi, Pichny, Neru i górnej Bzury. Powszechnym elementem są wydmy.

Źródło: Kondracki J. „Geografia fizyczna Polski” PWN Warszawa 2000.

4.2 Ukształtowanie i geomorfologia terenu

Gmina Łask znajduje się w centrum Wysoczyzny Łaskiej. Dzisiejsza powierzchnia terenu została ukształtowana przez procesy morfogenetyczne plejstoceńskie (glacialne, interglacialne i peryglacialne), a w ostatnim etapie, aż do chwili obecnej przez procesy holoceniowe. W geomorfologii obszaru zaznaczają się dwie części: południowa i centralna o charakterze równinnej wysoczyzny morenowej, zbudowanej z gliny zwałowej oraz północna, w której dominującą formą są równiny wodnolodowcowe.

Część południowa i centralna - wysoczyzna powstała podczas recesji lądolodu warciańskiego (złodowacenie środkowopolskie), osią tej części terenu jest dolina rzeki Grabi. W dolinie Grabi został wyróżniony jeden poziom tarasowy (nadzałewowy). Osiąga on szerokość kilkuset metrów, powierzchnia ich w niektórych miejscach nadbudowana jest małymi pagórkami wydmowymi lub płatami piasków eolicznych.

Część północna – tworzą ją równiny wodnolodowcowe, które są młodsze od wysoczyzny morenowej. W północno – zachodniej części terenu występują pojedyncze kemy. Najwyraźniejszą taką formą jest kem o wysokości względnej około 15 m koło Ulejowa oraz kem pomiędzy miejscowościami Stryje Księżę i Stryje Paskowe. Istotny element geomorfologiczny opisywanego obszaru stanowią wydmy. W części północnej rozwinięte są na równinach sandrowych koło Ulejowa, w części południowej wykształciły się na równinie morenowej. Największą i najbardziej wyrazistą formą jest wydma koło Teodorów, której długość mierzona wzdłuż linii grzbietowej wynosi 6 km. Jednakże w wyniku eksploatacji piasków do wyrobu sylikatów w Teodorach znaczna część tej wydmy została w dużej mierze zniwelowana.

Oprócz przytoczonych form naturalnych na terenie gminy Łask występują także dość liczne formy pochodzenia antropogenicznego (np. nasypy kolejowe, żwirownie, piaskownie, glinianki).

4.3 Budowa geologiczna

Obszar gminy położony jest w obrębie jednostki strukturalnej, zwanej niekiedy mogileńsko-łódzką, która kontaktuje się z monokliną przedsudecką wzdłuż linii biegnącej od Szczercowa w kierunku północnozachodnim.

Najstarszymi skałami, na których bezpośrednio leżą osady czwartorzędu, są utwory jury górnej, na przeważającej części omawianego obszaru zwartą pokrywę podczwartorzędową tworzą utwory

górnokredowe. Generalnie skały kredowe reprezentowane są przez wapień, margle, piaskowce oraz wapień margliste, wapień piaszczyste, a z przewarstwieniami margli i piaskowców wapnistych.

Trzeciorzęd reprezentowany jest przez osady piaszczyste i ilasto-mułkowe z wkładkami węgla brunatnego akumulowanego w miocenie i pliocenie w zbiornikach śródlądowych. Pokrywa osadów trzeciorzędowych ma charakter nieciągły. W części centralnej osady trzeciorzędowe występują w odosobnionych płatach. Brak zwartej pokrywy osadów trzeciorzędowych świadczy o intensywnych procesach denudacyjnych, jakie miały miejsce w trzeciorzędzie i na początku czwartorzędu.

Osady czwartorzędu występują na całym obszarze, a ich miąższość jest zmienna i zależy od konfiguracji powierzchni mezozoiku oraz ukształtowania terenu. Największe miąższości utworów czwartorzędowych związane są z dolinami kopalnymi i lejami krasowymi, a najmniejsze ze współczesnymi dolinami. Osady czwartorzędowe powstały przy udziale lądolodu, wód rzeczno-lodowcowych i rzecznych. Utwory te reprezentowane są przez:

- gliny zwałowe,
- piaski i żwiry wodnolodowcowe,
- piaski i żwiry rzeczne,
- ły, mułki i piaski zastoiskowe.

Okres schyłkowy zlodowacenia cechował się uaktywnieniem procesów eolicznych, które doprowadziły do powstania wydmy i pokryw eolicznych. Wydmy z obszaru badań umieszczono w pozycji czwartorzędu nie rozdzielonego, gdyż nie można z całą pewnością stwierdzić, które wydmy podlegały ewentualnej późniejszej redepozycji lub w ogóle były usypane w holocenie, jeśli nie ma szczegółowych badań. Do osadów holoceniskich należą piaski rzeczne tarasów nadzalewowych jak również torfy. Osady te związane są głównie z obszarami den dolinnych i występują w dolinie rzeki Grabi. Nagromadzenia torfów nie mają znaczenia gospodarczego, gdyż posiadają niewielkie powierzchnie, małe miąższości, a ponadto są w znacznym stopniu zamulone i zapiaszczone.

4.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Obszar gminy w całości leży w dorzeczu Odry. Główną rzeką jest Grabia wraz z dopływami: Pałusznicą, Strugą Borszewicką oraz Końską. Rzeki charakteryzują się śnieżno – deszczowym reżimem zasilania. Najwyższe stany wód odnotowuje się w okresie wiosennym. W Łasku nad Grabią znajduje się 1 punkt wodowskazowy. Przepływy mierzone w tym punkcie wynosiły: WWQ 46 m³/sek, SWQ 26 m³/sek, SSQ 2,74 m³/sek, SNQ 0,83 m³/sek, NNQ 0,49 m³/sek. Zgodnie z wynikami badań jakości wód, przeprowadzonych na rzece Grabi wynika, że rzeka ta prowadzi wody pozaklasowe ze względu na nadmierne zanieczyszczenia mikrobiologiczne bakteriami coli typu fekalnego oraz chlorofilem.

Obszar obfituje w zespoły wydmy – bagienne (np. w rejonie Rokitnicy). Na terenie gminy nie ma naturalnych zbiorników wodnych, natomiast zbiorniki sztuczne zajmują powierzchnię 32 ha. Występują na tym obszarze także rowy melioracyjne o łącznej długości 81 km z czego objętych utrzymaniem jest 36 km.

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym obszar gminy położony jest w Regionie Łódzkim.

Na obszarze gminy występują 2 piętra wodonośne, które związane są z budową geologiczną. Są to czwartorzędowe piętro wodonośne oraz kredowe z poziomem wodonośnym w utworach górnej kredy. Głównym poziomem na terenie badanego obszaru jest poziom górnokredowy.

Czwartorzędowe piętro wodonośne

Poziom ten nie występuje w rejonie Bałucza oraz Stryji Paskowych. Utwory wodonośne czwartorzędu wykształcone są w postaci piasków o różnej granulacji – od piasków drobnoziarnistych do żwirów. Miąższość warstwy waha się od 15 m do około 30 m i powyżej 30 m w rejonie Wronowic i Górczyna. W okolicach Górczyna zwierciadło ma charakter naporowy, natomiast na pozostałym obszarze zwierciadło jest swobodne. Wody tego piętra na znacznym obszarze połączone są z wodami poziomu górnokredowego tworząc jeden poziom użytkowy. Ma to miejsce przede wszystkim w dolinie rzeki Grabi. Z tego poziomu czerpią wody ujęcia wodociągowe w Okupie oraz Górczynie.

Wody piętra czwartorzędowego charakteryzują się niewielką mineralizacją. Są to wody wapniowo – magnezowe, średniotwarde i twarde. Azotany i azotyny występują poniżej wartości dopuszczalnych. Powszechnie zaznaczają się podwyższone zawartości manganu i żelaza. Pod względem jakości wody podziemne należą do klasy II. W rejonie Teodorów i Kolumny występują wody najwyższej klasy jakości. III klasę jakości wyznaczono w rejonie składowiska odpadów w Orchowie – Podłaszczce.

Górnokredowe piętro wodonośne

Poziom ten związany jest ze spękanyymi utworami mastrychtu i kampanu, wykształconymi w facji marglisto – wapiennej, lokalnie piaszczystej. Warstwa wodonośna zasilana jest bezpośrednio na wychodniach przez wody opadowe oraz poprzez infiltrację wód opadowych przez nadległe utwory czwartorzędowe. Zwierciadło wody ma charakter napięty na wysoczyźnie i swobodny w dolinie Grabi. Miąższość utworów średnio wynosi 110 – 133 m. Wartość współczynnika filtracji waha się od 2,2 – 4,3 m/24h w okolicach Łasku do 7,0 – 14,6 m/24h w rejonie Kolumny. Najwyższe wydajności studni występują w rejonie Kolumny – powyżej 120 m³/h, natomiast wydajności powyżej 70 m³/h na obszarze obejmującym dolinę Grabi. Na tym poziomie opierają się ujęcia wodociągowe dla miasta Łask oraz w Bałuczu.

Wody piętra górnokredowego są słabo zmineralizowane. Są to wody wodorowęglanowo – wapniowo – magnezowe charakteryzujące się słabo zasadowym odczynem oraz średnią twardością. W Kolumnie – Zakład „KOLWIN” okresowo występują podwyższone zawartości amoniaku. Powszechnie w wodach tego poziomu występują podwyższone zawartości żelaza i manganu. Wody górnokredowe zalicza się do klasy IIa i IIb.

4.5 Warunki glebowe

Na terenie gminy Łask dominują gleby niskich klas bonitacyjnych. Klasy V i VI stanowią 44,4% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Strukturę gleb na terenie gminy Łask przedstawia tabela 2.

Tabela 2 Klasy bonitacyjne gleb

Typ wskaźnika	Gleby gruntów ornych i sadów								Grunty łąk i pastwisk					
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	I	II	III	IV	V	VI
Powierzchnia (ha)	0,0	0,3	103	712	1653	825	2224	2273	0,0	0,0	12	311	1166	216
Udział w pow. gminy (%)	0,0	0,0	0,70	4,85	11,25	5,62	15,14	15,47	0,0	0,0	0,08	2,12	7,94	1,47
Udział w pow. gruntów rolnych (%)	0,0	0,0	1,02	7,03	16,31	8,14	21,95	22,43	0,0	0,0	0,12	3,07	11,51	2,13

4.6 Warunki klimatyczne

Obszar gminy znajduje się w Łódzko – Wieluńskim regionie klimatycznym (wg W. Wiszniewskiego i W. Chełchowskiego).

Średnia wieloletnia roczna temperatura wynosi 7,5 – 8 °C. Najchłodniejszym miesiącem jest luty ze średnią temperaturą –3 °C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 17,5 °C. Długość okresy wegetacyjnego wynosi dla proggu 5 °C – 213 dni, dla proggu 3 °C – 235 dni. Opady atmosferyczne wynoszą ponad 600 mm. W lipcu, czasami w czerwcu pojawiają się opady nawałne, przekraczające 180 mm miesięcznie. Na miesiące letnie przypada 61 – 68 % opadów rocznych. Średnie wieloletnie parowanie osiąga wartość 500 – 520 mm. Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi około 70.

Między Łaskiem, a Okupem Fabrycznym występują zjawiska inwersji.

Na obszarze gminy dominują wiatry z sektora zachodniego (NW, W, SW) – ok. 40 % i wschodniego (NE, E, SE) – ok. 32 – 35 %. Taki rozkład kierunków wiatrów sprzyja przemieszczaniu mas powietrza w dolinie Grabi.

4.7 Obszary i obiekty chronione

Na terenie gminy znajdują się następujące obszary chronione:

Obszar Chronionego Krajobrazu „Środkowej Grabi”

Granice wyznaczono w 1998 r. Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 9 września 1998 r., pozycja 115. Zajmuje powierzchnię 365 ha i obejmuje obszary leśne nad Grabią (obszary łągowo – olszowe). Samo koryto rzeki Grabi jest użytkiem ekologicznym od 1993 roku.

Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Doliny Grabi

Zespół ten zajmuje powierzchnię 363,8 ha, został utworzony w celu ochrony i podkreślenia piękna doliny Grabi, łącznie z doliną rzeki Końskiej i terenem zabudowy Kolumny Las.

Na terenie miasta Łask znajduje się park miejski wpisany do rejestru zabytków (nr 386/A). Do obiektów chronionych zalicza się także pomniki przyrody, których na terenie gminy jest 28.

4.8 Sytuacja demograficzna

Według danych z Rocznika Statystycznego Województwa Łódzkiego (2003), ludność gminy wynosiła na koniec 2002 roku 28 502 osób, z czego 19 149 osób zamieszkiwało w mieście Łasku. Strukturę, liczbę ruch naturalny oraz migracje na terenie gminy przedstawia tabela 3.

Tabela 3 Struktura, liczba, ruch naturalny oraz migracje ludności na terenie gminy Łask

Wyszczególnienie	2002	
	gmina	w tym miasto
Ludność [tys.]		
Ogółem	28 502	19 149
Mężczyźni	13 700	9 045
Kobiety	14 802	10 104
Ludność na km ²	194	1249
kobiety na 100 mężczyzn	108	112
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym [tys.]		
Wiek przedprodukcyjny	6 452	4200

Wiek produkcyjny	18 125	12 510
Wiek poprodukcyjny	3 925	2 439
Ruch naturalny ludności		
Małżeństwa	120	73
Urodzenia żywe	240	133
Zgony	283	168
Przyrost naturalny	-43	-35
Migracje ludności na pobyt stały		
Zameldowania na pobyt stały, w tym:		
ogółem	319	177
z miast	212	100
ze wsi	104	76
z zagranicy	3	1
Wymeldowania z pobytu stałego, w tym:		
ogółem	441	329
do miast	242	163
na wieś	196	164
za granicę	3	2
Saldo migracji na pobyt stały	-122	-152

Źródło: Rocznik statystyczny województwa łódzkiego, 2003

Na koniec 2002 roku 48% mieszkańców gminy stanowili mężczyźni. Można zaobserwować zjawisko zmniejszania się liczby mieszkańców gminy, spowodowane zarówno ujemnym saldem migracji jaki i ujemnym przyrostem naturalnym.

Analizując strukturę wieku mieszkańców gminy pod kątem wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego, okazuje się, że w wieku produkcyjnym w 2002 roku znajdowało się ponad 63,6% mieszkańców omawianej jednostki administracyjnej. Najmniejszy odsetek stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym – 13,8% ogółu mieszkańców.

Zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Łask na dzień 31.XII.2002 r. było 2 663 osób tj. 14,7 % ludności w wieku produkcyjnym, z tego liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 1 225osób, co stanowiło 46% ogółu bezrobotnych. Liczba osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy wynosiła 1388 osób, tj. 52,1 %. Bez prawa do zasiłku było 2 376 osób, tj. 89,2 % ogółu bezrobotnych.

4.9 Sytuacja gospodarcza

W 2002 roku na terenie gminy funkcjonowało 2652 podmiotów gospodarczych. Dominowały podmioty z sektora prywatnego, które stanowiły około 96,8%. Liczbę podmiotów gospodarki narodowej, działających w roku 2002 na obszarze gminy, zarejestrowanych w rejestrze REGON przedstawiono poniżej:

Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w roku 2002 według US w Łodzi

Podmioty gospodarki narodowej		gmina	w tym miasto
Ogółem		2652	2084
sektor	publiczny	85	71
	prywatny	2567	2013

spółki prawa handlowego	83	67
spółki cywilne	143	118
spółdzielnie	8	7
zakłady osób fizycznych	2272	1775

Zródło: Rocznik statystyczny województwa łódzkiego, 2003.

Pod względem liczby pracowników dominują zakłady średnie i małe. Największe znaczenie dla gospodarki ma przemysł odzieżowy. Największym zakładem jest znany w całej Polsce "KASTOR" S.A., szyjący męskie koszule. Szwalnię ma również "FELINA" - producent damskiej bielizny. Ponadto działa wiele mniejszych, bardzo prężnych firm odzieżowych m.in. "Bożenka", "Anna", "Bodella". Kolejną branżą jest przemysł spożywczy, największym jego reprezentantem jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska wytwarzająca szereg produktów mleczarskich. Wyroby ciastkarskie produkuje "Celpol". W gminie powstają rury z tworzyw sztucznych ("InstalPlast"), drzwi i okna (Przedsiębiorstwo „Magnus”), urządzenia i maszyny rolnicze oraz meble. Materiały budowlane wytwarzają Zakłady Wapienno - Piaskowe "SILIKATY" w Teodorach i Cegielnia.

5. Priorytety i cele w dziedzinie gospodarki odpadami

5.1 Polityka i strategia Państwa w zakresie gospodarki odpadami

5.1.1 Gospodarka odpadami w założeniach II Polityki Ekologicznej Państwa

II Polityka Ekologiczna Państwa, podaje szereg założeń, celów i priorytetów oraz wytycza kierunki działań Państwa w zakresie ochrony środowiska do roku 2025. Do głównych priorytetów krótkookresowych i średniookresowych w zakresie gospodarowania odpadami określonych w dokumencie należą:

- przygotowanie strategii gospodarowania odpadami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;
- opracowanie planów gospodarowania odpadami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym oraz we współpracy z innymi krajami, z wydzieleniem planów gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (w tym wybranymi rodzajami odpadów) i odpadami z opakowań;
- przygotowanie programów likwidacji specyficznych odpadów niebezpiecznych oraz przyspieszenie realizacji programu likwidacji mogilników;
- tworzenie nowych struktur organizacyjnych i systemów dla udzielania pozwoleń, prowadzenia kontroli, identyfikacji i rejestracji odpadów oraz zakładów przeróbki odpadów;
- identyfikacja zagrożeń i rozszerzenie zakresu prac na rzecz likwidacji starych składowisk odpadów, modernizacji składowisk eksploatowanych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych;
- zmniejszenie do minimum przemieszczania odpadów, zgodnie ze wspólnotowymi zasadami bliskości i samowystarczalności;
- ograniczenie ilości odpadów składowanych na wysypiskach;
- utrzymywanie średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców na poziomie 300 kg/mieszkańca (obecnie w Polsce wynosi on ok. 290 kg/mieszkańca – wg OBREM; w 1999r. wynosił on 318,6 kg/mieszkańca – wg danych GUS);
- wdrożenie w całym kraju systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych;
- wprowadzenie systemów ewidencji zakładów posiadających rocznie ponad 500 litrów olejów odpadowych;
- tworzenie rynków zbytu dla materiałów z odzysku;
- opracowanie i stopniowe wdrażanie narodowej strategii redukcji ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji, z uwzględnieniem Dyrektywy rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów;

- wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem odpadami, w tym prowadzenie monitoringu.

5.1.2 Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010

Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. Realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna się dokonywać poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania a następnie poprzez ochronne, tradycyjne działania takie jak: oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków czy unieszkodliwianie odpadów.

Cele ekologiczne zostały ujęte w trzech blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym (przyszłościowy rozwój gospodarczo-społeczny miasta w kontekście ochrony środowiska, w tym systemy zarządzania środowiskowego i włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska, współpraca ponadlokalna).
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody (m.in.: ochrona przyrody i krajobrazu, ochrona lasów, ochrona powierzchni ziemi), zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii: wykorzystanie energii odnawialnej, kształtowanie stosunków wodnych,
- jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne: jakość wód, w tym gospodarka wodno-ściekowa, gospodarowanie odpadami (w oparciu o plan gospodarki odpadami), jakość powietrza atmosferycznego, oddziaływanie hałasu, pola elektromagnetyczne, awarie przemysłowe,

W zakresie gospodarki odpadami w polityce ekologicznej państwa określone zostały cele średniookresowe do 2010 roku oraz zadania na lata 2003-2007.

Za priorytetowe cele w zakresie gospodarki odpadami uznaje się:

- pełne wprowadzenie w życie regulacji prawnych zawartych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- ratyfikację konwencji międzynarodowych dotyczących gospodarki odpadami oraz dostosowanie do wymagań tych konwencji prawodawstwa krajowego,
- zwiększenie poziomu odzysku (w tym recykling) odpadów przemysłowych poprzez odpowiednią politykę podatkową i system opłat za korzystanie ze środowiska,
- stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającej wzrost odzysku zmniejszającego ich masę unieszkodliwioną przez składowanie co najmniej o 30% do 2006 roku i o 75% do roku 2010 (w stosunku do roku 2000),
- zbudowanie w perspektywie 2010 r. – krajowego systemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Najpilniejsze zadania o charakterze priorytetowym, które w ramach realizacji wyżej wymienionych celów należy wykonać w latach 2003-2006:

- zakończenie wdrażania przepisów prawa w zakresie gospodarki odpadami, zmienionego w latach 2001 – 2002 w ramach harmonizacji z prawem Unii Europejskiej, poprzez uruchomienie systemów ewidencji i kontroli odpadów oraz opracowanie i podjęcie realizacji krajowego i wojewódzkich planów gospodarki odpadami,
- opracowanie i rozpoczęcie realizacji programów unieszkodliwiania odpadów szczególnie niebezpiecznych, objętych przepisami Konwencji Sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych (2004r.),

- opracowanie i realizację krajowego i regionalnych planów zintegrowanego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, obejmującymi sieć magazynów, w tym szczególnie magazynów odpadów powypadkowych, oraz sieć instalacji do unieszkodliwiania (2006 r.),
- utworzenie lub powołanie w ramach już istniejących instytucji, ośrodka informacji BAT/BREF o procesach technologicznych w zakresie przekształcania i unieszkodliwiania odpadów (2004 r.),
- utworzenie systemu zakładów demontażu i przerobu (strzępienia) pojazdów wycofanych z eksploatacji, zapewniających zgodny z wymogami dyrektywy Unii Europejskiej 2000/53/WE poziom recyklingu odpadów oraz ponownego użycia wybranych części samochodowych.

5.1.3 Gospodarka odpadami w Narodowej Strategii Ochrony Środowiska

Narodową strategię ochrony środowiska, w tym także przed odpadami rozumianą jako strategia gospodarki odpadami, określa projekt dokumentu pt. „Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 - 2006”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, lipiec 2000 r.

Priorytety działań o charakterze inwestycyjnym na lata 2003 – 2006 w narodowej strategii w zakresie gospodarki odpadami są następujące:

- wdrażanie istniejących programów gospodarki odpadami w mniejszych jednostkach osiedleńczych,
- realizacja inwestycji rewitalizacyjnych na terenach zdegradowanych;
Natomiast po roku 2006 w zakresie organizacyjnym proponuje się objęcie usługami w zakresie zorganizowanego wywozu odpadów komunalnych 95% populacji Polski.

5.1.4 Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami został uchwalony przez Radę Ministrów 29.10.2002 roku. Wytacza on szereg celów i zadań w dziedzinie gospodarki odpadami komunalnymi, przemysłowymi, w tym niebezpiecznymi, obligatoryjnych dla planów niższego szczebla.

Cele w sektorze komunalnym:

- objęcie wszystkich mieszkańców kraju zorganizowaną zbiórką odpadów; a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska,
- podnoszenie świadomości społecznej obywateli,
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dla osiągnięcia w 2010r. redukcji ilości tych odpadów kierowanych do składowania do poziomu 75% odpadów wytworzonych w 1995 roku, redukcji do poziomu 50% odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych w roku 2013 (również w odniesieniu do odpadów wytworzonych w 1995 roku);
- zapewnienie odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych dla osiągnięcia w roku 2007:
  - poziomu odzysku - 50%,
  - poziomu recyklingu - 25%;
- poddanie procesom kompostowania odpadów zielonych w 2006 r –35%, w 2010 – 50%,
- wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę; 20% wytwarzanych odpadów w 2006 r., 60% w roku 2010, natomiast w 2014r. - 80%;
- wydzielenie odpadów budowlanych wchodzących w strumień odpadów komunalnych poprzez ich selektywną zbiórkę; 15% w roku 2006, 40% w roku 2010 oraz 60% w roku 2014;
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych poprzez ich selektywną zbiórkę, celem unieszkodliwiania; założony poziom selektywnej zbiórki: 15% odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych w 2006r., 50% w 2010r. i 80% w 2014 roku

- intensyfikacja działań w zakresie zamykania, rekultywacji lub modernizacji nieefektywnych lokalnych składowisk odpadów komunalnych; budowa składowisk regionalnych wg standardów UE.

Preferuje się kojarzenie gospodarki odpadami komunalnymi ulegającymi biodegradacji z gospodarką komunalnymi osadami ściekowymi i budowę wspólnych zakładów odzysku i unieszkodliwiania.

Zamykać się będzie stare składowiska nie spełniające wymogów technicznych, dążyć do maksymalnego ograniczenia ilości składowisk w kraju. Szacuje się, że w okresie do 2006 r. powstanie w kraju ok. 50 nowoczesnych ponadlokalnych składowisk, w latach 2006 - 2010 dalszych 50 obiektów.

Cele w sektorze gospodarczym:

- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie stosowanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.;
- rozszerzenie mechanizmów rynkowych oraz przygotowanie skutecznych instrumentów ekonomicznych;
- wdrożenie systemów pełnej i wiarygodnej ewidencji odpadów i metod ich zagospodarowywania (bazy danych);
- identyfikacja zagrożeń i rozszerzenie zakresu prac na rzecz likwidacji starych składowisk odpadów, modernizacji składowisk eksploatowanych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych;
- wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem odpadami, w tym prowadzenie monitoringu;
- rozszerzenie zakresu prac badawczo-rozwojowych nad nowymi technologiami odzysku i ponownego zastosowania odpadów;
- kontynuację prac badawczo-rozwojowych dotyczących technologii małodopadowych oraz technologii odzysku i ponownego użycia odpadów.

Cele w dziedzinie gospodarki odpadami niebezpiecznymi:

- całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB ze środowiska do 2010 r. poprzez kontrolowane unieszkodliwienie PCB oraz dekontaminację lub unieszkodliwienie urządzeń zawierających PCB,
- zapewnienie odzysku i recyklingu olejów smarowych (z wyłączeniem olejów bazowych i olejów przepracowanych) do roku 2007 zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719),
- zapewnienie bezpiecznego dla zdrowia ludzi usunięcia wyrobów zawierających azbest i zdeponowania ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie,
- likwidację do 2010 r. mogilników zawierających przeterminowane środki ochrony roślin,
- zapewnienie odzysku i recyklingu zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych do 2007 roku zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719),
- w wycofanych z użytkowania samochodach :
  - do 2003 roku - eliminację w konstruowanych samochodach związków ołowiu, kadmu, rtęci i chromu sześciowartościowego (poza określonymi wyjątkami),
  - do 2006 roku – ponowne wykorzystanie części i odzysk surowców w ilości stanowiącej 85% średniej masy pojazdu, z czego wykorzystanie części i recykling materiałowy stanowić ma odpowiednio: dla samochodów skonstruowanych po 1980 roku - do 80% średniej masy pojazdu, dla samochodów skonstruowanych przed 1980 rokiem – do 75% średniej masy pojazdu,
  - do 2014 roku – ponowne wykorzystanie części i odzysk surowców w ilości stanowiącej 95% średniej masy pojazdu, z czego wykorzystanie części i recykling materiałowy stanowić powinny – do 85% średniej masy,

- minimalizacja ilości powstawania specyficznych odpadów medycznych, wymagających szczególnych metod unieszkodliwiania na drodze termicznego przekształcania, poprzez segregację odpadów u źródła powstawania, a także eliminacji nieprawidłowych praktyk w gospodarce odpadami medycznymi.

Cele do osiągnięcia w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi:

- zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego;
- zwiększenie stopnia przetworzenia komunalnych osadów ściekowych;
- maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.

5.2 Polityka województwa łódzkiego w zakresie gospodarki odpadami

5.2.1 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2000 – 2015

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego” została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego w dniu 26 września 2000 roku. Jest dokumentem mającym za zadanie określenie zasadniczych celów i kierunków rozwoju regionalnego oraz systemowe zaplanowanie realistycznych zadań, które będą realizowane systematycznie, w sposób skoordynowany i z uwzględnieniem ustalonych priorytetów.

Cele w sferze jakości środowiska zostały określone w odniesieniu do:

- gospodarowania odpadami
- Ø wytyczenie działań zmierzających do stworzenia systemu uporządkowanej gospodarki wszystkimi rodzajami odpadów prowadzącego do zminimalizowania negatywnych oddziaływań odpadów na środowisko i zdrowie ludzi
- Ø zminimalizowanie ilości odpadów wytwarzanych i składowanych.

Cele i kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami wynikające z Polityki Ekologicznej Województwa Łódzkiego zostały szerzej opisane w Planie gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego będącego integralną częścią Programu Ochrony Środowiska dla województwa łódzkiego.

5.2.2 Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego

W Planie Gospodarki Odpadami dla woj. Łódzkiego określono działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami oraz przedstawiono przedsięwzięcia do realizacji do 2007 r. oraz zadania strategiczne w latach 2007-2011.

Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami:

- zorganizowanie systemu sprawnego odbioru i przetworzenia dla zebranych w systemie selektywnym odpadów, tak aby w możliwie najkrótszym czasie uzyskać wskaźnik recyklingu na poziomie 10 – 15%
- rozważenie możliwości selektywnej zbiórki odpadów “bio” szczególnie na terenach małych miast i osiedli w celu umożliwienia produkcji dobrego jakościowo kompostu
- rozważenie możliwości i opłacalności wybudowania 3 małych instalacji termicznego przekształcania odpadów (o wydajności maksimum 30 000 Mg/rok) lub jako alternatywy budowy w podanych rejonach kompostowni przemysłowych dla odpadów komunalnych
- wybudowanie instalacji termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych z terenu województwa, na której istniałaby możliwość unieszkodliwiania wszystkich grup odpadów

- likwidacja mogilników połączona z unieszkodliwieniem ich zawartości w instalacji wybudowanej w punkcie 5.
- zorganizowanie systemu kompostowania lub współkompostowania osadów ściekowych razem z odpadami komunalnymi w rejonie małych oczyszczalni ścieków na terenie województwa
- budowa składowiska dla Łodzi oraz dodatkowo maksimum 2-3 składowisk (lokalizacja do uzgodnienia)
- wdrożenie systemu identyfikacji i likwidacji odpadów PCB na terenie województwa
- przeprowadzenie inwentaryzacji i opracowanie programu likwidacji azbestu na terenie całego województwa
- zorganizowanie systemu odbioru i przetwarzania odpadów z rozbiórki obiektów budowlanych w celu ich ponownego wykorzystania jako materiałów w budownictwie, szczególnie w budownictwie drogowym

Realizacja przedsięwzięć w gospodarce odpadami na terenie województwa do roku 2007:

- dokonanie modernizacji spalarni odpadów medycznych w Łodzi, Bełchatowie w celu pokrycia potrzeb w skali województwa (2004)
- wybudowanie instalacji termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych z terenu województwa, na której istniałaby możliwość unieszkodliwiania wszystkich grup odpadów (2004-2005)
- zorganizowanie systemu sprawnego odbioru i przetworzenia dla zebranych w systemie selektywnym odpadów, tak aby w możliwie najkrótszym czasie uzyskać wskaźnik recyklingu na poziomie 10 – 15% (2003-2006)
- wybudowanie spalarni osadów ściekowych na terenie Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Łodzi o wydajności około 16 500 Mg/rok (2006)
- budowa składowiska dla Łodzi oraz dodatkowo maksimum 2-3 składowisk (lokalizacja do uzgodnienia) (2006)
- przeprowadzenie inwentaryzacji i opracowanie programu likwidacji azbestu na terenie całego województwa (2006)
- zorganizowanie systemu odbioru i przetwarzania odpadów z rozbiórki obiektów budowlanych w celu ich ponownego wykorzystania jako materiałów w budownictwie, szczególnie w budownictwie drogowym (2006)

Zadania strategiczne w zakresie gospodarki odpadami przewidziane do realizacji w latach 2007 – 2012

- wybudowanie na terenie miasta Łodzi dużej instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych o wydajności 200 000 Mg/rok obsługującego oprócz Łodzi również sąsiednie miasta – Pabianice, Zgierz, Ozorków, Aleksandrów, Łask, Konstantynów, Brzeziny, Tuszyn, Stryków a więc nieco ponad 1 mln mieszkańców (2008 – 2009)
- rozważenie możliwości i opłacalności wybudowania 3 małych instalacji termicznego przekształcania odpadów (o wydajności maksimum 30 000 Mg/rok) lub jako alternatywy budowy w podanych rejonach kompostowni przemysłowych dla odpadów komunalnych (2008 – 2010)
- zorganizowanie systemu kompostowania lub współkompostowania osadów ściekowych razem z odpadami komunalnymi w rejonie małych oczyszczalni ścieków na terenie województwa (2008)
- rozważenie możliwości selektywnej zbiórki odpadów “bio” szczególnie na terenach małych miast i osiedli w celu umożliwienia produkcji dobrego jakościowo kompostu (2010)
- likwidacja mogilników połączona z unieszkodliwieniem ich zawartości w instalacji... (2010)
- wdrożenie systemu identyfikacji i likwidacji odpadów PCB na terenie województwa, przeprowadzenie ostatecznej likwidacji (2010)

5.3 Plan gospodarki odpadami Powiatu Łaskiego

Opracowany plan obejmuje okres 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2012.

Zasady postępowania z odpadami opisane w niniejszym Planie Gospodarki Odpadami obejmują:

- Ø zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów,
- Ø zapewnienie odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć,
- Ø unieszkodliwianie odpadów z wyłączeniem składowania,
- Ø bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których ze względu na swój charakter bądź z uwagi na warunki techniczno-ekonomiczne nie da się poddać procesom odzysku lub unieszkodliwiania.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego, wyróżniono następujące niezbędne działania zmierzające do poprawy sytuacji w gospodarce odpadami w powiecie łaskim:

1. Wdrożenie efektywnego systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przy założeniu, że jeden punkt selektywnej zbiórki obsługuje maksimum 500 mieszkańców (korzystnie ok. 200) lub wprowadzenie systemu workowego na terenie zabudowy jednorodzinnej,
2. Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o makulaturę i metale (w formie dodatkowych pojemników lub „akcji” przy szkołach),
3. Zorganizowanie systemu sprawnego odbioru i przetworzenia dla poszczególnych strumieni odpadów zebranych w systemie selektywnym tak, aby w możliwie najkrótszym czasie uzyskać wskaźnik recyklingu na poziomie 10-15%, a docelowo po roku 2012 – ok. 25%,
4. Rozważenie możliwości i opłacalności selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji, poprzez zakup pojemników na odpady „Bio” lub wsparcie kompostowania przydomowego,
5. Modernizacja spalarni odpadów medycznych w SP ZOZ w Łasku (jeśli będzie uzasadniona pod względem technicznym i ekonomicznym),
6. Likwidacja mogilnika w miejscowości Dobków, gmina Wodzierady, połączona z unieszkodliwieniem jego zawartości w planowanej instalacji do termicznego unieszkodliwiania takich odpadów na terenie województwa łódzkiego lub poza nim,
7. Rozważenie możliwości i opłacalności zorganizowania systemu kompostowania lub współkompostowania osadów ściekowych razem z frakcją organiczną odpadów komunalnych,
8. Modernizacja składowiska odpadów w Brodni Górnej, gmina Buczek,
9. Wsparcie przeprowadzanej na szczeblu wojewódzkim inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia lub zabezpieczenia na terenie całego powiatu,
10. Zorganizowanie systemu odbioru i przetwarzania (rozdrabniania) odpadów z rozbiórki obiektów budowlanych w celu ich powtórnego wykorzystania jako materiału w budownictwie, w szczególności w budownictwie drogowym,
11. Rozważenie możliwości i opłacalności budowy instalacji do termicznego przekształcania odpadów drewna poprodukcyjnego oraz użytkowego, w tym także odpadów drewna zaimpregnowanego oraz z powłokami ochronnymi (np. w rejonie dużych zakładów produkcji drzewnej lub meblarskiej),
12. Zorganizowanie punktów odbioru i demontażu odpadów wielkogabarytowych (w pierwszym etapie jeden w powiecie, a docelowo co najmniej jeden w każdej gminie) oraz punktów selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wyodrębnionych ze strumienia odpadów komunalnych, np. w formie Gminnych Zbiornic Odpadów,
13. Zamknięcie składowiska odpadów w Orchowie, gm. Łask,
14. Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu,
15. Wdrożenie zbiórki przeterminowanych leków w placówkach służby zdrowia.

5.4 Akty prawne regulujące gospodarkę odpadami

Podstawowe regulacje prawne w zakresie gospodarki odpadami zawarte zostały w:

- Ustawie o odpadach (Dz. U Nr 62/2001, poz. 628 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku Nr 41 poz. 365, nr 113 poz. 984, nr 199 poz. 1671; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959 i nr 116 poz. 1208) z dnia 27 kwietnia 2001 roku,
- Ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132/1996, poz. 622 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 1997 roku nr 60 poz. 369, nr 121 poz. 770, Dz. U. z 2000 roku nr 22 poz. 272, Dz. U. z 2001 roku nr 100 poz. 1085, Dz. U. z 2002 nr 154 poz. 1800 i nr 113 poz. 984, Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78, Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959) z dnia 13 września 1996 roku.

Dodatkowo problematyka ta regulowana jest również przez następujące akty prawne:

- Ustawę - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62/2001, poz. 627 oraz Dz. U. nr 115 poz. 1229; Dz. U. z 2002 roku nr 74 poz. 676, nr 113 poz. 984, nr 153 poz. 1271, nr 233 poz. 1957; Dz. U. z 2003 roku nr 46 poz. 392, nr 80 poz. 717 i 721, nr 162 poz. 1568, nr 175 poz. 1693, nr 190 poz. 1865 i nr 217 poz. 2124; Dz. U. z 2004 roku nr 19 poz. 177, nr 49 poz. 464, nr 70 poz. 631, nr 91 poz. 875, nr 92 poz. 880, nr 96 poz. 959 i nr 121 poz. 1263) z dnia 27 kwietnia 2001 roku;
- Ustawę o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085; Dz. U. z 2002 roku nr 143 poz. 1196; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 i nr 190 poz. 1865 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 49 poz. 464) z dnia 27 lipca 2001 r.;
- Ustawę o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 11 poz. 97 i nr 96 poz. 959) z dnia 11 maja 2001 r.;
- Ustawę o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63, poz. 639 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku nr 113 poz. 984; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 121 poz. 1263) z dnia 11 maja 2001 r.;
- Ustawę o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16/90, poz. 95 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku nr 23 poz. 220, nr 62 poz. 558 i nr 113 poz. 984 nr 153 poz. 1271, nr 214 poz. 1806; z 2003 roku nr 80 poz. 71, nr 162 poz. 1568; z 2004 roku, nr 102 poz. 1055, nr 116 poz. 1203, nr 214 poz. 180) z dnia 8 marca 1990 roku

oraz przez szereg rozporządzeń wydanych do ustaw, w tym rozporządzenia do Ustawy o odpadach w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami.

Przepisy zawarte w omawianych ustawach i rozporządzeniach określają obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność podmiotów prawnych i osób fizycznych, uczestniczących w procesach wytwarzania, zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Uchwały w sprawie szczegółowych wymagań i warunków utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łask

Aktualnie zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łask reguluje **Uchwała Nr XXXII/439/2002 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 21 czerwca 2002 r.**

Uchwała ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łask, które zostały określone w załączniku Nr 1 do Uchwały. Załącznik określa:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na nieruchomościach oraz terenach użytku publicznego
- zasady rozliczania usług w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi i nieczystościami ciekłymi oraz określenie stawki opłaty z tytułu świadczenia tych usług przez gminę
- obowiązki właścicieli zwierząt domowych,
- warunki i wymagania dla utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach gminy wyłączonych z produkcji rolniczej
- sankcje z tytułu naruszenia postanowień regulaminu.

6. Diagnoza stanu aktualnego gospodarki odpadami, założenia prognostyczne, określenie

celów oraz przewidywane działania

6.1 Odpady powstające w sektorze komunalnym

6.1.1 Odpady komunalne

Stan aktualny gospodarki odpadami w gminie Łask został scharakteryzowany i oceniony na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, stanowiącej główne źródło informacji o prowadzonej dotychczas gospodarce odpadami oraz dodatkowo w oparciu o dane zebrane na drodze bezpośrednich kontaktów i wywiadów podczas wizji lokalnych.

Przedmiotową ankietyzacją i wywiadami objęto:

- Urząd Miejski w Łasku,
- Starostwo Powiatowe w Łasku,
- firmy zajmujące się transportem odpadów,
- firmy zajmujące się odzyskiem/unieszkodliwianiem odpadów,
- wytwórców odpadów z sektora gospodarczego,
- zarządzających oczyszczalniami ścieków komunalnych,
- placówki służby zdrowia.

Analiza stanu aktualnego przeprowadzona została dla odpadów powstających w sektorze komunalnym oraz gospodarczym. Analizą objęto następujące grupy odpadów:

- * komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji;
- * inne niż niebezpieczne: opakowaniowe, odpady z budowy, remontów i demontaży obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, wraki samochodowe, opony, sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- * niebezpieczne, w tym: odpady medyczne i weterynaryjne, baterie i akumulatory, oleje odpadowe, odpady zawierające PCB/PCT oraz odpady zawierające azbest.

Ponadto uzyskane informacje uzupełniane i weryfikowane były na podstawie przeprowadzonych rozmów telefonicznych z upoważnionymi pracownikami urzędu oraz innych instytucji uczestniczących w procesie gospodarowania odpadami na terenie gminy.

6.1.1.1 Analiza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask

Na terenie gminy funkcjonuje system zbiórki odpadów niesegregowanych oraz system selektywnej zbiórki (tworzywa sztuczne oraz szkło).

6.1.1.1.1 Źródła powstawania i ilości odpadów komunalnych

Zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U Nr 62/2001, poz. 628 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku Nr 41 poz. 365, nr 113 poz. 984, nr 199 poz. 1671; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959 i nr 116 poz. 1208) odpady komunalne definiuje się jako: „odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”.

W związku z powyższym, głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy Łask są:

- * gospodarstwa domowe,
- * obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, targowiska, szkolnictwo, i inne.

Biorąc pod uwagę skład odpadów, właściwości technologiczne oraz warunki i miejsca powstawania do dalszych rozważań przyjęto podział odpadów na następujące grupy odpadów, wytwarzane przez wyżej wymienione źródła odpadów komunalnych:

- * odpady z gospodarstw domowych ,
- * odpady z obiektów infrastruktury i użyteczności publicznej,
- * odpady komunalne zakładów przemysłowych, rzemieślniczych i usługowych,
- * odpady wielkogabarytowe,
- * odpady remontowo-budowlane,
- * odpady zielone (z pielęgnacji terenów zielonych),
- * odpady niebezpieczne wchodzące w skład strumienia odpadów komunalnych.

Na podstawie uzyskanych informacji przedstawiono w tabeli 5 ilości wytworzonych odpadów komunalnych powstające na terenie gminy Łask.

Tabela 5 Ilości wytworzonych odpadów komunalnych w 2002 r. i 2003 r. w gminie Łask

Lp.	Źródło powstawania odpadów komunalnych	Ilość odpadów wytworzonych w 2002 r. [Mg]	Ilość odpadów wytworzonych w 2003 r. [Mg]
1.	Niesegregowane odpady komunalne	3 814,5	4 395,6

Gmina Łask, wg danych zawartych w Roczniku Statystycznym, w roku 2002 liczyła 28 502 tys. mieszkańców, w związku z tym średnia ilość odpadów komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca w 2002r. wynosiła 133,8 kg/a.

6.1.1.1.2 Oszacowanie ilości odpadów komunalnych na podstawie wskaźników

Biorąc pod uwagę przedstawione w rozdziale 6.1.1.1.1 źródła wytwarzania odpadów komunalnych oraz analizując ich skład z punktu widzenia możliwości technologicznych związanych z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów, zgodnie z krajowym planem oraz planem dla województwa łódzkiego, wyodrębniono niżej wymienione strumienie odpadów:

- **odpady organiczne** (domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i pochodzenia zwierzęcego ulegające biodegradacji oraz odpady z pielęgnacji ogródków przydomowych, kwiatów domowych, balkonowych - ulegające biodegradacji),
- **odpady zielone** (odpady z ogrodów i parków, targowisk, z pielęgnacji zieleńców miejskich, z pielęgnacji cmentarzy – ulegające biodegradacji),
- **papier i karton** (opakowania z papieru i tektury, opakowania wielomateriałowe na bazie papieru, papier i tektura -nieopakowaniowe),
- **tworzywa sztuczne** (opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne -nieopakowaniowe);
- **tekstylia**;
- **szkło** (opakowania ze szkła, szkło -nieopakowaniowe),
- **metale** (opakowania z blachy stalowej, opakowania z aluminium, pozostałe odpady metalowe),
- **odpady mineralne** – odpady z czyszczenia ulic i placów: gleba, ziemia, kamienie itp.,
- **drobna frakcja popiołowa** – odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych (głównie węgla), z uwagi na udział w składzie odpadów komunalnych popiołu wyodrębniono tę frakcję jako nieprzydatną do odzysku i unieszkodliwiania innymi metodami poza składowaniem,
- **odpady wielkogabarytowe**,
- **odpady budowlane** – odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych – wchodzące w strumień odpadów komunalnych,
- **odpady niebezpieczne wchodzące w strumień odpadów komunalnych.**

Dla wyżej wymienionych strumieni odpadów komunalnych ustalono wskaźniki charakterystyki

ilościowej i jakościowej. Wskaźniki generowania strumieni odpadów komunalnych wg krajowego planu gospodarki odpadami, zmodyfikowane przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach dla miast oraz dla jednostek wiejskich przedstawiono w tabeli 6.

Oszacowanie ilości odpadów komunalnych powstających w Łasku dokonano na podstawie wskaźników charakterystyki ilościowej i jakościowej przedstawionych wg krajowego planu gospodarki odpadami. Zestawienie ilości oszacowanych odpadów wytwarzanych w gminie miejsko - wiejskiej Łask na podstawie wskaźników przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6 Szacunkowa ilość odpadów wytworzonych na terenie gminy Łask w 2002 r.

Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	2 136,68
Odpady zielone	276,55
Papier i tektura (nieopakowaniowe)	527,57
Opakowania z papieru i tektury	527,57
Opakowania wielomateriałowe	117,21
Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	659,79
Opakowania z tworzyw sztucznych	282,78
Tekstylia	217,52
Szkło (nieopakowaniowe)	86,99
Opakowania ze szkła	493,05
Metale	203,03
Opakowania z blachy	58,02
Opakowania z aluminium	28,96
Odpady mineralne	763,35
Drobna frakcja popiołowa	1 301,18
Odpady wielkogabarytowe	427,53
Odpady budowlane	855,06
Odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych	57,00
Ogółem	9 019,87

Oszacowana ilość wytworzonych odpadów komunalnych (bez odpadów wielkogabarytowych i gruzu budowlanego) w gminie Łask wynosi 7 737,28 Mg. Ilość odpadów budowlanych i wielkogabarytowych szacuje się na 1 282,59 Mg. Gmina miejsko – wiejska Łask liczy 28 502 mieszkańców (wg GUS), w związku z tym ilość odpadów komunalnych (wraz z infrastrukturą) przypadająca na 1 mieszkańca wynosi 271,46 kg/a, natomiast uwzględniając odpady wielkogabarytowe i budowlane ilość ta wynosi 316,46 kg/M/a.

Porównując ilości szacunkowe odpadów wyliczone w sposób teoretyczny (9 019,87 Mg) w oparciu o wskaźniki z ilościami odpadów rzeczywistymi uzyskanymi z ankietyzacji firm wywozowych (ok. 3 814,5 Mg - rozdział 6.1.1.1.1) stwierdzono różnicę wynoszącą około 57,71 %. Na różnicę w bilansie odpadów wpływa kilka bardzo istotnych czynników: różne sposoby zagospodarowywania odpadów remontowo-budowlanych, wielkogabarytowych, niekontrolowane spalania odpadów (np. tworzyw sztucznych, papieru i kartonu) w paleniskach indywidualnych, a także nielegalne deponowanie odpadów w środowisku tzw. „dzikich wysypiskach”. Również brak jest informacji o odpadach kompostowanych we własnych kompostownikach. W związku z powyższym do dalszych analiz przyjęto dane obliczone wg wskaźników.

6.1.1.1.3 Zbieranie, gromadzenie i transport odpadów komunalnych

Na terenie gminy Łask zbiórkę i transport odpadów komunalnych prowadzą firmy, posiadające zezwolenia wydane przez Burmistrza Łasku. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów komunalnych posiadają 4 przedsiębiorstwa. Wykaz przedsiębiorstw

przedstawia tabela 7 oraz załącznik 1.

Tabela 7 Firmy prowadzące działalność w zakresie zbiórki i transportu odpadów komunalnych z terenu gminy Łask

Lp.	Nazwa i adres firmy	Rodzaj odpadów	Kod odpadów	Numer i data terminu ważności decyzji
1.	„Eko – Region” Sp. z o.o. 97 – 400 Bełchatów, ul. Bawełniana 18	odpady komunalne,	20 03 01	GKI.6431/15/01 01.11.2011
		selektywna zbiórka	15 01 02 15 01 07	
2.	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w likwidacji 98-100 Łask, ul. Objazdowa 4	odpady komunalne	20 03 01	-
3.	PPHU Dariusz Kalwinek, 97-425 Żelów, ul. Kunickiego 11	odpady komunalne	20 03 01	GKI.6431/1/2003 01.02.2013
4.	Rethmann Recycling Sp. z o.o. 98-220 Zduńska Wola, ul. Zielonogórska 14/16	odpady komunalne	20 03 01	GKI.6431/5/02 30.06.2012

Firma w PPHU Dariusz Kalwinek oraz Rethmann Recycling Sp. z o.o. nie prowadziły w 2002 roku działalności w zakresie zbiórki i transportu odpadów komunalnych na terenie gminy Łask.

Charakterystykę firm prowadzących zbiórkę i transport odpadów komunalnych przedstawiono w oparciu o informacje uzyskane w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji, którą objęto wszystkie przedsiębiorstwa.

Tabela 8 Charakterystyka firm zajmujących się zbiórką i transportem odpadów komunalnych z terenu gminy Łask

Lp.	Nazwa firmy	Charakterystyka sprzętu do wywozu odpadów	Rodzaj/typ i pojemność stosowanych pojemników
1.	Eko – Region Sp. z o.o.	Jelcz – 1szt.; Volvo FL –6 – 1szt.; Volvo FM-9 – 1 szt.; DAF z urządzeniem dźwigowym do wywozu odpadów z selektywnej zbiórki	Firma posiada pojemniki o poj. 110 l, 120 l, 240 l, 1100 l, 7000 l. Łącznie około 2000 szt.
2.	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Zamiatarka ZM – 260; ciągnik + przyczepa	kosze uliczne
3.	PPHU Dariusz Kalwinek	MAN (hak) 10 – 262; MAN MO 2; MAN (prasa) 16-170E; LIAZ samochód specjalny; STAR 28; STAR A200; 2 x MERCEDES 1617C	Firma posiada pojemniki o poj. 1100, 660, 240, 140 i 120 litrów
4.	Rethmann Recycling Zduńska Wola	Mercedes – Rotopress – 1 szt. Mercedes – Variopress – 1 szt. Mercedes (kontenerowiec)	Firma posiada pojemniki o SM 110 l, SM 1100 l, SM 240 l

Selektywna zbiórka odpadów

Selektywna zbiórka odpadów na terenie gminy Łask funkcjonuje od lipca 2001 roku. Aktualnie w selektywnej zbiórce odpadów bierze udział tylko firma Eko – Region. Zbiórka prowadzona jest w systemie pojemnikowym. Zbierane są dwie frakcje: szkło i tworzywa sztuczne. Wyselekcjonowane odpady trafiają do specjalnie przygotowanych pojemników:

- Ø pojemniki na odpady typu PET o pojemności 2,5 m³
- Ø pojemniki na stłuczkę szklaną o pojemności 1,5 m³
  - § stłuczka szklana biała (kolor pojemnika – biały)
  - § stłuczka szklana kolorowa (kolor pojemnika – zielony).
- Ø Pojemniki na odpady typu PET o pojemności 1100 l

Zgodnie z umową zawartą pomiędzy gminą Łask, a firmą Eko – Region odbiór segregowanych odpadów odbywa się:

1. z pojemników na odpady typu PET
  - 3 razy w miesiącu w sezonie letnim (lipiec i sierpień)
  - 2 razy w miesiącu (maj, czerwiec i wrzesień)
  - 1 raz w miesiącu w sezonie od października do kwietnia
2. z pojemników na szkło
  - 2 razy w miesiącu (maj – wrzesień)
  - 1 raz w miesiącu w sezonie od października do kwietnia

Lokalizację pojemników do gromadzenia surowców wtórnych na terenie gminy Łask przedstawiono w tabeli 9

Tabela 9 Wykaz ustawienia pojemników do selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy Łask

Lp.	Lokalizacja pojemników	Ilość pojemników	
		Odpady typu PET	szkło
Miasto Łask – Osiedle Sobieskiego			
1.	Przy targowisku „Witaminka” (przy wc i śmietniku)	1	2
2.	Przy śmietniku pomiędzy szczytami bl. Nr 5 i 7 na ul. Narutowicza, a budynkiem ŁSM i Biblioteki	1	2
Łask – Osiedle Mickiewicza			
3.	ul. 1Maja przy kotłowni i śmietniku	1	2
4.	Przy śmietniku ul. Karpińskiego w pobliżu skrzyżowania z ul. Rodz. Bujnowskich	1	2
Łask – Osiedle Batorego			
5.	Przy śmietniku obok pawilonu „TWIX”	1	2
6.	Przy śmietniku, ul. 9 Maja 67/69	1	2
7.	Przy śmietniku na ul. Spółdzielczej	1	2
8.	Przy śmietniku na ul. Batorego	1	2
9.	ul. Batorego – 9 Maja za paw. „ TWIX” przy śmietniku	1	2
Łask – Osiedle Przylesie			
10.	ul. Orzechowa 3 – przy śmietniku	1	2
11.	ul. Orzechowa 6 – przy śmietniku	1	2
12.	ul. Cisowa – Jarzębinowo przy śmietniku	1	2
13.	ul. Dębowa 6 (komin) przy śmietniku	1	2
14.	ul. Jodłowa – Dębowa przy kotłowni	1	2
Pozostała część miasta Łask			

Lp.	Lokalizacja pojemników	Ilość pojemników	
		Odpady typu PET	szkło
15.	ul. Konopnicka obok poczty	1	2
16.	Przy łączniku ul. Widawskiej i Kilińskiego	1	2
17.	ul. Polna za apteką przy śmietniku	1	2
18.	ul. Polna – naprzeciwko przychodni lekarskiej	1	2
19.	ul. Prostokątna – przy śmietniku obok bl. ZGM	1	2
20.	ul. Pułaskiego – przy ogródkach działkowych	1	2
21.	Dworzec PKP w Łasku	1	2
Kolumna			
22.	ul. Harcerska – przy śmietniku	1	2
23.	Skrzyżowanie ul. Sadowej i Sandomierskiej	1	2
24.	Pl. Gwiazdzisty	1	2
25.	ul. Toruńska – Sejmowa	1	2
26.	Dworzec PKP	1	2
27.	Os. Wronowice ul. Orla - Sikorkowa	1	2
Gmina Łask			
28.	Wiewiórczyn – za torami PKP, ul. Szadkowska – Konstantynowska	1	2
29.	Okup Mały, ul. Akacyjowa naprzeciwko szkoły	1	2
30.	Bałucz – obok sklepu wielobranżowego	1	2
31.	Gorczyń – obok sklepu	1	2
32.	Łopatki – naprzeciwko	1	2
33.	Teodory – obok szkoły	1	2
34.	Anielin	1	2
35.	Borszewice	1	2
36.	Kopyść (2 komplety)	2	4
37.	Maurycy	1	2
38.	Okup Wielki – Grabina	1	2
39.	Orchów	1	2
40.	Ostrów	1	2
41.	Rokitnica (3 komplety)	3	6
42.	Sieganów	1	2
43.	Wola Bałucka	1	2
44.	Wola Stryjewska	1	2
45.	Wronowice	1	2
46.	Wydrzyn	1	2
47.	Zielęcice	1	2
48.	Wrzeszczewice	1	2

Na osiedlu w Łasku rozstawione są także 34 szt. pojemników 1100 l na odpady typu PET.

W 2002 r. zebrano na terenie gminy 47,48 Mg surowców wtórnych natomiast w 2003 r. zebrano 70,1 Mg surowców wtórnych. Ilość zebranych surowców wtórnych na terenie gminy przedstawiono w tabeli 10.

Tabela 10 Zestawienie ilości surowców wtórnych zebranych z terenu gminy Łask w latach 2002 i 2003.

Ilość surowców wtórnych zebranych w gminie Łask			
[Mg]			
odpady typu PET		szkło	
2002	2003	2002	2003
7,57	12,5	39,91	57,6

Odbiorcami surowców wtórnych są:

- Ø butelki typu PET – ELANA PET Sp. z o.o. w Toruniu oraz „EKO – POL” Świdnik
- Ø szkło – „JUKO” Piotrków Trybunalski oraz GAH Katowice

Odpady wielkogabarytowe

Na terenie gminy Łask nie funkcjonuje zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Odpady te odbierane są doraźnie przez firmy wywozowe razem z odpadami komunalnymi lub też mieszkańcy pozbywają się tych odpadów indywidualnie i w sposób nie kontrolowany.

Odpady zielone

Na terenie gminy nie funkcjonuje zbiórka odpadów zielonych, znajdują się one w strumieniu niesegregowanych odpadów komunalnych.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych

Na terenie gminy nie funkcjonuje zbiórka odpadów pochodzących z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych. Odpady deponowane są na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne razem ze strumieniem odpadów niesegregowanych.

Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

Zbiórka odpadów niebezpiecznych jest bardzo ważnym elementem uzupełniającym system selektywnej zbiórki odpadów. Niestety na terenie gminy Łask zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych nie jest prowadzona.

6.1.1.1.4 Stan aktualny w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych

Na terenie gminy znajduje się składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowie. Składowisko zlokalizowane jest na działce nr 843 w Orchowie (właścicielem działki jest Miasto i Gmina Łask), w odległości 2,5 km od centrum Łasku przy ul. Kilińskiego. Od strony południowej i południowo – zachodniej otoczone jest lasem liściastym, od strony północnej polami rolnymi, a od wschodniej nieużytkami. Najbliższe zabudowania występują w odległości 300 m od granic składowiska. Obiekt ten znajduje się na terenie chronionego krajobrazu „Środkowej Grabi”. W podłożu składowiska na głębokości od 0,3 m do 2,5 m p.p.t. występują namuły i torfy, niżej zalegają piaski różnoziarniste i żwiry, a na głębokości 5,5 – 11,2 m p.p.t. gliny i pyły plastyczne. Pod składowiskiem poziom wodonośny występuje 0,6 – 3,85 m p.p.t.. Składowisko nie posiada brodzika dezynfekcyjnego, wagi samochodowej ani instalacji odgazowującej nie jest też ogrodzone. Wokół składowiska zlokalizowane są 4 piezometry.

Eksplorację składowiska rozpoczęto pod koniec lat 60 – tych. Na podstawie umowy dzierżawnej od 26.10.2001 r. użytkownikiem składowiska jest „Eko – Region” Sp. z o.o. Składowisko wydzierżawiono spółce w celu rekultywowania i zamknięcia tego obiektu. Składowisko posiada zatwierdzoną przez Starostwo Powiatowe w Łasku (OS. 7645/o/17/2002) „Instrukcję eksploatacji...” opracowaną przez pracownię projektową „AUGUR” S.C. w Łodzi z marca 2002 roku. Spółka posiada także „Dokumentację techniczną w zakresie zamknięcia i rekultywacji składowiska komunalnych w Łasku” (opracowanie Eko - Region, sierpień 2001 r.), „Raport oddziaływania na środowisko projektowanego przedsięwzięcia inwestycyjnego modernizacji i rekultywacji składowiska odpadów stałych komunalnych w miejscowości Podlaszcze – Łask, Etap WZ i ZT (Akademicki Ośrodek Naukowo – Techniczny „A-ont” Sp. z o.o., Łódź, sierpień 2001 r.), „Projekt budowlany wykonawczy Rekultywacji Składowiska Odpadów w Łasku – Część technologiczna, ukształtowanie terenu, odwodnienie, rekultywacja biologiczna („AUGUR S.C.”, Łódź, listopad 2001 r.). Decyzja Starosty nr OS.7645/o/17/2002 określa także warunki eksploatacji składowiska w tym rodzaju odpadów dopuszczone do składowania:

Tabela 11 Rodzaje i ilości odpadów objętych decyzją na składowanie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowiu

Kod	Grupy i rodzaj odpadów
10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych
15 01 03	Opakowania z drewna
15 01 04	Opakowania z metali
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe
15 01 07	Opakowania ze szkła
15 01 09	Opakowania z tekstyliów
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz budowlany z rozbiórek i remontów
17 01 02	Gruz ceglany
17 01 81	Odpady z remontów i przebudowy dróg
17 02 01	Drewno
17 02 02	Szkło
17 02 03	Tworzywa sztuczne
19 05 01	Nieprzefermentowane frakcje odpadów komunalnych i podobnych
19 05 03	Kompost nieodpowiadający wymaganiom (nienadający się do wykorzystania)
19 08 01	Skratki
19 08 05	Ustabilizowane komunalne osady ściekowe
19 12 01	Papier i tektura
19 12 02	Metale żelazne
19 12 03	Metale nieżelazne
19 12 04	Tworzywa sztuczne i guma
19 12 05	Szkło
19 12 08	Tekstyli
20 01 01	Papier i tektura
20 01 02	Szkło
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji
20 01 10	Odzież
20 01 11	Tekstyli
20 01 39	Tworzywa sztuczne
20 01 40	Metale
20 01 41	Odpady zmiotek wentylacyjnych

20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji
20 02 02	Gleba i ziemia, w tym kamienie
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne
20 03 02	Odpady z targowisk
20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach

Na składowisku zakazane jest składowanie odpadów ciekłych, odpadów o właściwościach wybuchowych, żrących, utleniających, łatwopalnych, medycznych, weterynaryjnych, opon i ich części, odpadów niebezpiecznych.

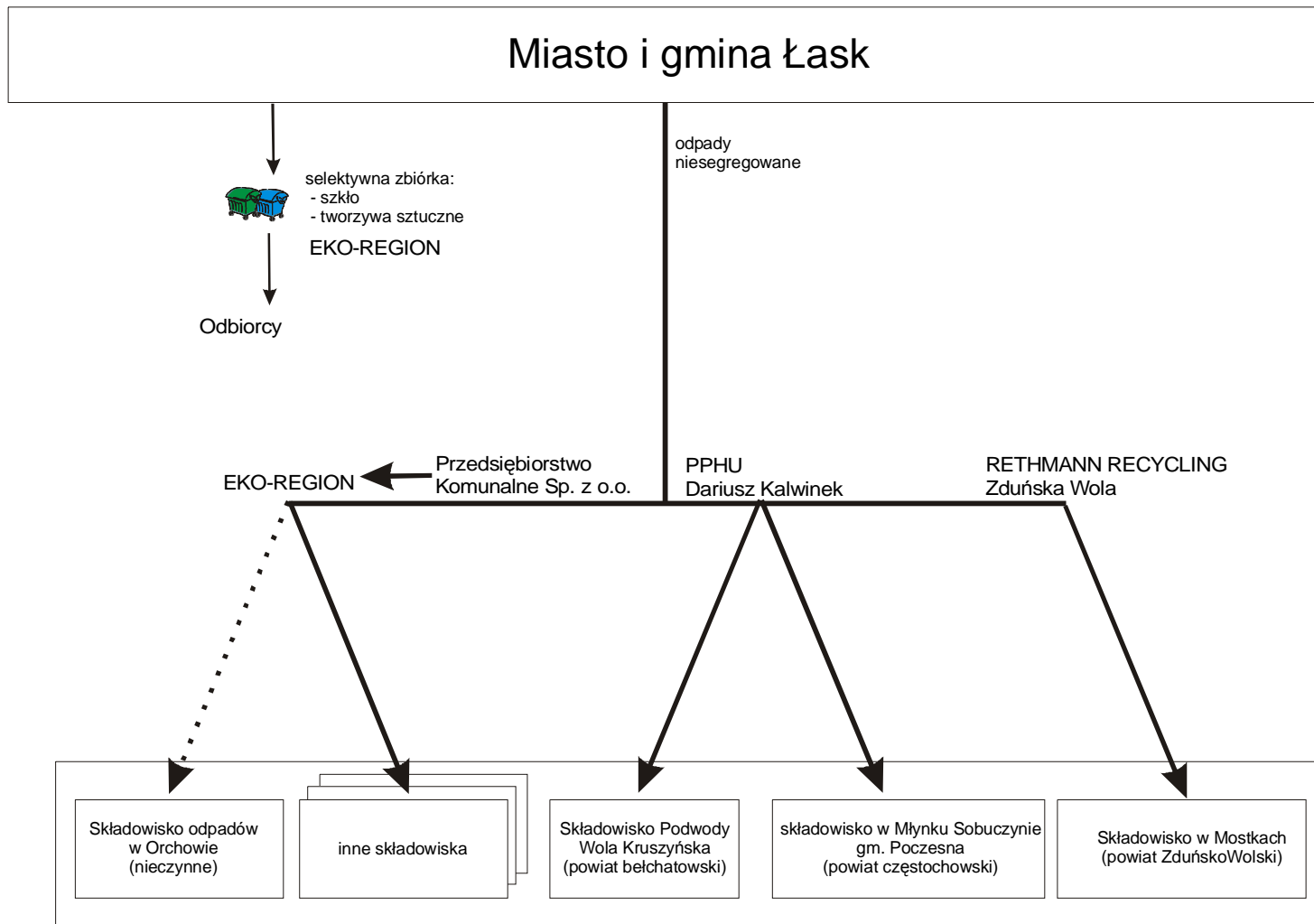
Od 30.08.2002 roku składowisko jest nieczynne z powodu protestów okolicznych mieszkańców, którzy nie zgadzali się z kierunkiem prowadzonej rekultywacji.

Projektowana rekultywacja zakładała m.in. uformowanie nadpoziomowej przyzmy o nachyleniu boków 1:2,5; nachyleniu wierzchowizny 5%, z odpowiednim ukształtowaniem zagęszczonych warstw odpadów, warstw izolacyjnych, uszczelnienia wykładziną hydroizolacyjną typu BENTOFIX. Przewidziano także odwodnienie powierzchniowe rowami opaskowymi z odpływem do zbiornika odparowującego. W ramach rekultywacji biologicznej zaprojektowano wysianie mieszanki traw na wierzchowinie i skarpach i zasadzenie u podnóża wierzby wiciowej. Na czas prowadzenia rekultywacji (18 miesięcy) przewidziane było deponowanie około 300 m³ odpadów dziennie. Nałożono także obowiązek prowadzenia monitoringu środowiska gruntowo – wodnego, natomiast po zamknięciu i uszczelnieniu miały być wykonane jednorazowe badania zawartości i składu biogazu. Parametry techniczne rekultywacji:

- powierzchnia całkowita działki terenu składowiska: 75 300 m²
- powierzchnia podlegająca rekultywacji: 57 800 m²
- objętość projektowanego złoża odpadów: 157 180 m³
- obsadzenie wierzby wiciową na powierzchni 1,87 ha
- obsadzenie skarp krzewami na powierzchni 0,104 ha
- zalesienie na powierzchni 0,486 ha.

Powstające na terenie odpady komunalne aktualnie deponowane są na:

- składowisku Podwody – Wola Kruszyńska (powiat bełchatowski),
- składowisku w Młynku – Sobuczynie (powiat częstochowski, gm. Poczesna),
- składowisku w Mostkach (powiat zduńskowolski),
- składowiskach, z którymi umowy podpisała firma Eko – Region.

Rysunek 1 Stan aktualny gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łask

6.1.1.1.5 Ocena stanu aktualnego gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Łask

Analizując stan aktualny gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łask stwierdzono funkcjonowanie systemu zbiórki odpadów niesegregowanych oraz systemu selektywnej zbiórki odpadów. Zbiórkę i transport odpadów niesegregowanych prowadzą firmy, które posiadają zezwolenie wydane przez Burmistrza Łasku na prowadzenie tego rodzaju działalności. Odpady powstające na terenie gminy deponowane są na składowiskach odpadów zlokalizowanych poza granicami gminy tj. składowisko Podwody – Wola Kruszyńska (powiat bełchatowski), składowisko w Młynku – Sobuczynie (powiat częstochowski, gm. Poczesna), składowisko w Mostkach (powiat zduńskowski) oraz składowiska, z którymi umowy podpisała firma Eko – Region.

Od 3 lat na terenie gminy funkcjonuje selektywna zbiórka odpadów od mieszkańców. Selektywną zbiórkę obsługuje Eko – Region Sp. z o.o. w Bełchatowie. Zbiórka prowadzona jest w systemie pojemnikowym. Zbierane są dwie frakcje: szkło oraz tworzywa sztuczne. Wysegregowane odpady dostarczane do odbiorców. Odbiorcami surowców są: Elana PET Sp. z o.o. w Toruniu, EKO – POL w Świdniku, JUKO w Piotrkowie Trybunalskim oraz GAH w Katowicach. Na terenie gminy nie funkcjonuje kompleksowy Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych.

Brak jest zbiórki odpadów wielkogabarytowych, ulegających biodegradacji oraz remontowo-budowlanych od mieszkańców. Na terenie gminy nie występują instalacje do odzysku odpadów komunalnych (sortownie i kompostownie).

Podsumowując, prowadzona obecnie gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy polega głównie na deponowaniu powstających na jej terenie odpadów niesegregowanych na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Ponadto prowadzona jest w ograniczonym zakresie selektywna zbiórka odpadów. W związku z brakiem zbiórki odpadów wielkogabarytowych, ulegających biodegradacji oraz remontowo – budowlanych analizowany system gospodarki odpadami nie uwzględnia ograniczenia kierowania na składowisko odpadów tychże odpadów. Również nie funkcjonuje zbiórka odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.

6.1.1.2 Prognozy powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Łask w latach 2004-2012

6.1.1.2.1 Analiza czynników demograficznych i społeczno-gospodarczych

Prognozy wytwarzania odpadów w najbliższych latach na terenie gminy Łask uwarunkowane są od wielu czynników, spośród których największe znaczenie będą miały aspekty demograficzne i gospodarczo-społeczne.

Czynniki demograficzne

Liczba mieszkańców gminy kształtuje się obecnie na poziomie 28 502 w tym w mieście 19 149 (dane GUS). W perspektywie kilku – kilkunastu lat liczba ta uzależniona będzie od: przyrostu naturalnego i skali migracji.

Wg opracowanych przez GUS „Założeń prognozy ludności Polski na lata 2003-2030” wynika, że trwający od kilkunastu lat spadek rozrodczości jeszcze nie jest procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się rosnący poziom wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku prokreacyjnym. Zgodnie z opiniami ekspertów, w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem współczynnika dzietności, z obecnej średniej 1,25 dziecka na kobietę do około 1,1 w 2010 r., po czym w latach 2010-2020 można oczekiwać niewielkiego wzrostu dzietności do wartości około 1,2.

W dalszym ciągu będzie następował spadek umieralności i wzrost przeciętnej długości życia. Przeciętne trwanie życia wzrośnie z obecnych 74,5 lat (70,4 mężczyźni, 78,8 kobiety) do 77,8 w 2015 r. (74,6 mężczyźni, 81,2 kobiety) oraz do 80 lat w 2030 r. (77,6 mężczyźni, 83,3 kobiety).

W najbliższych latach wzrośnie nieco skala migracji zagranicznych, stąd zwiększy się nieznacznie ujemne saldo migracji. Migracje wewnętrzne pozostaną przez najbliższe lata na obecnym niskim poziomie. Sytuację powinien zmienić spodziewany wzrost gospodarczy, którego oznaki już wystąpiły, a nowy impuls może nadać członkostwo w Unii Europejskiej. Można oczekiwać, że związany z tym wzrost mobilności przestrzennej ludności nastąpi około 2010 r. W migracjach między miastem i wsią kontynuowana będzie występująca od kilku lat przewaga przemieszczeń na wieś, związana ze zjawiskiem suburbanizacji.

W gminie Łask w latach 2001-2002 migracje wewnętrzne wyniosły 438 osób i przewyższają migracje za granicę (3 osoby w 2002 r.). Saldo migracji wynosi -122 (wg. GUS). Przyrost naturalny w 2000 r. wynosił 13, a w 2002 r. już -43. Liczba ludności w gminie Łask od kilku lat spada - w 2000 roku gminę Łask zamieszkiwało 29 397 osób, podczas gdy w 2002 liczba ta wynosiła 28 502 osoby. Spada liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym - obecnie wynosi 6 452 (6 948 w 2000 r.). Spadła także liczba osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do lat poprzednich - 18 125 (18 612 w 2000 r. i 18 770 w 2001 r.). Liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła - obecnie 3 925 (3 837 w 2000 r.). W połączeniu ze spadkiem liczby ludności oznacza to powolny wzrost średniego wieku mieszkańców gminy.

Czynniki gospodarczo-społeczne

Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego zakłada się, że przez najbliższe 5 lat dominować będą wśród ludności postawy konsumpcyjne, wysoce „odpadogenne”, następnie zaś, stopniowo, coraz częściej obserwować będzie się postawy proekologiczne, w których zawarty będzie również świadomy stosunek do problematyki odpadów. Uwidoczní się to m.in. spadkiem ilości tworzyw sztucznych na korzyść ilości szkła i wyrobów z drewna czy papieru. Wzrost prac remontowo-budowlanych, przyczyni się do wzrostu ilości odpadów poremontowych (w tym gruzu). Z poprawą warunków życia wzrastać będzie średnia wieku mieszkańców gminy, co spowoduje większe zapotrzebowanie na usługi medyczne. Skutkiem tego będzie wzrost ilości odpadów ze służby zdrowia. Założono również, że powyżej przedstawiony scenariusz rozwijał będzie się wolno, wobec czego założono też niewielkie w skali rocznej zmiany „emisji” poszczególnych składników - nie większe niż 3%, a w niektórych grupach odpadów będzie notowany spadek emisji.

6.1.1.2.2 Prognozy wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy Łask do 2012 roku

Prognozę zmian wskaźników emisji odpadów wykonano dla poszczególnych typów źródeł odpadów. Rozważając przypuszczalne trendy zmian składu odpadów komunalnych - przyjęto, za Krajowym Planem Gospodarki Odpadami oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego „optymistyczny” wariant rozwoju sytuacji, który w przyszłości będzie wpływał na skład odpadów. Oczywiście zmiany jakości i ilości odpadów będą następować wolno, tak jak wolno następują zmiany w przyzwyczajeniach czy zmiany w poziomie dochodów ludności. Na prognozowane zmiany wielkości strumienia odpadów wpływać będzie liczba ludności oraz zmiany jednostkowych wskaźników emisji odpadów (liczonych np. w kg odpadów na mieszkańca rocznie), których trendy zmian wynikają z przesłanek rozwoju gospodarczo-społecznego analizowanego regionu.

Prognozę dla gminy Łask sporządzono oddzielnie dla każdego składnika morfologii odpadów. Dla celów prognozy wykorzystano zmiany wielkości wskaźników emisji odpadów przyjęte na podstawie planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego. Zmiany te zakładają stały w określonym procencie (w skali roku) przyrost danego wskaźnika emisji, stały regres lub stagnację w okresie 2004-

2012. Do prognoz przyjęto stałą liczbę ludności wg GUS.

W miarę rozwoju gospodarczego i wzrostu zamożności społeczeństwa, skład odpadów komunalnych będzie się zmieniał w czasie, zarówno pod względem ilości jak i składu morfologicznego. Również na skład morfologiczny powstających odpadów wpływ ma postawa proekologiczna ludności czyli świadomy stosunek do problematyki środowiska i odpadów.

Uwzględniając powyższe założenia oszacowano ilości powstających odpadów komunalnych do 2012 r. Ilość prognozowanych odpadów komunalnych w gminie Łask w latach 2007 i 2012 z podziałem na poszczególne frakcje przedstawiona została w tabeli 12.

Tabela 12 Prognoza ilości wytworzonych odpadów komunalnych dla gminy Łask [Mg]

Nazwa strumienia	2007	2012
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	2 267,97	2 395,34
Odpady zielone	293,54	310,03
Papier i tektura (nieopakowaniowe)	571,12	588,43
Opakowania z papieru i tektury	573,96	633,70
Opakowania wielomateriałowe	129,41	142,88
Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	696,84	679,34
Opakowania z tworzyw sztucznych	309,16	333,05
Tekstylia	234,33	252,44
Szkło (nieopakowaniowe)	91,42	96,09
Opakowania ze szkła	536,41	580,68
Metale	224,17	247,50
Opakowania z blachy	59,78	59,78
Opakowania z aluminium	30,44	32,00
Odpady mineralne	818,26	903,42
Drobna frakcja popiołowa	1 152,29	989,51
Odpady wielkogabarytowe	476,56	500,87
Odpady budowlane	972,09	1 073,27
Odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych	59,91	62,97
Ogółem	9 497,66	9 881,28

6.1.1.3 Cele przewidziane do realizacji w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie gminy Łask

Wytuczając cele w gospodarce odpadami kierowano się strategią wyznaczoną w Polityce ekologicznej Państwa, a także wytycznymi zawartymi w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami oraz Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego oraz projekcie planu gospodarki odpadami powiatu łaskiego.

Cele krótkookresowe 2004-2007

- * objęcie zorganizowanym wywozem odpadów mieszkańców całej gminy Łask,
- * wprowadzenie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów użytecznych tj.: szkło, tworzywa sztuczne, złom, makulatura,
- * wprowadzenie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- * wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- * wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- * wprowadzenie kompostowania odpadów ulegających biodegradacji w budownictwie jednorodzinym,

- * wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji w budownictwie wielorodzinnym,
- * edukacja ekologiczna mieszkańców gminy z uwzględnieniem specyfiki zbieranych odpadów
- * osiągnięcie w 2007 r. zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów:
  - odpady wielkogabarytowe - 25%
  - odpady budowlane - 20%
  - odpady niebezpieczne (ze strumienia odpadów komunalnych) - 22%

Cele długookresowe 2008-2012

- * dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- * rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- * kontynuacja edukacji ekologicznej,
- * osiągnięcie docelowo zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów:
  - odpady wielkogabarytowe - 58%
  - odpady budowlane - 48%
  - odpady niebezpieczne (ze strumienia odpadów komunalnych) - 62%

6.1.1.4 Propozycja systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask

6.1.1.4.1 Koncepcja systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask

Koncepcję systemu gospodarki odpadami powstającymi w gminie opracowano w oparciu o następujące założenia zawarte w:

- * krajowym planie gospodarki odpadami w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- * planie gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego oraz planie gospodarki odpadami powiatu łaskiego,
- * rozporządzeniu w sprawie opracowywania planów gospodarki odpadami,
- * aktualnie obowiązujące uregulowania prawne oraz dokumenty planistyczne przedstawione w rozdziale 5 niniejszego opracowania.

Proponowany system zbiórki odpadów od mieszkańców będzie obejmował wdrożenie i rozwój:

- * selektywnej zbiórki odpadów użytecznych frakcje: szkło, tworzywa sztuczne, papier i tekturę oraz metale w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej w systemie wielopojemnikowym i workowym (wariant I),
- * zbiórki w systemie dwupojemnikowym (wariant II),
- * zbiórki odpadów ulegających biodegradacji w zabudowie wielorodzinnej (wariantowo w zabudowie jednorodzinnej),
- * kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji w zabudowie jednorodzinnej w ogródkach przydomowych
- * zbiórki odpadów:
  - wielkogabarytowych,
  - budowlanych i poremontowych,
  - elektrycznych i elektronicznych,
  - niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,

Ponadto system będzie obejmował gospodarkę odpadami zawierającymi azbest powstającymi na terenie gminy Łask, a także rozwiązania w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami medycznymi oraz weterynaryjnymi, zużytymi olejami, wyeksploatowanymi pojazdami w tym zużytymi oponami.

Do systemu tego proponuje się włączyć odpady powstające w obiektach infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, targowiska, szkolnictwo, i inne.

6.1.1.4.2 Proponowane rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Podstawowym założeniem proponowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest prowadzenie selektywnej zbiórki surowców „u źródła” oraz zbierania odpadów ulegających biodegradacji z gospodarstw domowych. Z przedstawionego opisu stanu aktualnego gospodarki odpadami wynika, że na terenie gminy występują generalnie 2 typy zabudowy: zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna. W związku z powyższym proponowany system gromadzenia odpadów od mieszkańców zakłada zróżnicowane wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów z uwzględnieniem charakterystyki zabudowy. Docelowo selektywną zbiórką odpadów użytecznych objęty będzie cały teren gminy.

W celu zapewnienia skuteczności realizacji przedsięwzięcia należy z wyprzedzeniem przeprowadzić akcję edukacyjną w zakresie selektywnej zbiórki ze szczególnym uwzględnieniem problematyki dotyczącej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji. Zakłada się, że mieszkańcy posiadają już podstawową wiedzę dotyczącą segregacji, gdyż od 2001 roku na terenie gminy sukcesywnie wdrażana jest selektywna zbiórka.

System wielopojemnikowy/workowy (wariant I)

System wielopojemnikowy/workowy polega zatem na rozstawieniu kilku pojemników lub rozdaniu worków do wydzielania poszczególnych frakcji surowców wtórnych (szkło, papier, tworzywa sztuczne, metale). Pozostałe odpady niesegregowane będą gromadzone w osobnym pojemniku.

Zbiórka odpadów w zabudowie wielorodzinnej

W zabudowie wielorodzinnej proponuje się rozszerzenie prowadzonej obecnie na terenie gminy, w systemie pojemnikowym, selektywnej zbiórki surowców wtórnych takich jak: szkło, tworzywa sztuczne oraz wprowadzenie zbiórki metali, makulatury i odpadów ulegających biodegradacji. Proponuje się utrzymanie dotychczasowego rozwiązania selektywnej zbiórki na terenie osiedla budynków wielorodzinnych (ustawienie pojemników, częstotliwość opróżniania).

Odpady organiczne z gospodarstw domowych proponuje się gromadzić w specjalistycznych pojemnikach. Do gromadzenia pozostałych odpadów proponuje się zostawić obecnie funkcjonujące pojemniki.

Pojemniki do selektywnej zbiórki powinny być ustawiane w tzw. gniazdach, w których znajdować się będą pojemniki na poszczególne frakcje, pojemnik na odpady organiczne oraz pojemnik na pozostałe odpady. Przyjmuje się, że 1 gniazdo pojemników przypada na ok. 300-500 osób. Pojemniki powinny być zlokalizowane w dotychczasowych miejscach na osiedlach (tj. w miejscach gdzie aktualnie znajdują się pojemniki na odpady zmieszane).

Zbiórka odpadów w zabudowie jednorodzinnej

Proponuje się wprowadzenie selektywnej zbiórki surowców wtórnych w zabudowie jednorodzinnej w systemie workowym. Każda posesja wyposażona zostanie w zestaw kolorowych worków polietylenowych PE-HD o pojemności np. 120 litrów do zbiórki surowców odpadowych z następującym przeznaczeniem na: szkło, tworzywa sztuczne, złom i makulaturę. W zakresie odpadów ulegających biodegradacji, w zabudowie jednorodzinnej na terenach miejskich, proponuje się mieszkańcom dwie możliwości: kompostowanie w ogródkach przydomowych lub włączenie do systemu zbiórki prowadzonego w zabudowie wielorodzinnej.

Gospodarstwa jednorodzinne, które np. zgłoszą akces uczestniczenia w zbiórce odpadów ulegających biodegradacji proponuje się wyposażyć w specjalistyczne pojemniki do zbiórki tych odpadów. Zarówno worki jak i pojemniki do selektywnej zbiórki powinny posiadać kolorystykę i oznakowanie.

Proponuje się, aby worki do selektywnej zbiórki były przezroczyste, co ułatwi wizualną ocenę czystości zebranych odpadów w worku i wskaże kierunki dalszego postępowania z odpadami zgromadzonymi w workach.

System dwupojemnikowy (wariant II)

System dwupojemnikowy polegać będzie na rozstawieniu, w miejscu dotychczasowego jednego pojemnika na odpady niesegregowane, dwóch pojemników z przeznaczeniem do gromadzenia odpadów „suchych” i „mokrych”. W pojemnikach na odpady „suche” powinno się gromadzić: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, tekstylia, większość odpadów mineralnych i drobnej frakcji (z wyjątkiem ziemi, piasku itp. oraz odpady suche niebezpieczne typu komunalnego (w przypadku braku osobnego systemu zbierania). Należy się spodziewać, że w pojemnikach tych mogą również znaleźć się odpady organiczne w ilości do 15%. W pojemnikach na odpady „mokre” gromadzone będą odpady organiczne kuchenne i ogrodowe, odpady mineralne (głównie ziemia, piasek, żwir itp.), frakcja drobna (ceramika, szkło, itp.) o wymiarach nie przekraczających 40 mm.

Zbiórka odpadów w zabudowie wielorodzinnej

W zabudowie wielorodzinnej proponuje się gromadzenie frakcji „suchej” i „mokrej” w systemie pojemnikowym. Na odpady „suche” proponuje się docelowo zastosować dotychczasowe pojemniki na odpady niesegregowane, natomiast na odpady „mokre” proponuje się pojemniki analogiczne jak w systemie wielopojemnikowym. W celu ułatwienia mieszkańcom zbiórki w systemie dwupojemnikowym proponuje się wyposażenie mieszkańców w dwa worki lub pojemniki – jeden na odpady „suche”, drugi na odpady „mokre” (ulegające biodegradacji).

Zbiórka odpadów w zabudowie jednorodzinnej

W zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej proponuje się zbierać tylko frakcję „suchą” w systemie pojemnikowym lub workowym. Zasady postępowania z odpadami ulegającymi biodegradacji w zabudowie jednorodzinnej, proponuje się utrzymać tak jak w przedstawionym powyżej opisie systemu wielopojemnikowego.

Wybór systemu zbiórki odpadów uzależniony jest od decyzji władz lokalnych. Niemniej jednak, zdaniem autorów opracowania proponowany jest do realizacji na terenie gminy system wielopojemnikowy/workowy selektywnej zbiórki. Wybór ten podyktowany jest faktem, że na terenie gminy funkcjonuje już selektywna zbiórka w oparciu o ten system i mieszkańcy posiadają już podstawową wiedzę w tym zakresie. Ponadto gmina i przedsiębiorstwa obsługujące selektywną zbiórka poniosły już koszty inwestycyjne np. w zakresie zakupu odpowiednich pojemników. Zaletą tej formy jest otrzymanie czystych, jednorodnych odpadów w pojemnikach, a w szczególności w workach.

Zbiórka odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych

Szacuje się, że ilość odpadów niebezpiecznych w ogólnym strumieniu odpadów wynosi około 57,0 Mg. Odpady ze względu na duże zagrożenie jakie stwarzają dla środowiska powinny być zbierane oddzielenie i poddawane procesom unieszkodliwiania.

Proponuje się realizację zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów niebezpiecznych poprzez:

- odbiór z wyznaczonych punktów zbiórki, do których mieszkańcy donoszą odpady,
- odbiór odpadów bezpośrednio od mieszkańców specjalistycznym samochodem w ustalonych terminach,

- odbiór w gminnym punkcie zbiórki odpadów niebezpiecznych bezpośrednio dostarczanych przez mieszkańców oraz małe i średnie przedsiębiorstwa. Proponuje się lokalizację GPZON w Łasku przy ul. Kolejowej i Utrata

Aby zbiórka odniosła pożądany rezultat, proponuje się przeprowadzenie akcji edukacyjnej dla mieszkańców.

Wybór właściwego rozwiązania systemowego uzależniony jest od decyzji władz lokalnych.

Zbiórka odpadów wielkogabarytowych

Odpady wielkogabarytowe należą do specyficznych odpadów, których wymiary nie pozwalają na umieszczenie ich w tradycyjnych pojemnikach na odpady komunalne.

Proponuje się zbiórkę odpadów wielkogabarytowych prowadzić poprzez następujące systemy:

- akcyjnie, tj. okresowy odbiór bezpośrednio od mieszkańców, Akcje najlepiej przeprowadzać dwa razy w roku (wiosna, jesień). W przypadku zaobserwowania większego zapotrzebowania na odbiór tego typu odpadów proponuje się zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów np. raz na kwartał. Mieszkańcy powinni zostać poinformowani o formie, miejscu i terminie zbiórki tego rodzaju odpadów.
- odbiór odpadów po zgłoszeniu telefonicznym, za opłatą pokrywającą koszty transportu,
- bezpośredni odbiór przez producentów na zasadzie wymiany zużytego sprzętu na nowy (dotyczy głównie sprzętu elektronicznego oraz sprzętu AGD),
- system wymienny polegający na przekazaniu jeszcze dobrego, ale konstrukcyjnie przestarzałego sprzętu w zamian za egzemplarz nowej generacji.

Wybór właściwego rozwiązania systemowego uzależniony jest od decyzji władz lokalnych.

Zbiórka gruzu budowlanego

Gruz budowlany i inne odpady towarzyszące remontom mieszkań powinny być usuwane na zasadzie podstawienia przez przedsiębiorstwo wywozowe pojemnika np. KP-7 lub innego na zlecenie i koszt wytwarzającego odpady. Proponowane rozwiązanie jest w zgodzie z jedną z głównych zasad gospodarki odpadami - „zanieczyszczający płaci”.

Zbiórka zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych

Zbiórka zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych może być realizowana akcyjnie. Odpady te mogą być również zbierane razem z odpadami niebezpiecznymi np. do kontenerów lub pojemników ustawionych na terenie gminy, lub akcyjnie np. raz na kwartał, również dopuszcza się metodę bezpośredniego donoszenia do GPZON. Mieszkańcy powinni być poinformowani o miejscu zbiórki i czasie trwania akcji.

Wybór właściwego rozwiązania systemowego uzależniony jest od decyzji władz lokalnych.

Odpady zawierające azbest

Odpady zawierające azbest powstają głównie w budownictwie, w wyniku prowadzenia prac rozbiórkowych lub remontowych w budownictwie komunalnym oraz przemysłowym.

Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich deponowanie na składowiskach odpadów. Proponuje się, aby odpady powstające na terenie gminy były unieszkodliwiane poprzez składowanie na już funkcjonujących na terenie kraju składowiskach przystosowanych do deponowania tego rodzaju odpadów. Najbliższy tego typu obiekt znajduje się w

Zgierz przy ul. Miroszewskiej 54. Jest to składowisko odpadów przemysłowych zarządzane przez „EKO – BORUTA” Sp. z o.o. Zgierz, ul. A. Struga 10.

Wyeksploatowane pojazdy

Dla gminy proponuje się wdrożenie systemu recyklingu pojazdów w oparciu o istniejące stacje demontażu na terenie gminy, posiadające nadane przez wojewodę łódzkiego uprawnienia do wydawania zaświadczeń o złomowaniu samochodu. Na terenie gminy aktualnie dwie firmy posiadają takie uprawnienia tj.: „AUTO – JAPAN” S.C. Z. i C. Czyżak, Łask, ul. Widawska 42 oraz Przedsiębiorstwo Transportowe „SNART” Gorczyn 77. Jednocześnie, należy prowadzić akcję informacyjno – edukacyjną wśród społeczeństwa, a także dla zakładów mechanicznych, samochodowych i wulkanizacyjnych.

Zużyte opony

W zakresie gospodarki zużytymi oponami, na terenie gminy, proponuje się aby odpady te, powstające u indywidualnych użytkowników były dostarczane np. do zakładów wulkanizacyjnych lub stacji demontażu wyeksploatowanych pojazdów.

Zużyte oleje

Proponuje się aby zużyte oleje od mieszkańców były gromadzone w Gminnym Punkcie Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON) na zasadzie bezpośredniego dostarczenia lub np. po uzgodnieniu do stacji benzynowych, które będą prowadziły zbiórkę od mieszkańców z terenu gminy.

Proponowany system zbiórki odpadów z innych źródeł

Aby system zbiórki odpadów przyniósł efekt w postaci zmniejszenia odpadów kierowanych na składowisko, system ten powinien również obejmować obiekty infrastruktury, a także cmentarze i tereny zielone: ogródki działkowe, skwery i parki.

Szkoły i przedszkola

Wdrażanie zasad selektywnej zbiórki u dzieci i młodzieży przyczynia się do kształtowania postaw proekologicznych. Ustawienie pojemników do segregacji poszczególnych frakcji w szkołach powinno zostać poprzedzone akcją edukacyjną. Proponuje się rozstawienie pojemników do selektywnej zbiórki w placówkach.

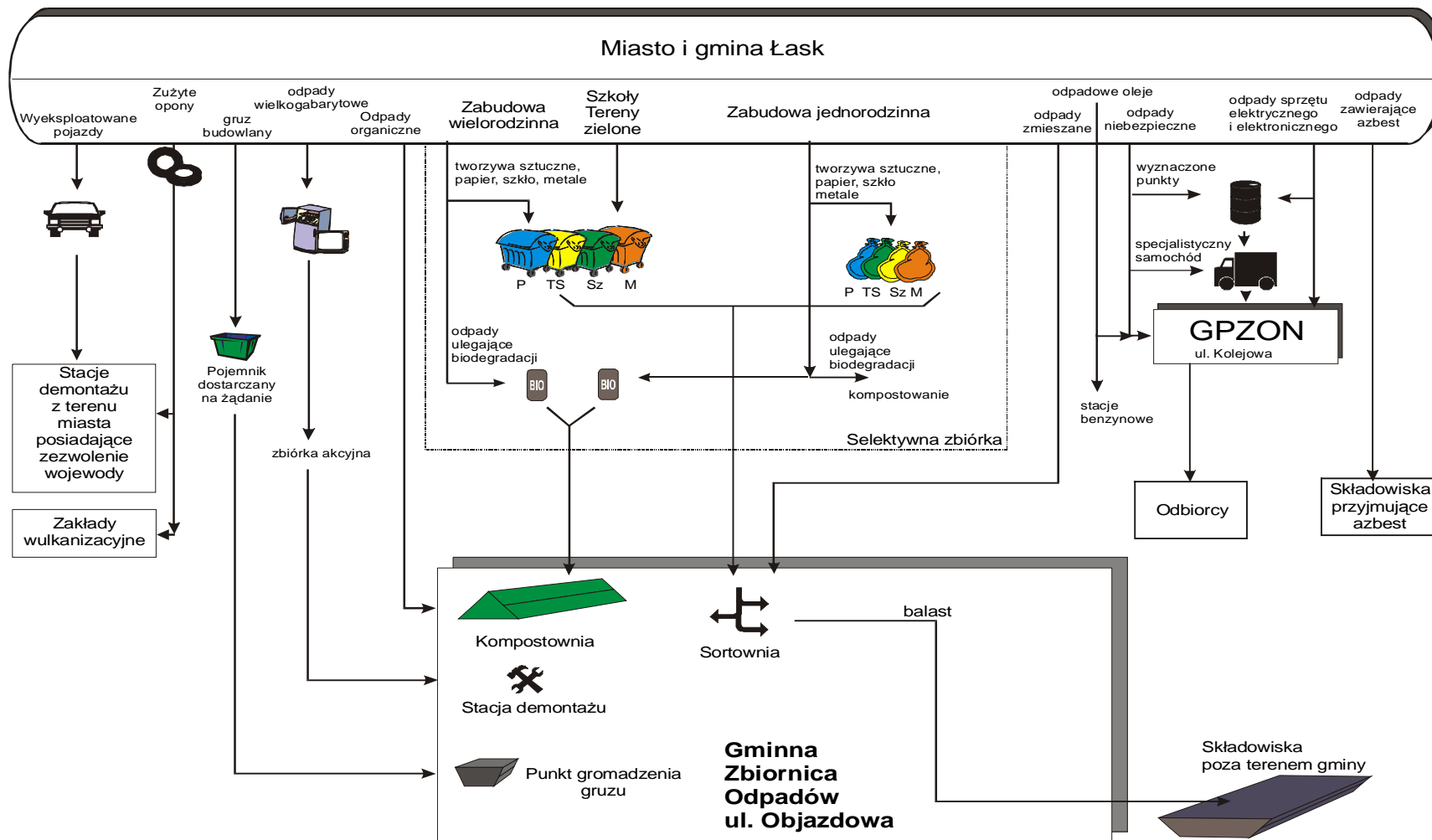
Tereny zielone

W parkach i na skwerach proponuje się ustawić przy wejściu pojemniki do selektywnej zbiórki: szkła i tworzyw sztucznych, natomiast na terenie parków i skwerów pozostawić kosze uliczne.

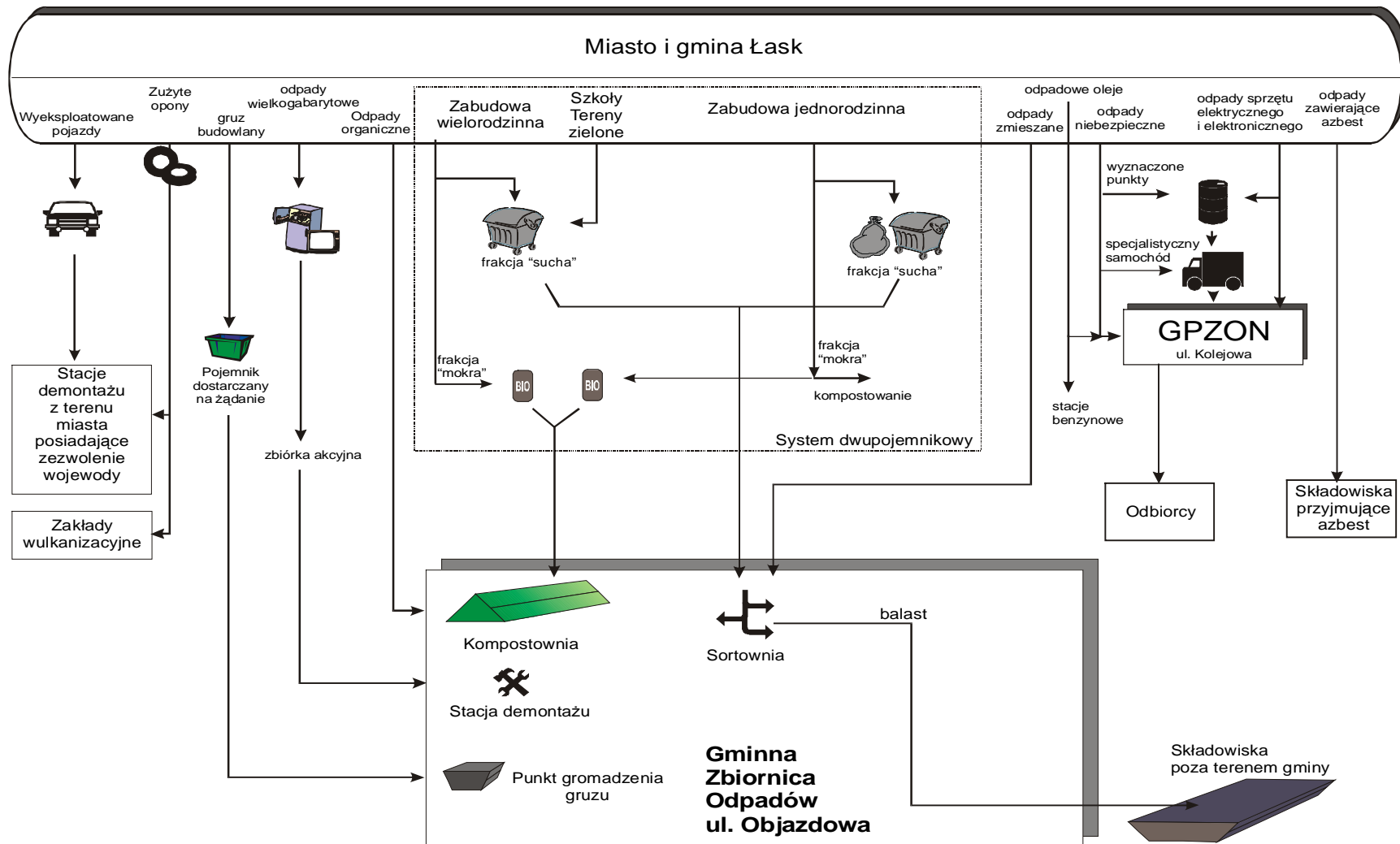
Miejsca o natężonym ruchu turystycznym

W miejscach o natężonym ruchu turystycznym (np. parkingi leśne, obiekty wypoczynkowe, agroturystyczne) proponuje się umieścić na stelażu worki o odpowiedniej kolorystyce i oznakowaniu do selektywnej zbiórki: szkła i tworzyw sztucznych. Dodatkowo powinien znajdować się pojemnik na odpady zmieszane.

Rysunek 2 Proponowany system gospodarki odpadami – system wielopojemnikowy/workowy

Rysunek 3 Proponowany system gospodarki odpadami – system dwupojemnikowy

6.1.1.4.3 Częstotliwość odbioru odpadów

Odpady zbierane w wyniku selektywnej zbiórki powinny być wywożone z taką częstotliwością, aby pojemniki lub worki nie były przepełnione lub zupełnie puste oraz by nie powodowały dyskomfortu zapachowego. Procent wypełnienia pojemnika kwalifikującego go do wywozu powinien zawierać się w granicach 75 – 80%. W zabudowie jednorodzinnej proponuje się częstotliwość odbioru odpadów użytecznych co najmniej raz na miesiąc. W zabudowie wielorodzinnej proponuje się opróżnianie pojemników co najmniej raz na tydzień lub częściej w zależności od wypełnienia. Po wprowadzeniu zbiórki odpadów organicznych proponuje się, aby pojemniki były opróżniane co najmniej raz na tydzień, natomiast w okresie podwyższonej temperatury dwa razy na tydzień lub na żądanie. Jednocześnie należy prowadzić obserwacje stopnia wypełnienia pojemników i worków. Obserwacje te pozwolą w przyszłości zoptymalizować częstotliwość odbioru odpadów. Natomiast odbiór odpadów niesegregowanych pozostaje na dotychczasowych warunkach.

6.1.1.4.4 Proponowane rozwiązania techniczne dla projektowanego systemu

W celu realizacji zaproponowanego systemu niezbędna będzie budowa obiektów gospodarki odpadami. Zgodnie z planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego, proponuje się budowę Gminnej Zbiornicy Odpadów, która będzie zlokalizowana przy ul. Objazdowej. Aktualnie na tym terenie funkcjonuje Komunalne Gospodarstwo Pomocnicze. Natomiast przy ul. Kolejowej i Utrata proponuje się lokalizację Gminnego Punktu Gospodarki Odpadami Niebezpiecznymi (GPZON).

Elementami Gminnej Zbiornicy Odpadów będą następujące obiekty:

- sortownia na odpady pochodzące z selektywnej zbiórki,
- kompostownia pryzmowa odpadów zielonych pochodzących z utrzymania i porządkowania parków, ogrodów i terenów zielonych oraz osadów ściekowych, a także odpadów organicznych pochodzących od mieszkańców (zlokalizowana będzie przy ul. Kilińskiego na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków),
- punktu gromadzenia odpadów remontowo-budowlanych powstających w gospodarstwach domowych oraz obiektach infrastruktury, a także w zakładach przemysłowych i przekazywanie do odzysku specjalistycznym firmom,
- stanowiska demontażu odpadów wielkogabarytowych pochodzących z gospodarstw domowych.

Powstający balast będzie deponowany na składowiskach zlokalizowanych poza terenem gminy Łask.

Podstawowym zadaniem GPZON jest odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców oraz małych i średnich przedsiębiorstw z określonego terenu. Przewiduje się również, szczególnie w mniejszych jednostkach administracyjnych, gdzie nie funkcjonuje rozbudowana infrastruktura zbierania odpadów, możliwość rozszerzenia funkcjonalności GPZON o zbiórkę odpadów innych niż niebezpieczne powstających w małych ilościach w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz szczególnych rodzajów odpadów innych niż niebezpieczne od mieszkańców. Do odpadów tych należą m.in. odpady sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpady wielkogabarytowe czy zużyte opony.

Projektowane GPZON należy lokalizować w terenie będącym własnością podmiotu realizującego, w miejscu które w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zostało przeznaczone na inwestycje związane z gospodarką odpadami. Wskazane jest, aby obiekty tego typu powstawały przy istniejących bądź projektowanych Punktach Zbiórki Surowców Wtórnych, składowiskach odpadów lub obiektach związanych z działalnością przedsiębiorstw gospodarki komunalnej. Lokalizacja powinna zapewniać dogodny dojazd samochodowy oraz łatwe dojście dla osób pieszych przynoszących niewielką ilość odpadów niebezpiecznych. Obiekty takie powinny posiadać odpowiedniej jakości nawierzchnię betonową uniemożliwiającą penetrację rozlanych cieczy do gleby. Teren należy odpowiednio ogrodzić i chronić w sposób ciągły (całodobowo).

W punktach tych można udostępniać za niewielką opłatą części zamienne z wyrzuconych sprzętów i urządzeń.

Kompletny punkt powinien zawierać:

- * punkt przyjmowania odpadów niebezpiecznych (ewentualnie również innych niż niebezpieczne) (odpowiedni stół i waga),
- * pomieszczenie rejestracji odpadów i magazyn środków dezynfekujących,
- * strefę kontroli i sprawdzania odpadów,
- * magazyn opakowań,
- * punkt pakowania i rejestracji odpadów,
- * magazyn spedycyjny,
- * pomieszczenia biurowe i sanitarno-bytowe dla personelu.

Punkt powinien być wyposażony w:

- * beczki (kontenery) na odpady niebezpieczne,
- * kontenery specjalne na odpady inne niż niebezpieczne,
- * pojemniki na specyficzne odpady ciekłe.

Gminne Punkty Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych obsługujące zwarte aglomeracje miejskie o dużym nasyceniu drobnego przemysłu i rzemiosła powinny odbierać i magazynować w stosownych pojemnikach: lampy fluorescencyjne – świetłówki; akumulatory ołowiowe z elektrolitem; baterie; zużyte oleje, smary, emulsje; rozpuszczalniki i chemiczne produkty laboratoryjne; aerozole; przeterminowane lekarstwa; przeterminowane środki ochrony roślin wraz z opakowaniami; farby i lakiery oraz ich opakowania; kwasy i zasady; odpady przeznaczone do termicznego unieszkodliwiania; inne odpady przeznaczone do solidyfikacji lub witrifikacji.

Natomiast na terenach o niewielkim nasyceniu drobnym przemysłem i zakładami rzemieślniczymi należy organizować małe punkty nastawione głównie na odbiór odpadów niebezpiecznych od okolicznych mieszkańców: baterie i akumulatory, zużyte oleje, rozpuszczalniki, farby i lakiery, aerozole, przeterminowane lekarstwa, środki ochrony roślin, inne odpady występujące w danym regionie oraz frakcji odpadów innych niż niebezpieczne gromadzonych selektywnie przez mieszkańców gminy (odpady wielkogabarytowe, remontowe i budowlane, surowce wtórne, odpady zielone).

Zgromadzone w GPZON odpady niebezpieczne kierowane będą następnie do Zakładów Zagospodarowania Odpadów, gdzie będą gromadzone przed ekspedycją do unieszkodliwiania lub będą z nich odbierane bezpośrednio przez przedsiębiorstwa zajmujące się unieszkodliwianiem odpadów.

6.1.1.5 Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami w sektorze komunalnym

6.1.1.5.1 Działania zmierzające do zapobiegania, powstawaniu odpadów

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej państwa w zakresie gospodarowania odpadami jest przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich odzysk lub unieszkodliwianie. Zgodnie z art. 5 i 6 ustawy o odpadach powstawanie odpadów powinno być eliminowane lub ograniczone przez wytwarzających odpady niezależnie od stopnia uciążliwości bądź zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska, a także niezależnie od ich ilości lub miejsca powstawania. Do podstawowych działań zmierzających do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami należą: minimalizacja powstawania odpadów, zapewnienie odzysku i recyklingu odpadów oraz składowanie odpadów, których ze względów ekonomicznych lub technologicznych nie da się przetworzyć.

6.1.1.5.2 Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi pierwszoplanowym działaniem zmierzającym do poprawy sytuacji jest minimalizacja powstawania odpadów. Działania mające na celu zmniejszenie ilości wytwarzanych przez mieszkańców odpadów prowadzi się poprzez:

- podnoszenie świadomości społecznej, w wyniku prowadzenia akcji edukacyjno – informacyjnych,
- utrwalanie nabytych postaw,
- stosowanie instrumentów ekonomicznych (uzależnienie kosztów usuwania odpadów od ich ilości).

Kolejnym działaniem jest uzyskanie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu w zakresie odpadów komunalnych, zgodnych z planem gospodarki odpadami dla woj. łódzkiego. Poziomy te dotyczą redukcji ilości odpadów:

- ulegających biodegradacji,
- wielkogabarytowych
- budowlano-remontowych z sektora komunalnego,

6.1.1.5.3 Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Zaproponowany system gospodarki odpadami, przedstawiony w rozdziale 6.1.1.4 obejmuje rozwiązania zmierzające do uporządkowania gospodarki odpadami na terenie gminy poprzez rozwój selektywnej zbiórki odpadów użytecznych, odpadów budowlanych oraz odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych i wdrożenie zbiórki odpadów ulegających biodegradacji od mieszkańców, odpadów wielkogabarytowych, a także rozwiązania w zakresie odzysku i unieszkodliwiania pozyskanych frakcji.

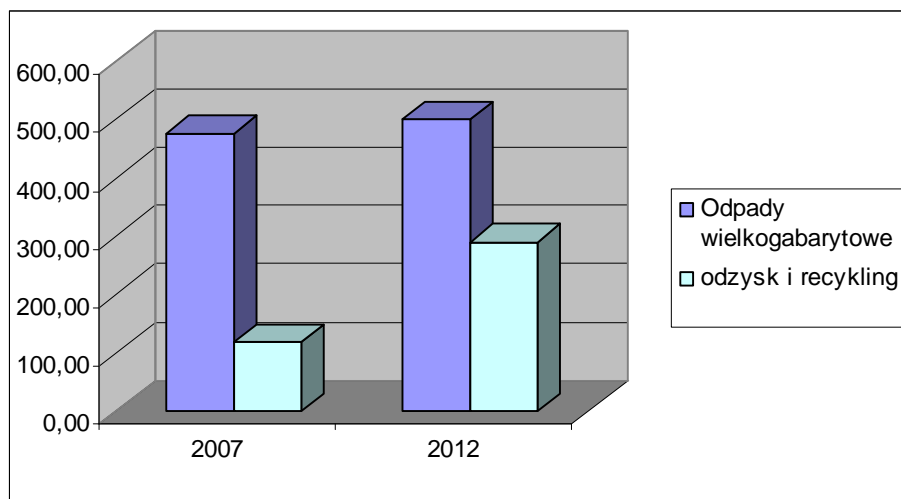
Poniżej zaprezentowano poziomy odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych oraz budowlanych, natomiast poziomy odzysku i unieszkodliwiania odpadów opakowaniowych przedstawiono w rozdziale 6.1.2. odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych – 6.1.3.

Odpady wielkogabarytowe

Do odpadów wielkogabarytowych zaliczamy odpady powstające w gospodarstwach domowych oraz w obiektach infrastruktury, które ze względu na duże wymiary wymagają odrębnego systemu magazynowania, odbioru i transportu. Do odpadów tych zaliczamy m.in.: stare meble, urządzenia elektroniczne, zużyty sprzęt gospodarstwa domowego np. lodówki, kuchenki gazowe itp.

Zgodnie z KPGO, przewiduje się wdrożenie i dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych. W celu realizacji selektywnej zbiórki zakłada się następujące poziomy odzysku na terenie gminy Łask:

2007 rok	-	25%	-	119,1 Mg
2012 rok	-	58%	-	290,5 Mg

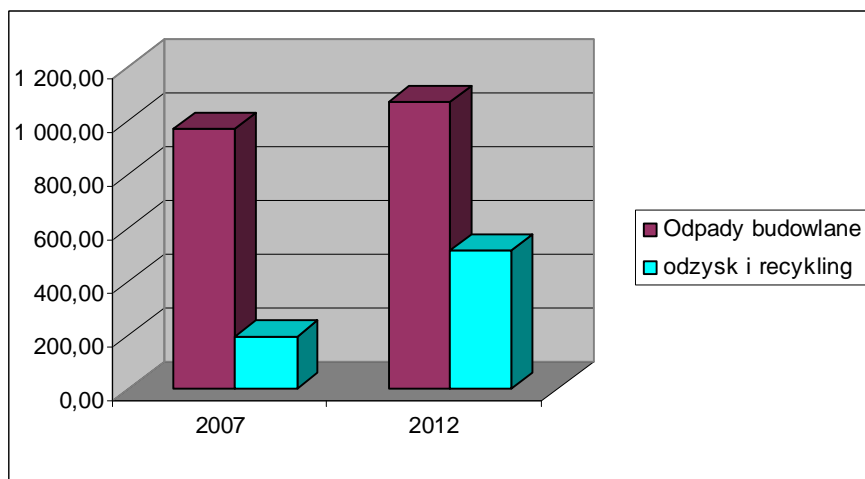
Rysunek 4 Założone poziomy odzysku i recyklingu dla odpadów wielkogabarytowych powstających na terenie gminy Łask w latach 2007 i 2012 [Mg]

Odpady budowlane

Do tej grupy zaliczane są odpady powstające w wyniku prac rozbiórkowych i remontowych w gospodarce komunalnej. Są to najczęściej odpady gruzu betonowego i ceglanego, odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych oraz złom.

Zgodnie z założeniami KPGO, zakłada się rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych oraz przewiduje się następujące poziomy odzysku dla gminy Łask:

2007 rok	-	20%	-	194,4 Mg
2012 rok	-	48%	-	515,2 Mg

Rysunek 5 Założone poziomy odzysku i recyklingu dla odpadów budowlanych powstających na terenie gminy Łask w latach 2007 i 2012 [Mg]

Transport odpadów

Transport odpadów z miejsc zbiórki do miejsc utylizacji jest ważnym ogniwem gospodarki odpadami. Aby zbiórka odpadów była bezpieczna i efektywna, transport ten musi odbywać się według ustalonych zasad (w celu optymalizacji systemu transportowego wskazana jest współpraca firm już funkcjonujących na analizowanym terenie).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami firmy prowadzące działalność w zakresie transportu, odzysku i unieszkodliwiania powinny posiadać stosowne zezwolenia, co przyczyni się do sprawdzenia przepływu strumieni odpadów od wytwórcy do miejsca odzysku/unieszkodliwiania.

Transport odpadów niebezpiecznych powinien się odbywać zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi: Ustawą z dnia 28 października 2002 roku o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 199, poz. 1671) oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 236, poz. 1986).

6.1.1.5.4 Plan redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów

Dyrektywa Rady 1999/31/EC w art. 5 określa wymagania w zakresie deponowania na składowiskach odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Biorąc pod uwagę powyższe wymagania (określone również w KPGO), należy przyjąć, że ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania powinny wynosić:

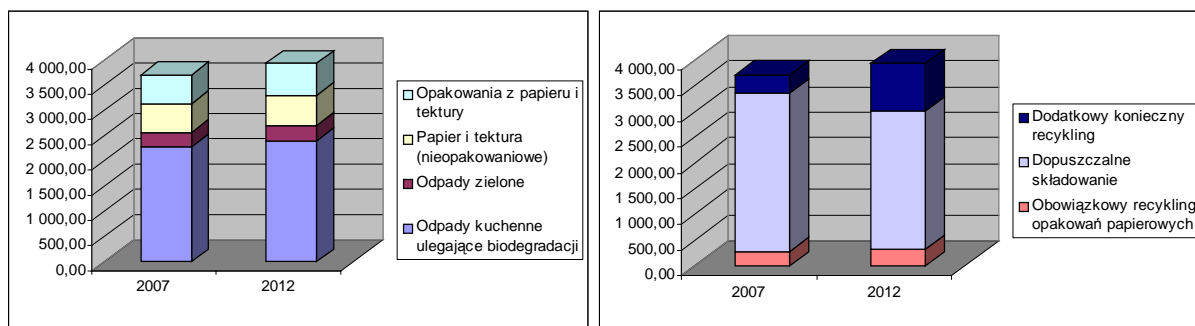
- w 2010 roku – 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku,
- w 2013 roku – 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku,
- w 2020 roku – 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 roku.

Ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku w gminie Łask wyznaczono na poziomie 3 843,83 Mg.

Prognozę ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji dla gminy Łask przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13 Prognoza ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji w latach 2007-2012 dla gminy miejsko – wiejskiej Łask [Mg]

Wyszczególnienie/Lata	2007	2012
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	2 267,97	2 395,34
Odpady zielone	293,54	310,03
Papier i tektura (nieopakowaniowe)	571,12	588,43
Opakowania z papieru i tektury	573,96	633,70
Łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji	3 706,59	3 927,49
Obowiązkowy recykling opakowań papierowych	275,50	316,85
Pozostała ilość odpadów ulegających biodegradacji	3 431,09	3 610,64
Dopuszczalne składowanie	3 075,06	2 690,68
Dodatkowy konieczny recykling	356,03	919,96

Rysunek 6 Progniza ilości oraz niezbędny recykling odpadów ulegających biodegradacji powstających na terenie gminy Łask w latach 2007 i 2012 [Mg]

6.1.2 Odpady opakowaniowe

6.1.2.1 Stan aktualny gospodarki odpadami opakowaniowymi

Masę odpadów opakowaniowych wytworzoną w gminie Łask w 2002 r. oszacowano na poziomie ok. 1 507,61 Mg (przyjmując za KPGO odpowiednie współczynniki wytwarzania przypadające na 1 mieszkańca). Ilości poszczególnych strumieni odpadów opakowaniowych wynoszą odpowiednio:

Tabela 14 Szacunkowa ilość odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie gminy Łask w 2002 r.

Nazwa strumienia	2002
Opakowania z papieru i tektury	527,57
Opakowania wielomateriałowe	117,21
Opakowania z tworzyw sztucznych	282,78
Opakowania ze szkła	493,05
Opakowania z blachy	58,02
Opakowania z aluminium	28,96

Na terenie gminy Łask część odpadów opakowaniowych od mieszkańców zbierana jest w wyniku prowadzenia selektywnej zbiórki. Odzysk odpadów opakowaniowych prowadzony jest jako recykling materiałowy.

6.1.2.2 Prognozy powstawania odpadów opakowaniowych

Oszacowano, że prognozowana ilość odpadów opakowaniowych wytwarzanych na terenie gminy Łask w 2007 r. wyniesie 1 639,16 Mg, a w 2012 r. 1 782,08 Mg. Szczegółowe prognozy dla poszczególnych rodzajów opakowań dla gminy Łask przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15 Prognozy powstawania w latach 2007 – 2012 poszczególnych rodzajów opakowań dla gminy Łask [Mg]

Nazwa strumienia	2007	2012
Opakowania z papieru i tektury	573,96	633,70
Opakowania wielomateriałowe	129,41	142,88
Opakowania z tworzyw sztucznych	309,16	333,05
Opakowania ze szkła	536,41	580,68
Opakowania z blachy	59,78	59,78
Opakowania z aluminium	30,44	32,00
Ogółem	1 639,16	1 782,08

6.1.2.3 Cele i działania w gospodarce odpadami opakowaniowymi

Określając cele w gospodarce odpadami opakowaniowymi kierowano się strategią wyznaczoną w Polityce ekologicznej Państwa, wytycznymi zawartymi w Krajowym Planem Gospodarki Odpadami oraz Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu łaskiego i obowiązującymi uregulowaniami prawnymi.

Cele krótkookresowe 2004-2007

- * wprowadzenie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów użytecznych tj.: szkło, tworzywa sztuczne, złom, makulatura,
- * edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu z uwzględnieniem specyfiki terenów gmin miejsko-wiejskich i wiejskich w zakresie zbiórki odpadów opakowaniowych,
- * osiągnięcie w 2007 r. zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów opakowaniowych:

-	opakowania z tworzyw sztucznych	-	25%
-	opakowania z papieru i tektury	-	48%
-	opakowania ze szkła	-	40%
-	opakowania z aluminium	-	40%
-	opakowania z blachy stalowej	-	20%
-	opakowania wielomateriałowe	-	25%

Cele długookresowe 2008-2012

- * dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, z uwzględnieniem przede wszystkim odpadów opakowaniowych,
- * kontynuacja edukacji ekologicznej,
- * osiągnięcie docelowo zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów opakowaniowych:

-	opakowania z tworzyw sztucznych	-	25%
-	opakowania z papieru i tektury	-	50%
-	opakowania ze szkła	-	45%
-	opakowania z aluminium	-	45%
-	opakowania z blachy stalowej	-	30%
-	opakowania wielomateriałowe	-	25%

6.1.2.4 Plan działań w gospodarce odpadami opakowaniowymi

W gospodarce odpadami opakowaniowymi kierunki działań wytycza obowiązujące prawodawstwo w tym zakresie tj. ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63, poz.639 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku nr 113 poz. 984; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 121 poz. 1263) oraz rozporządzenie w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz.U. Nr 104, poz. 982 z 2003 r.). Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem, niezbędne jest osiągnięcie do końca 2007 roku następujących poziomów odzysku i recyklingu:

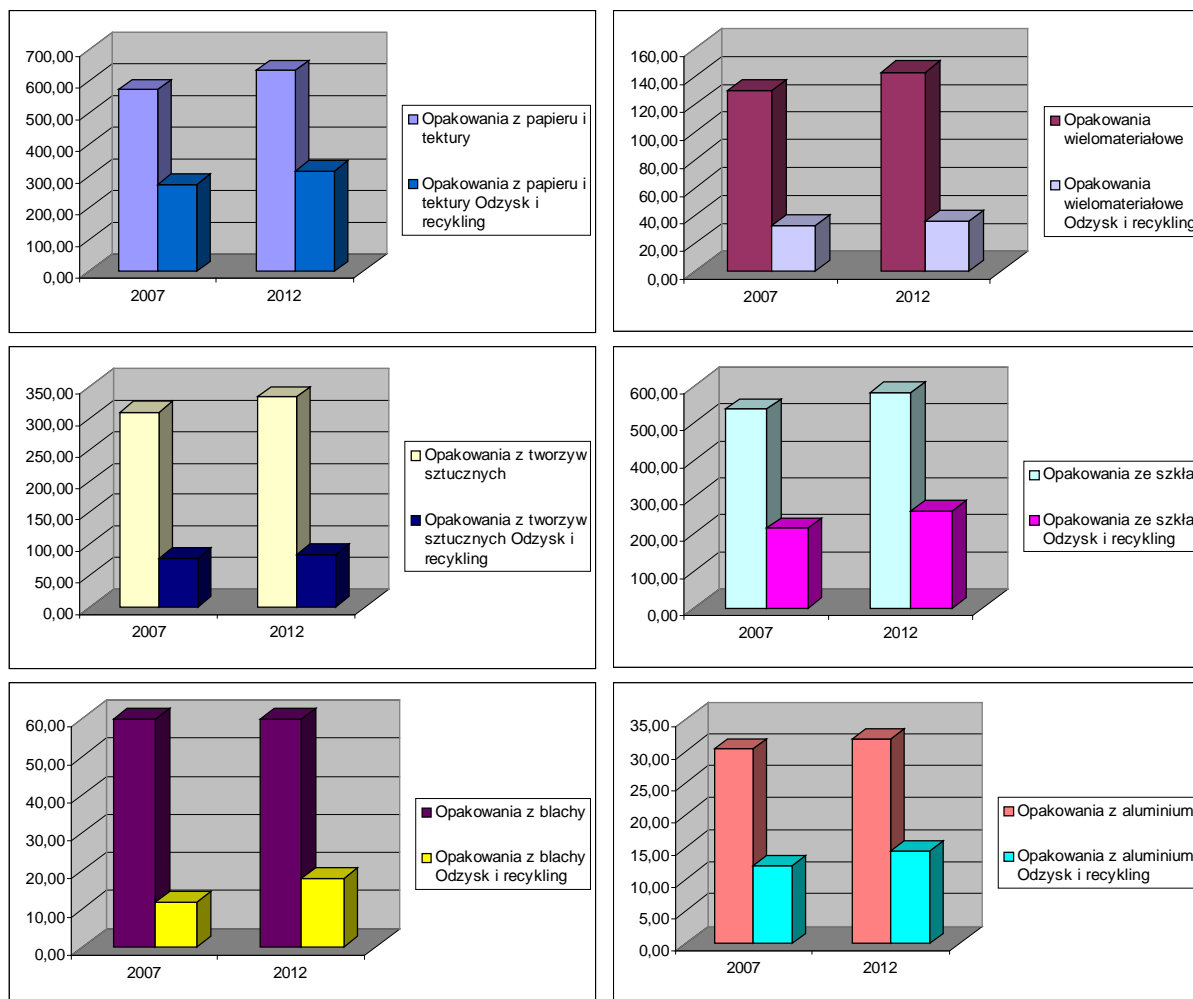
- odzysku – 50%,
- recyklingu – 25%.

W okresie po 2007 roku, przewiduje się dalszy wzrost poziomów odzysku i recyklingu, zgodnie z zapisami projektu dyrektywy opakowaniowej, tj. odzysk na poziomie: 60-75%, a recykling – 55-70%.

Biorąc pod uwagę zawarty w załączniku nr 4 ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej poziom odzysku (50%) i recyklingu (25%), można oszacować masę odpadów odpowiadającą tym poziomom. Prognozowane ilości odpadów opakowaniowych, które powinny być poddane procesom odzysku i recyklingu na terenie gminy Łask przedstawiono w tabeli 16.

Tabela 16 Prognozowane ilości odpadów opakowaniowych, które powinny być poddane procesom odzysku i recyklingu na terenie gminy Łask [Mg]

Rodzaj/Lata	2007	2012
Opakowania z papieru i tektury	275,50	316,85
Opakowania wielomateriałowe	32,35	35,72
Opakowania z tworzyw sztucznych	77,29	83,26
Opakowania ze szkła	214,56	261,31
Opakowania z blachy	11,96	17,93
Opakowania z aluminium	12,18	14,40
Ogółem	623,84	729,47

Rysunek 7 Zakładane poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych powstających na terenie gminy Łask w latach 2007 i 2012 [Mg]

6.1.3 Odpady niebezpieczne występujące w strumieniu odpadów komunalnych

6.1.3.1 Stan aktualny

Ilości odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych oszacowano na podstawie wskaźników, opracowanych przez Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach na potrzeby KPGO. Oszacowana ilość odpadów niebezpiecznych w odpadach komunalnych z gospodarstw domowych oraz z obiektów infrastruktury w gminie miejsko - wiejskiej Łask w 2002 r., przy zastosowanym wskaźniku wyniosła ok. 57,0 Mg.

6.1.3.2 Prognozy powstawania

Oszacowano, że prognozowana ilość odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych w gminie Łask kształtować się będzie w roku 2007 na poziomie 59,91 Mg , a w roku 2012 r. na poziomie ok. 62,97 Mg.

6.1.3.3 Cele w gospodarce odpadami niebezpiecznymi występującymi w strumieniu odpadów komunalnych

Cele krótkookresowe 2004-2007

- * rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- * edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu z uwzględnieniem specyfiki terenów gmin miejsko-wiejskich i wiejskich w zakresie zagrożeń jakie stwarza niekontrolowane przedostawanie się odpadów niebezpiecznych do środowiska,
- * osiągnięcie w 2007 r. zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych) - 15%

Cele długookresowe 2008-2012

- * dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia komunalnych,
- * kontynuacja edukacji ekologicznej,
- * osiągnięcie docelowo zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych) - 62%

6.1.3.4 Plan działań

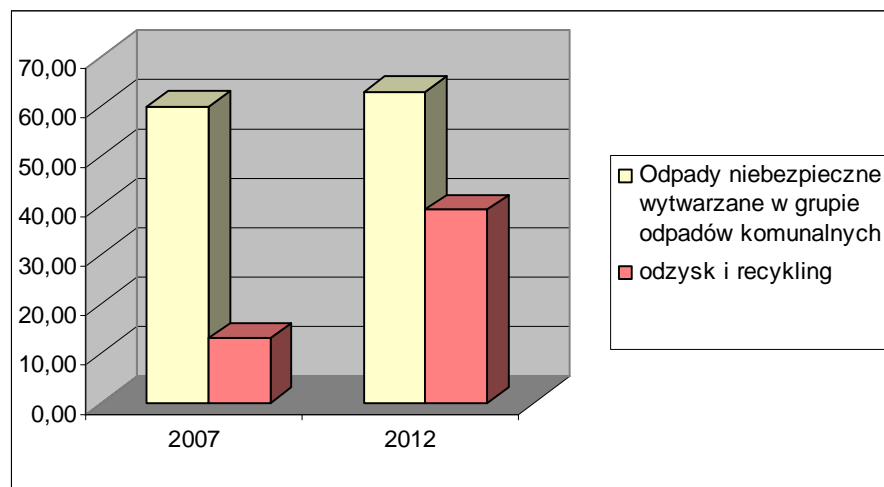
W strumieniu odpadów komunalnych, pochodzących z gospodarstw domowych (wg obowiązującej klasyfikacji) znajdują się następujące rodzaje odpadów niebezpiecznych:

- lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć,
- detergenty zawierające substancje niebezpieczne,
- środki ochrony roślin (np. insektycydy, pestycydy, herbicydy),
- baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiovymi, niklowo-kadmowymi lub bateriami zawierającymi rtęć oraz nie sortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie,
- kwasy i alkalia,
- rozpuszczalniki,
- odczynniki fotograficzne,
- leki cytotoksyczne i cytostatyczne,
- urządzenia zawierające freony,
- oleje i tłuszcze inne niż jadalne,
- farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczce i żywice zawierające substancje niebezpieczne,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne,
- drewno zawierające substancje niebezpieczne.

Zgodnie ze strategią KPGO, przewiduje się systematyczny rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych oraz zakłada się następujące poziomy odzysku:

2007 rok - 15% - 13,18 Mg

2012 rok - 57% - 39,04 Mg

Rysunek 8 Założone poziomy odzysku i recyklingu dla odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych powstających na terenie gminy Łask w latach 2007 i 2012 [Mg]

6.1.4 Osady ściekowe

6.1.4.1 Stan aktualny

Osady ściekowe to odpady pochodzące z oczyszczalni ścieków komunalnych (miejskich, gminnych, przydomowych). Ilość i jakość osadów powstających w procesie oczyszczania ścieków jest zmienna i zależy od następujących czynników: rodzaju ścieków doprowadzanych do oczyszczalni, wielkości ładunku zanieczyszczeń, jakimi obciążone są ścieki, rodzaju zastosowanych procesów oczyszczania oraz sposobu końcowej przeróbki osadów.

Ścieki komunalne wytwarzane w gminie Łask oczyszczane są w 3 oczyszczalniach ścieków:

- Ø Miejska Oczyszczalnia Ścieków MPWiK Sp. z o.o. w Łasku, ul. Kilińskiego 102
- Ø mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia przy ul. Modrzewiowej Łask – Kolumna
- Ø mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia we wsi Kopyść.

Miejska oczyszczalnia ścieków MPWiK Sp. z o.o. – oczyszczalnia zlokalizowana jest w zachodniej części miasta, przy ul. Kilińskiego 102. Oczyszczalnia usytuowana jest w odległości około 150 m od najbliższych zabudowań mieszkalnych oraz około 3,5 km od centrum miasta. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostwo Powiatowe w Łasku (nr OS.6223/8/2002) na wprowadzanie do rzeki Grabi ścieków oczyszczonych. Pozwolenie ważne jest do 31.12.2013 roku. Projektowane obciążenie oczyszczalni wyrażone równoważną liczbą mieszkańców RLM wynosi 43 000, natomiast oczyszczalnia faktycznie obsługuje 18 000 ludzi. Średnia ilość oczyszczanych ścieków wynosi 4300 m³/d. Oczyszczalnia funkcjonuje od 1984 roku, została zmodernizowana w 2002 roku. Technologia oczyszczania ścieków i przeróbki osadu przedstawia się następująco: ścieki surowe dopływające do oczyszczalni kierowane są do pompowni ścieków surowych, gdzie znajduje się krata schodkowa służąca do mechanicznego podczyszczania ścieków. Następnie ścieki tłoczone są do piaskownika, skąd piasek zgarniany jest do separatora piasku. Tak oczyszczone ścieki przepływają do osadnika wstępnego, gdzie wydzielane są ze ścieków zanieczyszczenia w postaci zawiesin. Stąd ścieki trafiają do reaktorów biologicznych typu LANR. W reaktorach zachodzi redukcja azotu azotanowego do azotu gazowego. Nadmiar osadu odprowadzany jest do zagęszczacza i komór fermentacyjnych, w których następuje proces beztlenowej stabilizacji. Stąd osad kierowany jest na prasę taśmową. Odwodniony osad (uwodnienie 80 %) w zależności od przeznaczenia poddawany jest procesowi higienizacji i wykorzystywany do celów nieprzemysłowych bądź bezpośrednio po prasie przekazywany innym odbiorcom do dalszej obróbki.

Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia Łask - Kolumna - oczyszczalnia zlokalizowana jest przy ul. Modrzewiowej. Uruchomiono ją w 1998 roku. Projektowana przepustowość wynosi 120 m³/d, jednak nie jest w pełni wykorzystana – średnia ilość oczyszczanych ścieków wynosi 96 m³/d. Technologia oczyszczania ścieków oparta jest na zastosowaniu metody osadu czynnego. Mieszanie ścieków napowietrza się z osadem czynnym niskoobciążonym ładunkiem zanieczyszczeń organicznych. Proces biologicznego rozkładu zanieczyszczeń organicznych realizowany jest symultanicznie z procesem nityfikacji, częściowej defosfatacji oraz częściowej lub całkowitej tlenowej stabilizacji nadmiernego osadu czynnego. Oczyszczalnia obsługuje 590 osób.

Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia we wsi Kopyść – oczyszczalnia obsługuje 250 osób. Średnia ilość oczyszczanych ścieków wynosi 27 m³/d. Oczyszczalnia posiada pozwolenie Wojewody Sieradzkiego (nr OS. VII.6210/3/28/98) na eksploatację i odprowadzanie ścieków oczyszczonych do rowu melioracyjnego. Pozwolenie ważne jest do 31.12.2008 r. Oczyszczalnia składa się z : kraty koszowej, zbiornika retencyjno – uśredniającego z wstępnym napowietrzaniem, pompowni ścieków, kontenerowej oczyszczalni ścieków typu KOS – 2 o przepustowości 50 m³/d. Kontenerowa oczyszczalnia obejmuje: komorę sedymentacyjno – przepływową, tarczowe złoża biologiczne, osadnik wtórny wielostrumieniowy, komorę beztlenowej stabilizacji osadu. Oczyszczalnia odprowadza ścieki do rowu melioracyjnego.

W 2002 roku oczyszczalnie wytworzyły 156 Mg osadów ściekowych, 117,4 Mg skratek i 142 Mg zawartości piaskowników. Osady ściekowe z oczyszczalni w Łasku – Kolumnie i Kopyści są przewożone do oczyszczalni w Łasku, w celu poddania ich dalszej obróbce.

6.1.4.2 Prognozy powstawania osadów ściekowych

Na podstawie analizy stanu aktualnego stwierdzono, że na terenie gminy Łask funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych. Według danych Urzędu Statystycznego w Łodzi (stan na 31.XII.2002 r.) na terenie gminy miejsko – wiejskiej Łask funkcjonuje 190,2 km sieci wodociągowej, w tym w mieście – 55,7 km. Miasto Łask zwodociągowane jest w 95%. W gminie znajduje się 31 sołectw z czego 23 sołectwa są zwodociągowane w 100 %. Sołectwa - Aleksandrówek, Krzucz, Rembów, Rokitnica oraz Zielęcice nie posiadają sieci wodociągowej. Sołectwo Bałucz zwodociągowane jest w 79 %, Karszew w 80 %, a Okup Wielki w 90%. Według danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego na terenie Miasta Łask funkcjonuje 39,3 km (w tym 34,2 km – to sieć sanitarna oraz 5,1 km – sieć ogólnospławna) sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków komunalnych. Miasto Łask skanalizowane jest w około 65%. Dzielnica Kolumna skanalizowana jest tylko w 30%. Na terenie Łasku – Kolumny funkcjonuje: kanalizacja sanitarna – długość 15,3 km, kanalizacja przemysłowa – długość 0,45 km, kanalizacja deszczowa – długość 12,5 km, kanalizacja ogólnospławna – długość 5,1 km. Na terenach wiejskich gminy nie funkcjonuje sieć kanalizacyjna (stopień skanalizowania tych obszarów wynosi 3%). Wyjątkiem są wsie Wiewiórczyn (skanalizowana w 10%) oraz Kopyść (skanalizowana w 90 %).

Określenie prognozy ilości powstających osadów ściekowych na terenie gminy Łask, jest utrudnione. Na ilość osadów wytwarzanych będą miały wpływ przede wszystkim programy budowy i rozbudowy sieci kanalizacyjnych, budowy oczyszczalni oraz czynniki demograficzne. Biorąc pod uwagę stan aktualny w tym zakresie stwierdzono, że ilość osadów ścieków wytwarzanych w latach 2004-2012 wzrośnie.

6.1.4.3 Cele przewidziane do realizacji w gospodarce osadami ściekowymi

Wytyczając cele w gospodarce odpadami kierowano się strategią wyznaczoną w Polityce Ekologicznej Państwa, a także wytycznymi zawartymi w Krajowym Planem Gospodarki Odpadami oraz Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego.

Cele krótko i długookresowe 2004-2012

- * sukcesywne podłączanie mieszkańców gminy do oczyszczalni ścieków,
- * zwiększenie wykorzystania osadów ściekowych,
- * zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi.

6.1.5 Przewidywane zadania do realizacji w gospodarce odpadami komunalnymi

Zadania do realizacji określone zostały na podstawie ilości odpadów do odzysku i unieszkodliwiania w horyzoncie czasowym 2004-2012. Zakłada się, że wdrażanie zaproponowanego systemu będzie postępować systematycznie, etapami. W tabeli 17 przedstawiono zadania do realizacji w sektorze komunalnym wraz z harmonogramem.

Tabela 17 Zadania do realizacji w gospodarce odpadami komunalnymi

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna
1.	Objęcie zorganizowana zbiórką odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy	2004-2005	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
2.	Rozwój systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych w systemie wielopojemnikowym/workowym lub systemu dwupojemnikowym	2004-2012	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
3.	Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji występujących w strumieniu odpadów komunalnych	2006-2012	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
4.	Wdrożenie i rozwój systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych i remontowo-budowlanych	2004-2012	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
5.	Wdrożenie i rozwój systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych	2004 – 2012	Burmistrz
6.	Organizacja zbiórki wyeksploatowanych pojazdów od mieszkańców	2004-2012	Burmistrz, stacje demontażu
7.	Organizacja systemu zbiórki złomu elektrycznego i elektronicznego (od użytkowników indywidualnych – poprzez sklepy lub punkt zbierania odpadów niebezpiecznych,	2004-2012	Burmistrz, placówki handlowe
7.	Organizacja zbiórki zużytych opon od mieszkańców	2004-2012	Burmistrz
8.	Organizacja Gminnej Zbiornicy Odpadów	2004-2006	Burmistrz
9.	Organizacja gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych	2004-2007	Burmistrz
10.	Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowiu	2004-2009	Burmistrz
11.	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów tzw. „dzikich wysypisk”	2004-2012	Burmistrz
12.	Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy w zakresie wprowadzania systemu gospodarki odpadami	2004-2012	Burmistrz, placówki oświatowe

6.2 Gospodarka odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych

Na terenie miasta i gminy Łask odpady inne niż komunalne wytwarzane są przez różne źródła: zakłady przemysłowe, usługowe, rzemieślnicze.

6.2.1 Określenie stanu aktualnego gospodarki odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym

W celu określenia stanu gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym przeprowadzono akcję ankietyzacji przedsiębiorstw z terenu gminy oraz skorzystano z informacji o gospodarowaniu odpadami składanymi przez firmy do Urzędu Marszałkowskiego. Przeprowadzono także analizę wskaźnikową, mającą na celu oszacowanie ilości odpadów powstających w małych i średnich podmiotach gospodarczych. Ta sfera powstawania odpadów nie była do tej pory przedmiotem szerszych badań i nie uwzględniano jej w statystykach.

Z uwagi na rodzaje wytwarzanych odpadów (głównie odpady niebezpieczne) (załącznik 4) i trudności z kontrolowaniem gospodarki odpadami w tym sektorze, mali i średni producenci powinni zostać bezwzględnie objęci projektowanym systemem gospodarki odpadami w gminie.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji otrzymano w odpowiedzi 20 ankiet na 131 wysłanych. Ponadto z Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi uzyskano informacje przekazane przez 5 zakładów z terenu Łasku. Z informacji zawartych w ankietach wynika, że w ankietowanych zakładach powstało 8310,222 Mg odpadów, w tym 27,827 Mg odpadów niebezpiecznych. W poniższej tabeli przedstawiono zebrane informacje nt. gospodarki odpadami.

Tabela 18 Ilości wytworzonych odpadów z sektora gospodarczego na terenie gminy Łask

Kod grupy	Grupa	Ilość odpadów wytworzonych	W tym niebezpieczne	Ilość odpadów poddanych procesom odzysku lub unieszkodliwiania
02	odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności	7 575,870	-	7 575,870
04	odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego	51,190	-	51,190
10	odpady z procesów termicznych	484,920	0,020	484,920
13	oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)	24,324	24,324	24,324
15	odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach	124,560	0,015	124,560
16	odpady nieujęte w innych grupach	8,348	3,468	8,348
17	odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)	41,010		41,010
Suma całkowita		8 310,222	27,827	8 310,222

Największe ilości odpadów zostały wytworzone w grupie 02 - odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności. W największej ilości w tej grupie powstała odpadowa serwatka z Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej.

Drugą pod względem masy wytworzonych odpadów jest grupa 10 - odpady z procesów termicznych, podgrupa 10 01 - Odpady z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw (z wyłączeniem grupy 19), których największym wytwórcą jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, a w małych ilościach odpad ten jest wytwarzany w rozproszeniu w kilku innych ankietowanych zakładach.

Spośród pozostałych grup wytwarzanych odpadów należy jeszcze zwrócić uwagę na odpady opakowaniowe z grupy 15 oraz odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego (grupa 04), które powstają w kilku zakładach z terenu miasta i gminy.

Ze względu na niekompletność informacji, w celu oszacowania ilości odpadów powstających w sektorze gospodarczym, posłużono się analizą wskaźnikową na podstawie danych ilościowych dot. sytuacji gospodarczej gminy, struktury zatrudnienia oraz wskaźników ilościowych powstawania odpadów dla poszczególnych branż. Ilość ta wynosi ok. 120 Mg. Wielkość tę należy traktować jako przybliżenie ilości odpadów powstających w zakładach z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W rzeczywistości może przyjmować ona inne wartości w zależności m.in. od szczegółowych profili działalności zakładów, stosowanych technologii i stopnia wykorzystania mocy przerobowych.

6.2.2 Odzysk i unieszkodliwianie odpadów

Jak wynika ze zgromadzonych informacji, procesom odzysku i unieszkodliwiania poddawanych jest prawie 100 % wytworzonych odpadów. Tak wysoki procent jest efektem przede wszystkim poddawania procesom odzysku odpadów powstających w największych ilościach, czyli odpadów z grupy 02. odpadowa serwatka z Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej jest przekazywana nieodpłatnie rolnikom na cele paszowe. W całości procesom odzysku poddawane są również popioły i żużle (grupa 10) z Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej.

Na terenie miasta i gminy Łask funkcjonuje 9 przedsiębiorstw, prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu i odzysku odpadów (załącznik 5).

Tabela 19 Wykaz przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu i odzysku odpadów

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Rodzaj odpadów
1.	ProEkoPlast SA	opakowania wielomateriałowe odpady tworzyw sztucznych
2.	PPHU „BUDOBET”	żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów popioły lotne z kotłów
3.	PPHU „WIESPOL”	opakowania z tworzyw sztucznych odpady z toczenia i wygładzania tworzyw sztucznych
4.	B.D.S. Sp.z o.o.	żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów popioły lotne z kotłów
5.	PW „Podwysocki”	opakowania z tworzyw sztucznych odpady z toczenia i wygładzania tworzyw sztucznych
6.	MYKOGEN-KOMPOST	odpadowa masa roślinna odchody zwierzęce stałe odpady z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych
7.	„STEC” Wytwarzanie Podłoża pod Uprawę Pieczarek	odpadowa masa roślinna odchody zwierzęce stałe odpady z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych
8.	„ASJA” Sp. Cywilna,	odpady z tłoczenia i wygładzania tworzyw

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Rodzaj odpadów
		sztucznych
9.	„TRANSTAN”	żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów żużle z procesów wytapiania (wielkopieczowe, stalownicze)

Planowane działania zmniejszające ilości powstających odpadów lub zwiększające stopień odzysku lub unieszkodliwienia

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej planuje wymianę kotłowni węglowych na gazowo-olejowe.

6.2.3 Odpady niebezpieczne w sektorze odpadów gospodarczych

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji ustalono, że na terenie miasta i gminy Łask powstało w 2002 - 27,827 Mg odpadów niebezpiecznych. W największej ilości (24,324 Mg) powstały odpady z grupy 13 – odpadowe oleje oraz odpady z separatorów. Drugą pod względem masy grupę stanowiły odpady z grupy 16. Odpady z powyższych grup powstawały w rozproszeniu w większości ankietowanych zakładów i powstają w wyniku normalnej eksploatacji m.in. pojazdów samochodowych i urządzeń mechanicznych. W ankietowanych zakładach odpady te były w prawidłowy sposób magazynowane, a następnie przekazywane uprawnionym podmiotom.

6.2.4 Analiza stanu gospodarki odpadami

Analizując stan gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym można stwierdzić, że istnieje grupa zakładów, do której należy większość ankietowanych podmiotów, w których gospodarka odpadami jest prowadzona w sposób prawidłowy. Niemniej z faktu złożenia do Urzędu Marszałkowskiego tylko 5 sprawozdań o gospodarce odpadami wynika obraz niskiej świadomości wśród przedsiębiorców wszystkich ciężających na wytwórcach odpadów obowiązków.

Drugą grupę stanowią zakłady z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Gospodarka odpadami w tych zakładach prowadzona jest w sposób niejednorodny, w dużej mierze uzależniony od kondycji finansowej zakładu. Większość wytwórców posiada podpisane umowy z firmami zajmującymi się odzyskiem lub unieszkodliwianiem odpadów lub pośrednikami. Można jednak przypuszczać, że wielu innych wytwórców usuwa pochodzące z produkcji odpady do strumienia odpadów komunalnych lub poddaje je procesom odzysku lub unieszkodliwiania niezgodnym z obowiązującym prawem. Dlatego też zewidencjonowanie tych źródeł powstawania odpadów i szczegółowe rozpoznanie stanu gospodarki odpadami jest zadaniem priorytetowym.

6.2.5 Prognozy powstawania odpadów

Prognozowanie zmian w ilości wytwarzanych ilości odpadów jest utrudnione ze względu na wielką ilość czynników, m. in. demograficznych, gospodarczych i technologicznych. Za Krajowym Planem Gospodarki Odpadami oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego należy przyjąć wyjście z recesji i wzrost gospodarczy, co powinno skutkować wzrostem produkcji i co za tym idzie ilości wytwarzanych odpadów. Z drugiej strony prawdopodobne jest wdrażanie nowych, małodopadowych technologii, co powinno przejawiać się zmniejszeniem liczby odpadów w stosunku do wielkości produkcji. W przypadku grup odpadów najliczniej reprezentowanych na terenie Łasku, przewiduje się wzrost ilości odpadów z grupy 02 – z zakładów przetwórstwa spożywczego oraz z grupy 17 – z remontów i budów. Biorąc natomiast pod uwagę planowaną wymianę kotłowni węglowych na gazowo-olejowe w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej, należy się spodziewać znacznego zmniejszenia ilości odpadów z grupy 10 – popiołów, żużli i pyłów (docelowo ograniczenie ilości odpadów z PEC o 100%).

Według własnych prognoz ankietowanych zakładów, większość przewidywała zachowanie ilości wytwarzanych odpadów na obecnym poziomie lub uzależnienie ich ilości od wielkości produkcji.

6.2.6 Cele do osiągnięcia w gospodarce odpadami z sektora gospodarczego

- Zapobieganie i minimalizacja ilości, a także ograniczenie toksyczności odpadów.
- Wdrażanie technologii BAT oraz zarządzania środowiskowego.
- Zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie stosowanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych.
- Zwiększenie udziału odpadów unieszkodliwianych poza składowaniem.
- Sukcesywna likwidacja wcześniej nagromadzonych odpadów przemysłowych.
- Osiągnięcie pełnej kontroli i właściwe zarządzanie gospodarką odpadami w sektorze gospodarczym.
- Organizacja systemu zbiórki, gromadzenia i transportu dla odpadów powstających w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.
- Edukacja ekologiczna wytwórców odpadów w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami oraz ich obowiązków wynikających z obowiązujących uregulowań prawnych.

6.2.7 Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych

Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem oraz Planem Gospodarki Odpadami dla woj. łódzkiego, w celu poprawy sytuacji w dziedzinie gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym proponuje się przyjąć następujące zasady postępowania:

Zapobieganie powstawaniu odpadów

Należy przyjąć zasadę zwiększonej odpowiedzialności producenta, według której głównym przedmiotem zainteresowania jest wyrób, a nie produkcja. Zgodnie z tą zasadą, producent ponosi część odpowiedzialności za całość oddziaływania własnego wyrobu na środowisko. Obejmuje ona dobór materiałów i technologię produkcji, eksploatację i ostateczny los wyrobu.

Minimalizacja powstających odpadów, co oznacza zmniejszenie ich ilości i / lub toksyczności wytwarzanych przez dane źródło. Obok zmniejszania ilości odpadów należy także dążyć do zmniejszania szkodliwości i uciążliwości ekologicznej wytwarzanych produktów, ponieważ każdy z nich stanie się kiedyś odpadem wymagającym poddania go procesowi odzysku lub unieszkodliwienia.

Recykling odpadów - o wyborze jego formy decydować będą względy ekonomiczne, przy uwzględnieniu społeczno-gospodarczych i środowiskowych skutków zrezygnowania z powtórnego wykorzystania lub recyklingu odpadów. Środki służące zwiększeniu recyklingu to: optymalizację systemów zbierania i segregowania, zmniejszanie kosztów zewnętrznych powtórnego wykorzystania i recyklingu odpadów, tworzenie rynków zbytu dla produktów wytwarzanych w procesie powtórnego wykorzystania i recyklingu.

Optymalizacja ostatecznego usuwania odpadów. Zasada ta uznaje usuwanie odpadów jako zło konieczne i postuluje szersze zastosowanie procesów fizykochemicznych i biologicznych do obróbki odpadów. Składowanie podlegać musi rygorystycznym normom w zakresie wyboru lokalizacji, budowy i eksploatacji obiektu, wstępnej obróbki składowanych odpadów.

Konieczność prowadzenia działań naprawczych (np. wykrywanie i rekultywacja starych składowisk lub istniejących bez pozwoleń, opuszczonych terenów przemysłowych).

Zasada najbliższego otoczenia - odpady powinny być likwidowane w najbliższym położonym zakładzie, zapewniającym pełne i zgodne z wymogami ochrony środowiska ich unieszkodliwienie.

W celu poprawy sytuacji w dziedzinie gospodarki odpadami z sektora gospodarczego na terenie gminy proponuje się przyjąć następujące sposoby postępowania dla poszczególnych rodzajów odpadów:

- dążenie do uregulowania gospodarki odpadami zgodnie z wymogami obowiązujących aktów prawnych,
- uzyskanie niezbędnych pozwoleń w zakresie gospodarki odpadami,
- prowadzenie ewidencji wytwarzanych odpadów i sposobów gospodarki tymi odpadami,
- opracowanie zakładowej instrukcji gospodarki odpadami, która określi szczegółowe zasady zbiórki odpadów na stanowiskach pracy, sposób gromadzenia i przekazywania odpadów do dalszego przetwarzania, odzysku i unieszkodliwiania,
- w uzasadnionych przypadkach wykonanie badania składu poszczególnych odpadów celem potwierdzenia ich przydatności do odzysku lub unieszkodliwiania,
- dążenie do stosowania niskoodpadowych technologii produkcji, czystszych w odniesieniu do środowiska oraz zapewniających produkcyjne wykorzystanie wszystkich składników przerabianych surowców,
- prowadzenie działań w kierunku zwiększenia stopnia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (poza składowaniem),
- uczestniczenie wytwórców odpadów z sektora gospodarczego w programach zarządzania środowiskowego (normy ISO serii 14 000),
- kontrola i monitoring wytwórców odpadów i podmiotów posiadających instalacje do unieszkodliwiania odpadów w celu stwierdzenia, czy działalność ta nie narusza przepisów ochrony środowiska i jest zgodna z normami i zaleceniami,
- prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych dla małych i średnich podmiotów gospodarczych, mające na celu zwiększenie stopnia odzysku wytwarzanych przez nich odpadów oraz wykorzystywanie istniejących już instalacji do zagospodarowania lub unieszkodliwiania odpadów w celu ograniczenia do minimum ich składowania,
- monitoring gospodarki odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym - prowadzenie bazy danych o gospodarce odpadami; w tym celu należy uzyskać od wytwórców dane:
  - pełny wykaz odpadów wytwarzanych przez podmiot,
  - informacje o sposobach gospodarki wytworzonymi odpadami,
  - informacje o firmach obsługujących podmiot w zakresie gospodarki odpadami,
  - informacje o posiadaniu odpowiednich zezwoleń.
- kontrolowane unieszkodliwienie odpadów zawierających PCB do 2010 r. w instalacjach krajowych i zagranicznych,
- zorganizowanie systemu zbiórki zużytych olejów powstających w rozproszeniu,
- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- organizacja systemu zbiórki odpadów medycznych i weterynaryjnych,
- organizacja nadzoru weterynaryjnego w zakresie powstawania i unieszkodliwiania odpadów pochodzenia zwierzęcego szczególnego ryzyka (SRM) oraz padłych zwierząt gospodarskich (HRM).

Aby działania te odniosły pożądany skutek, należy przeprowadzić akcje informacyjno-edukacyjne dla wytwórców odpadów oraz mieszkańców mające na celu uświadomienie o zagrożeniach płynących z nieprawidłowych praktyk postępowania z odpadami niebezpiecznymi.

6.3 Szczególne rodzaje odpadów innych niż niebezpieczne

Zużyte opony

Na terenie gminy, aktualnie nie jest prowadzona zorganizowana zbiórka zużytych opon. Dlatego też określenie ilości zużytych opon jest utrudnione.

Cele

Osiągnięcie zakładanych poziomów odzysku i recyklingu docelowo w 2007 roku na poziomie 75% (odzysk) i 15% (recykling) wg zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych, (Dz.U. Nr 104, poz. 982 z 2003 r.).

Zadania

Organizacja systemu zbiórki i gromadzenia zużytych opon od mieszkańców oraz od małych i średnich przedsiębiorstw.

Wyeksploatowane pojazdy

Wycofane z eksploatacji samochody ze względu na zawartość substancji niebezpiecznych takich jak: oleje, płyny chłodnicze i hamulcowe, odpady paliw ciekłych, filtry olejowe stanowią duże zagrożenie dla środowiska. Większość elementów wycofanych z eksploatacji pojazdów ma wartość surowcową.

Zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy, czyli samochody wycofywane z eksploatacji, powinny być przekazywane przez ostatniego właściciela do firm posiadających uprawnienia wojewody do wydawania zaświadczeń o przyjęciu samochodu do kasacji. Na terenie gminy uprawnienia wojewody łódzkiego do wydawania zaświadczeń niezbędnych do wyrejestrowania samochodu posiadają następujące firmy: „AUTO – JAPAN” S.C. Z. i C. Czyżak, Łask, ul. Widawska 42 oraz Przedsiębiorstwo Transportowe „SNART” Gorczyn 77.

Cele

Odzysk i recykling zgodnie z projektem Ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji:

- po dniu 1 stycznia 2006 r. stacja demontażu powinna osiągnąć poziom ponownego użycia i odzysku przyjętych pojazdów w wysokości nie mniejszej niż 85% średniej masy pojazdu rocznie oraz poziom ponownego użycia i recyklingu nie mniejszy niż 80% średniej masy pojazdu rocznie,
- dla pojazdów wyprodukowanych przed 1 stycznia 1980r. osiągnięty poziom ponownego użycia i odzysku może wynosić nie mniej niż 75% a poziom ponownego użycia i recyklingu nie mniej niż 70% średniej masy pojazdu rocznie,

Zadania

- organizowanie systemu zbiórki wyeksploatowanych pojazdów od mieszkańców poprzez stacje demontażu.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Sposób postępowania ze zużytymi urządzeniami w zakładach przemysłowych i instytucjach użyteczności publicznej jest regulowany przez Ustawę o odpadach, która nakłada szereg obowiązków na podmioty gospodarcze w tym zakresie. Problem stanowi brak zorganizowanej zbiórki złomu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych. Na terenie gminy nie funkcjonuje zorganizowana zbiórka odpadów sprzętu elektrycznego (np. sprzęt AGD) i elektronicznego (np. telewizory, magnetowidy, magnetofony, odbiorniki radiowe) od mieszkańców. Dlatego też określenie ilości powstających odpadów jest bardzo utrudnione. W związku z powyższym ilość tą określono w oparciu o wskaźniki. Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej oszacowana ilość odpadów elektrycznych i elektronicznych kształtuje się na poziomie ok. 75 Mg w skali roku.

Cele

Osiągnięcie poziomu odzysku i recyklingu substancji zubożających warstwę ozonową do 2007 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie rocznych

poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych, (Dz.U. Nr 104, poz. 982 z 2003 r.).

Prognozy

Dynamika przyrostu odpadów elektrycznych i elektronicznych jest trzykrotnie wyższa niż pozostałych odpadów. W oparciu o badania prowadzone w UE zakłada się, że ilość tych odpadów będzie wzrastać w skali roku o 3-5% w skali roku. W związku z powyższym prognozy powstawania odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego kształtują się w poszczególnych latach następująco: 2007 – 84,5 Mg, 2012 – 98 Mg.

Zadania

- organizacja systemu zbiórki złomu elektrycznego i elektronicznego (od podmiotów gospodarczych – poprzez dystrybutorów sprzętu elektrycznego lub bezpośrednio do zakładów demontażu) oraz od użytkowników indywidualnych – poprzez sklepy lub punkt zbierania odpadów niebezpiecznych,
- organizacja wtórnego obiegu przestarzałych sprawnych urządzeń elektrycznych i elektronicznych

6.4 Szczególne rodzaje odpadów niebezpiecznych

Odpady zawierające substancje stwarzające szczególne zagrożenia dla środowiska zostały omówione oddzielnie. Do odpadów tych zaliczamy: odpady zawierające PCB, odpady zawierające azbest, baterie i akumulatory, oleje odpadowe, odpady medyczne, odpady weterynaryjne. Poniżej przedstawiono szczegółową charakterystykę poszczególnych grup odpadów z uwzględnieniem stanu aktualnego oraz możliwości odzysku/unieszkodliwiania.

Odpady zawierające PCB

Wg uzyskanych informacji, stwierdzono, że na terenie gminy nie występują urządzenia zawierające PCB.

Odpady zawierające azbest

Specyficzne własności azbestu (odporność na: wysokie temperatury, działanie mrozu, działanie kwasów, substancji żrących a także elastyczność itp.), spowodowały, że stosowany był do produkcji szerokiej gamy wyrobów przemysłowych, w szczególności wyrobów budowlanych, które stanowią około 85% całości wytworzonych wyrobów. W związku z tym, najwięcej odpadów zawierających azbest powstanie w trakcie prac remontowo-budowlanych – wymiany pokryć dachowych oraz elewacji wykonanych z wyrobów azbestowo-cementowych.

W 2003 r. Urząd Miejski w Łasku przeprowadził inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, głównie na obszarze wiejskim. W wyniku prowadzonych prac wskazano wyroby zawierające azbest w budynkach, które powinny zostać usunięte. Są to przede wszystkim pokrycia dachowe w postaci płyt azbestowo – cementowych (załącznik). W wyniku inwentaryzacji stwierdzono, że na terenie gminy znajduje się około 133 065,0 m² odpadów zawierających azbest (załącznik 6).

Cele

Bezpieczne dla zdrowia usunięcie wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie poprzez deponowanie na wyznaczonych do tego celu składowiskach

Prognozy

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr.101, poz.628 z 1997 r. z późniejszymi zmianami) w Polsce zakończył się okres stosowania wyrobów zawierających azbest. Dlatego też źródłem powstawania odpadów będą prace rozbiórkowe. Ilość powstających odpadów w latach 2004-2012 uzależniona będzie od intensyfikacji tych prac.

Zadania

- * opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- * monitoring usuwania wyrobów zawierających azbest

Baterie i akumulatory

Akumulatory niklowo-kadmowe małowabarytowe stanowią najczęstsze źródło zasilania sprzętu elektronicznego i elektrycznego, urządzeń AGD, telefonów przenośnych i komórkowych, zabawek dziecięcych, itd. Obecnie do strumienia odpadów przechodzą najstarsze akumulatory małowabarytowe niklowo-kadmowe. Baterie stosowane są bardzo szeroko do zasilania różnorodnych urządzeń w gospodarstwach domowych oraz w podmiotach gospodarczych. Zbiórka zużytych akumulatorów regulowana jest poprzez nałożenie na producentów i importerów obowiązku odzysku z rynku. Ponadto wprowadzono opłatę depozytową w postaci kaucji przy zakupie akumulatorów ołowiowych, która podlega zwrotowi podczas dostarczenia zużytego akumulatora (załącznik 7)

Zarówno baterie jak i akumulatory powstają w dużym rozproszeniu, co powoduje, że oszacowanie ich ilości jest niemożliwe. Powszechną praktyką usuwania zużytych baterii zarówno z gospodarstw domowych jak i podmiotów gospodarczych jest pozbywanie się ich do strumienia odpadów komunalnych.

Aktualnie funkcjonujące na terenie kraju instalacje w zakresie unieszkodliwiania akumulatorów posiadają moce przerobowe do przerobienia złomu akumulatorowego.

Cele

Odzysk z rynku 100% akumulatorów ołowiowych oraz ilości pozostałych baterii i akumulatorów zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych, ((Dz.U. Nr 104, poz. 982 z 2003 r .) w ilości:

- akumulatory Ni-Cd wielkogabarytowe – 70% - 2007 r.;
- akumulatory Ni-Cd małowabarytowe – 50% -2007 r.;
- pozostałe baterie (z wyłączeniem cynkowo-węglowych i alkalicznych) - 50% - 2007 r.

Prognozy

Baterie i akumulatory powstają w dużym rozproszeniu, co utrudnia oszacowanie powstających ilości i uniemożliwia opracowanie prognoz wytwarzania tych odpadów do 2012 roku.

Zadania

- * organizacja zbiórki baterii i akumulatorów małowabarytowych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa oraz indywidualni posiadacze)

Oleje odpadowe

Zużyte oleje odpadowe powstają w motoryzacji (oleje silnikowe oraz oleje przekładniowe), a także w przemyśle. Problem istnieje w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw oraz u użytkowników indywidualnych. W tych przypadkach mogą występować niekontrolowane przedostawanie się

przepracowanych olejów do środowiska. Aktualnie nie funkcjonuje system zbiórki odpadów od mieszkańców na terenie gminy.

Cele

Uzyskanie poziomu odzysku olejów smarowych w wysokości 50% w stosunku do ilości wprowadzanej na rynek i recyklingu w wysokości 35% (z wyłączeniem olejów bazowych i olejów przepracowanych) do roku 2007 zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych, (Dz.U. Nr 104, poz. 982 z 2003 r.)

Prognozy

Zgodnie z KPGO, prognozuje się spadek zapotrzebowania na oleje świeże oraz zwiększenie czasu eksploatacji olejów, co spowoduje również spadek wytwarzanych odpadowych olejów.

Zadania

- organizacja zbiórki odpadowych olejów ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa oraz indywidualni posiadacze)

Odpady medyczne

Zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. Nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami) odpady medyczne definiuje się jako: „odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny”.

Głównym źródłem powstawania odpadów medycznych w Łasku jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łasku przy ul. Warszawskiej 62 oraz ośrodki zdrowia, przychodnie, prywatne gabinety lekarskie. Zasadniczym problemem są odpady specyficzne, które ze względu na swój charakter zanieczyszczenia drobnoustrojami mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i środowiska. Do grupy tej zaliczane są: zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, szczątki pooperacyjne i posekcyjne, materiał biologiczny oraz inne odpady ze szpitali i oddziałów zakaźnych. Odpady te powinny być gromadzone selektywnie, gdyż wymagają unieszkodliwiania na drodze termicznego przekształcenia.

W celu określenia ilości odpadów medycznych powstających na terenie gminy skierowano ankiety do jednostek służby zdrowia. Odpowiedzi na ankiety udzieliło tylko 11 jednostek służby zdrowia. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji na podstawie ankiet w jednostkach służby zdrowia wytwarzanych jest ok. 13,63 Mg (w tym 13,49 Mg wytwarzanych przez SPZOZ w Łasku) odpadów medycznych specyficznych.

Gospodarka odpadami specyficznymi w placówkach służby zdrowia, które odpowiedziały na ankietę przebiega następująco: odpady segregowane są „u źródła” ich powstawania, a następnie gromadzone są w pojemnikach jednorazowych i przekazywane do unieszkodliwienia. Najpowszechniej stosowanym rozwiązaniem jest przekazywanie odpadów do spalarni SPZOZ w Łasku. Jest to spalarka termiczna typu ATI Muller CP – 50 o wydajności 50 kg/h, rocznie unieszkodliwianych jest około 230 Mg odpadów. Obecnie posiada wolne moce przerobowe. Zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami spalarnia wymaga modernizacji w celu spełnienia wymogów norm ochrony środowiska.

Cele

Minimalizacja negatywnego oddziaływania odpadów medycznych na środowisko poprzez stosowanie właściwych praktyk postępowania z odpadami.

Prognozy

Prognozy wytwarzania odpadów medycznych specyficznych odpadów medycznych uzależnione jest od wielu czynników, m.in.: prognozy demograficznej, zmiany struktury ludności, wzrostu PKB. Uwzględniając powyższe czynniki oraz założenia przedstawione w KPGO przedstawiono prognozę powstawania odpadów medycznych w latach 2007- 15,34 Mg, 2012 –17,78 Mg.

Zadania

- * organizacja zbiórki odpadów medycznych z indywidualnych praktyk lekarskich,
- * podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi w służbie zdrowia.

Odpady weterynaryjne

Zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. Nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami) odpady weterynaryjne definiuje się jako: „odpady powstające w związku z badaniem, leczeniem zwierząt lub świadczeniem usług weterynaryjnych, a także w związku z prowadzeniem badań naukowych i doświadczeń na zwierzętach.

Określenie ilości powstających odpadów weterynaryjnych jest bardzo trudne. Jak wynika z informacji podanych przez Powiatowego Inspektora Weterynarii na terenie gminy funkcjonują 4 gabinety weterynaryjne, z czego 3 w mieście. Do określenia ilości powstających odpadów posłużono się metodą szacunkową, przyjmując wskaźniki za KPGO. W wyniku przeprowadzonych analiz oszacowano ilość odpadów powstających w gabinetach weterynaryjnych na poziomie ok. 0,24 Mg.

Cele

Minimalizacja negatywnego oddziaływania odpadów weterynaryjnych na środowisko poprzez stosowanie prawidłowych sposobów postępowania z wytwarzanymi odpadami.

Prognozy

Określając prognozy wytwarzania odpadów weterynaryjnych przyjęto za krajowym planem gospodarki odpadami, średni, roczny wzrost powstających odpadów na poziomie 1%. prognozę powstawania odpadów oszacowano w 2007 roku na poziomie – 0,26 Mg, w 2012 –0,30 Mg.

Zadania

- * organizacja zbiórki odpadów medycznych w gabinetach weterynaryjnych,
- * podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami weterynaryjnymi w gabinetach weterynaryjnych.

Zwłoki zwierzęce

Zgodnie z Ustawą z dnia 24 kwietnia 1997 roku o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Nr 60, poz. 369 z późniejszymi zmianami) zwłoki zwierzęce definiuje się jako zwierzęta padłe lub zabite nie w celu spożycia przez ludzi.

Padłe zwierzęta z terenu gminy odbierane są przez Zakład Przetwórstwa Rolnego „Danielów” Sp. z o.o.

7. Zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne w gospodarce odpadami dla gminy Łask w latach 2004-2012 wraz z harmonogramem

Realizacja zamierzonych celów, określonych w niniejszym planie dla sektora komunalnego i gospodarczego z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych wymaga szeregu działań zarówno pozainwestycyjnych jak i inwestycyjnych. Zadania pozainwestycyjne dotyczą przede wszystkim:

- intensyfikacji działań organizacyjnych umożliwiających rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych z uwzględnieniem selektywnej zbiórki surowców wtórnych w systemie wielopojemnikowym lub dwupojemnikowym,
- organizacji zbiórki odpadów ulegających biodegradacji, oraz odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, remontowo-budowlanych, elektrycznych i elektronicznych,
- organizacji systemu zbiórki, gromadzenia i transportu dla odpadów powstających w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw,
- organizacja zbiórki wyeksploatowanych pojazdów od mieszkańców,
- monitoringu posiadaczy niebezpiecznych odpadów medycznych i weterynaryjnych w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących gospodarki tymi odpadami,
- stosowania nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów w sektorze gospodarczym,
- opracowania harmonogramu usuwania azbestu wraz z monitoringiem,
- edukacji ekologicznej mieszkańców miasta w zakresie wprowadzanego systemu gospodarki odpadami,
- edukacji ekologicznej wytwórców odpadów w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami oraz ich obowiązków wynikających z obowiązujących uregulowań prawnych.

Zadania inwestycyjne obejmują przedsięwzięcia w zakresie budowy niezbędnego potencjału technicznego umożliwiającego w prawidłowy sposób prowadzenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Do zadań inwestycyjnych należą:

- budowa Gminnej Zbiornicy Odpadów przy ul. Objazdowej oraz kompostowni przy ul. Kilińskiego
- budowa gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych przy ul. Kolejowej i Utrata
- modernizacja spalarni odpadów medycznych przy Szpitalu w Łasku,
- rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowie,
- likwidacja nielegalnych składowisk odpadów (tzw. „dzikich wysypisk”).
- wymiana kotłowni węglowych na gazowo-olejowe w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej

Harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć w gospodarce odpadami dla gminy Łask w latach 2004 –2012 z uwzględnieniem jednostek odpowiedzialnych za realizację zadania przedstawiono w tabeli 20.

Tabela 20 Harmonogram realizacji przedsięwzięć w gospodarce odpadami dla gminy Łask

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna
1.	Objęcie zorganizowana zbiórką odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy	2004-2005	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
2.	Rozwój systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych w systemie wielopojemnikowym/workowym lub systemu dwupojemnikowym	2004-2012	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
3.	Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji występujących w strumieniu odpadów komunalnych	2006-2012	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe
4.	Wdrożenie i rozwój systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych i remontowo-budowlanych	2004-2012	Burmistrz przedsiębiorstwa wywozowe

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna
5.	Wdrożenie i rozwój systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych	2004 – 2012	Burmistrz
6.	Organizacja zbiórki wyeksploatowanych pojazdów od mieszkańców	2004-2012	Burmistrz, stacje demontażu
7.	Organizacja systemu zbiórki złomu elektrycznego i elektronicznego (od użytkowników indywidualnych – poprzez sklepy lub punkt zbierania odpadów niebezpiecznych,	2004-2012	Burmistrz, placówki handlowe
7.	Organizacja zbiórki zużytych opon od mieszkańców	2004-2012	Burmistrz
8.	Organizacja Gminnej Zbiornicy Odpadów	2004-2006	Burmistrz
9.	Organizacja gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych	2004-2007	Burmistrz
10.	Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowiu	2004-2009	Burmistrz
11.	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów tzw. „dzikich wysypisk”	2004-2012	Burmistrz
12.	Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy w zakresie wprowadzania systemu gospodarki odpadami	2004-2012	Burmistrz, placówki oświatowe
sektor gospodarczy			
1.	Organizacja systemu zbiórki, gromadzenia i transportu dla odpadów powstających w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw,	2004-2007	Burmistrz, Przedsiębiorcy
2.	Wdrażanie technologii BAT oraz zarządzania środowiskowego	2004 -2012	Przedsiębiorcy
3.	Zwiększenie kontroli nad odpadami powstającymi w zakładach przemysłu rolno-spożywczego i objęcie ich ewidencją; stworzenie szczelnego system nadzoru weterynaryjnego nad procesem powstawania i niszczenia odpadów pochodzenia zwierzęcego szczególnego ryzyka (SRM) oraz padłych zwierząt (HRM)	2004-2007	Przedsiębiorcy Powiatowy Lekarz Weterynarii
4.	Organizacja systemu zbiórki odpadów budowlanych; osiągnięcie poziomu 90% odzysku gruzu budowlanego; zmniejszenie ilości odpadów remontowo-budowlanych unieszkodliwianych poprzez składowanie	2004-2007	Przedsiębiorcy
5.	Organizacja systemu zbiórki złomu elektrycznego i elektronicznego poprzez dystrybutorów sprzętu elektrycznego lub bezpośrednio do zakładów demontażu lub punkt zbierania odpadów niebezpiecznych	2004-2007	Przedsiębiorcy
6.	Wymiana kotłowni węglowych na gazowo-olejowe	b.d.	PEC
7.	Edukacja ekologiczna wytwórców odpadów w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami oraz ich obowiązków wynikających z obowiązujących uregulowań prawnych	2004-2012	Przedsiębiorcy
8.	Monitoring gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym	2004-2012	WIOŚ Starosta
odpady niebezpieczne			
1.	Organizacja systemu zbiórki, gromadzenia i transportu dla odpadów niebezpiecznych powstających w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw	2004-2012	Koordynowane przez Burmistrza Przedsiębiorcy
2.	Organizacja zbiórki odpadów medycznych z	2004-2012	Koordynowane

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna
	indywidualnych praktyk lekarskich,		przez Burmistrza Gabinety lekarskie (w tym weterynaryjne)
3.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi w służbie zdrowia.	2004-2007	Gabinety lekarskie
4.	Organizacja zbiórki odpadów medycznych w gabinetach weterynaryjnych,	2004-2007	Gabinety lekarskie
5.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami weterynaryjnymi w gabinetach weterynaryjnych	2004-2007	Gabinety weterynaryjne
6.	Organizacja zbiórki baterii i akumulatorów małogabarytowych ze źródeł rozproszonych	2004-2007	Burmistrz
7.	Organizacja zbiórki odpadów olejów ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa oraz indywidualni posiadacze)	2004-2007	Przedsiębiorstwa, Burmistrz
8.	Opracowanie harmonogramu usuwania azbestu	2004-2012	Nadzór Budowlany
9.	Monitoring usuwania wyrobów zawierających azbest	2004-2012	Starostwo, Burmistrz
10.	Organizacja zbiórki wycofywanych z eksploatacji urządzeń elektrycznych i elektronicznych	2004-2012	Burmistrz
12.	Edukacji ekologiczna wytwórców odpadów niebezpiecznych w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami	2004-2012	Przedsiębiorcy
13.	Modernizacja spalarni odpadów medycznych przy Szpitalu w Łasku	2004-2007	Szpital w Łasku

8. Opracowanie programu promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami

Realizacja celów i zadań zamierzonych w planie gospodarki odpadami, szczególnie w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, wymaga zaangażowania i świadomego podejścia mieszkańców (zarówno dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych), a także działających na terenie gminy podmiotów gospodarczych – wytwórców odpadów. W tym celu przedstawiono program promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami, który proponuje metody kształtowania społecznej świadomości ekologicznej.

Dotychczasowe działania w zakresie edukacji ekologicznej

Dotychczasowe działania w zakresie promocji i edukacji w dziedzinie gospodarki odpadami inicjowane były głównie przez Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Łasku. Od 1998 roku na terenie gminy prowadzona jest coroczna akcja „Sprzątanie Świata”. Udział w akcji biorą przede wszystkim szkoły z terenu gminy, a także np. Związek wędkarski „Grabia”, koła łowieckie. W 2003 roku w akcji uczestniczyły następujące szkoły: szkoły podstawowe nr 1, 2, 3, 4 i 5 w Łasku, gimnazja nr 1 i 2 w Łasku, szkoły podstawowe w Teodorach, Wiewiórczynie, Wrzeszczewicach, Bałuczu, Okupie i Łopatkach, ZSP nr 1 i 2 w Łasku, ZSO w Ostrowie, LO w Łasku, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy oraz Związek Wędkarski „Grabia”. Wynikiem akcji było zebranie ponad 8 Mg odpadów.

Starostwo Powiatowe w Łasku przy współudziale Urzędów Gmin wydało broszurę dla mieszkańców dotyczącą zasad segregacji odpadów pt. „Świat sam się nie posprząta”

Podsumowując dotychczasowe działania w zakresie promocji i edukacji ekologicznej, w tym gospodarki odpadami należy uznać, za niewystarczające. Niezbędne jest odpowiednie, zaangażowaniu osób odpowiedzialnych za gospodarkę odpadami w gminie, a także starostwie.

Cele i założenia programu promocji i edukacji

Celem nadrzędnym programu jest zwiększenie ilości pozyskiwanych z odpadów surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.

Cel ten będzie realizowany poprzez:

- kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa gminy w odniesieniu do gospodarki odpadami,
- podniesienie wśród mieszkańców gminy świadomości i wrażliwości na sprawy związane z ochroną środowiska,
- upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji na temat możliwości odzysku odpadów i płynących z tego korzyści ekologicznych i ekonomicznych (np. strona internetowa Urzędu Miejskiego – informacja w zakresie odpadów budowlanych),
- kontynuacja edukacji na temat gospodarki odpadami w przedszkolach i szkolnictwie wszystkich szczebli,
- włączenie tematyki gospodarowania odpadami do działań i projektów realizowanych przez różnego rodzaju grupy społeczne i podmioty gospodarcze,
- włączenie tematyki gospodarowania odpadami do artykułów prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych.

Adresaci programu promocji i edukacji

Głównym adresatem programu promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami jest społeczeństwo gminy miejsko – wiejskiej Łask, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców terenów wiejskich. Kluczową grupą jest młodzież szkolna i dzieci, gdyż wykazują się oni największą percepcją na edukację ekologiczną, a ponadto stanowią ważną grupę konsumentką. Proponuje się także objęcie akcją informacyjną szerokiego kręgu osób zajmujących się obecnie sprawami gospodarki odpadami w urzędach, instytucjach i zakładach, a także przedstawicieli grup opiniotwórczych z zakresu ochrony środowiska: pozarządowych organizacji i stowarzyszeń ekologicznych, nauczycieli, radnych i członków zarządu różnych szczebli administracji samorządowej.

Brak jest natomiast na terenie powiatu, w tym gminy Łask - Regionalnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej, którego zadaniem - przy współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi byłoby:

- inspirowanie działań ekologicznych,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- koordynacja programu promocji i edukacji w zakresie ochrony środowiska,
- nadzór nad przebiegiem akcji, inicjowanie i przygotowywanie konkursów ekologicznych,
- organizacja szkoleń, konferencji, sympozjów
- projekty prac plastycznych (plakaty, ulotki, naklejki itp.)
- organizacja imprez: wystawy, spektakle, koncerty, akcje uliczne, dostarczanie informacji o stanie środowiska w powiecie i gminie,
- informowanie o skali usług w zakresie ochrony środowiska

Proponowany Ośrodek Edukacji Ekologicznej koordynowałby działania ekologiczne przy zachowaniu pewnej niezależności podmiotów biorących udział w promocji, które w oparciu o przygotowane materiały reklamowo - informacyjne powinny występować z propozycjami oryginalnych działań według swoich najlepszych intencji i środowiskowego rozpoznania.

Program promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

W celu wspomagania prowadzonych działań na terenie gminy Łask w zakresie edukacji ekologicznej proponuje się działania uzupełniające w zakresie gospodarki odpadami.

Jako ogólne założenia akcji zaplanowano koordynację działań przez Urząd Miejski w Łasku przy zachowaniu pewnej niezależności podmiotów biorących udział w promocji. Zakłada się, że dzięki kulturotwórczemu i organizacyjnemu potencjałowi podmiotów wykonawczych (np. przedszkola, szkoły, organizacje młodzieżowe) pojawi się szereg ciekawych propozycji szczegółowych.

Promocja powinna być zorganizowana przy zastosowaniu form oświatowych, kulturalnych i reklamowych.

Formy oświatowe to:

1. Prowadzenie działań oświatowo-informacyjnych w formie lekcji, gawęd, prelekcji ekologicznych według przyjętego uprzednio standardu dydaktycznego uwzględniającego lokalny wymiar problemu segregacji odpadów i zróżnicowanie wiekowo-edukacyjne odbiorców.
2. Konkurs wiedzy ekologicznej na temat segregacji odpadów.
3. Wycieczki obrazujące w sposób bezpośredni potrzebę selekcji odpadów: składowiska odpadów komunalnych na terenie sąsiednich gmin,
4. Spotkanie z profesjonalnymi ekologami zajmującymi się tematem segregacji odpadów.

Formy kulturalne to m.in.:

1. Konkursy plastyczne dla dzieci przedszkolnych i młodszych klas szkoły podstawowej z wystawami prac w poszczególnych przedszkolach i szkołach.
2. Plenerowa akcja plastyczna z udziałem przedszkolaków lub uczniów zorganizowana oddzielnie lub połączona z obchodami np. akcji „Sprzątanie Świata”
3. Konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych oraz średnich (np. konkurs na plakat zachęcający do selekcjonowania odpadów).
4. Projekcje filmów fabularnych (tzw. kulturowych) lub dokumentalnych mówiących o potrzebie ochrony środowiska i segregacji odpadów. Szkoły podstawowe i średnie.

Formy reklamowe:

Działania reklamowe będą miały na celu zwiększenie znajomości nowego sposobu postępowania z odpadami, a zarazem zaznajomienie z nowymi pojemnikami na odpady. Działania te polegać będą na nakłanianiu mieszkańców do wypróbowania nowego rodzaju segregacji odpadów. Działania reklamowe muszą przenikać wspomniane wcześniej formy oddziaływań kulturalnych i oświatowych.

Akcja promocji powinna się rozpocząć od opracowania strategii reklamowej podporządkowującej pozostałe podmioty zaangażowane w oddziaływania społeczne tj. przedszkola, szkoły, placówki kulturalne. Należy zatem opracować odpowiednie materiały i formy reklamowe wykorzystywane następnie w działaniach oświatowo-kulturalnych. Są to:

- * broszury, biuletyny, opracowania, raporty i monografie,
- * artykuły i reklamy w prasie lokalnej.
- * Plakaty (także typu out door tj. wielkoformatowe), stickery czyli nalepki, ulotki.
- * Spoty w telewizji lokalnej np. pt.: "Jak segregujemy śmieci" z reklamą np. nowych pojemników na odpady
- * Logo, hasła reklamowe promocji.
- * Reklama nowych usług na i w środkach komunikacji i transportu.
- * Spotkania publiczne dla ogółu mieszkańców, prezentujące nowe formy działania w zakresie gospodarki odpadami,

Program promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami innymi niż komunalne

Ze względu na odmienną (niż w przypadku odpadów komunalnych) specyfikę odpadów wytwarzanych przez sektor gospodarczy, program promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami należy dostosować do tej grupy wytwórców.

Gospodarka odpadami innymi niż komunalne jest specjalistyczną dziedziną działalności, będącą dotychczas sferą zainteresowania wąskiej grupy fachowców. Zaniedbania poczynione w tej kwestii są jednakże odczuwane przez dużą część społeczeństwa - odpady, szczególnie niebezpieczne, stanowią zagrożenie dla wszystkich komponentów środowiska naturalnego.

Akcja promocyjna i edukacyjno – informacyjna przyczyni się do podniesienia stanu świadomości ekologicznej osób związanych z gospodarką odpadami – przede wszystkim kadry technicznej i nadzoru urzędów i instytucji wszystkich szczebli oraz w zakładach generujących odpady. Akcja informacyjna powinna być skierowana przede wszystkim do wytwórców w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, ze względu na stwierdzoną w tej grupie niższą świadomość ekologiczną.

Formy edukacji mogą być bardzo różnorodne tj.: konferencje, szkolenia, seminaria, warsztaty tematyczne w zakresie m.in.: obowiązujących uregulowań prawnych, zasad prawidłowej gospodarki odpadami, obowiązków posiadaczy odpadów, a także informatory zawierające oprócz w/w zagadnień informacje na temat możliwości odzysku/unieszkodliwiania odpadów wytwarzanych przez podmioty gospodarcze.

9. Określenie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów w planie gospodarki odpadami

9.1 Źródła pozyskiwania funduszy

Inwestycje w dziedzinie gospodarki odpadami mogą być finansowane za pomocą środków pochodzących ze źródeł prywatnych, które stanowią środki własne inwestorów, powiększone o komercyjne kredyty bankowe oraz ze źródeł publicznych. Do źródeł publicznych należą: budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego, fundusze ekologiczne, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych nie podlegające zwrotowi oraz pochodzące z funduszy Unii Europejskiej. Ponadto inwestycje w tej dziedzinie mogą wspierane być przez niezależne instytucje finansowe, organizacje międzynarodowe, fundacje czy towarzystwa leasingowe. Możliwe jest łączenie środków pochodzących z różnych źródeł oraz zawieranie umów na wspólną realizację inwestycji przez samorządy terytorialne i podmioty prawne.

W Polsce w zakresie gospodarki odpadami występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji:

- * Fundusze własne inwestorów,
- * Pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- * Kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- * Zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ)
- * Kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOiR, Bank Światowy),
- * Kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne,
- * Leasing.

Funkcjonujący w Polsce system funduszy ekologicznych obejmuje: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie, powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.).

Fundusze ekologiczne służą finansowaniu przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z celami wskazanymi w cytowanej wyżej ustawie. Podstawowymi źródłami zasilania wymienionych funduszy są środki z opłat za korzystanie ze środowiska, kar za naruszenie stanu środowiska oraz opłat produktowych. Przychodami funduszy są też dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe, środki pochodzące z fundacji, wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze mają osobowość prawną. Fundusze gminne i powiatowe są funduszami celowymi pozostającymi w dyspozycji odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego.

Inną formą finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami i ochrony środowiska jest zagraniczna pomoc finansowa udzielana z fundacji i programów pomocowych takich jak:

- fundacja EkoFundusz
  - fundusze Strukturalne i fundusz spójności
  - fundacja ISPA
- oraz banki wspierające inwestycje ekologiczne.

9.2 Zasady oraz sposób finansowania przedsięwzięć priorytetowych

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasadniczym celem Narodowego Funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa II Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe - dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami, zakłada się dofinansowanie zadań inwestycyjnych zgodnych z niżej wymienionymi programami priorytetowymi:

- * rekultywacja terenów zdegradowanych przez wojska federacji rosyjskiej, wojsko polskie i przemysł,
- * likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych,
- * unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłom, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne) oraz zbiórka i wykorzystanie olejów przepracowanych,
- * przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych,
- * realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym budowa zakładów przetwórstwa odpadów oraz wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

W Narodowym Funduszu obowiązują następujące formy dofinansowania:

- * pożyczki
- * pożyczki płatnicze
- * kredyty udzielane przez banki ze środków Narodowego Funduszu
- * dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek
- * dotacje
- * umorzenia

Wysokość dofinansowania udzielonego przez Narodowy Fundusz jest uzależniona od efektywności wykorzystania środków Funduszu, z zastosowaniem zasady uzyskania optymalnego efektu

ekologicznego i ekonomicznego.

Udzielone przez Narodowy Fundusz dofinansowanie, w formie pożyczek i kredytów generalnie nie może przekroczyć 70% kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarżane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów. Szczegółowe zasady udzielania i umarżania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu.

O dofinansowanie ze środków Funduszu mogą ubiegać się:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki
- administracja państwowa
- przedsiębiorcy
- jednostki szkolnictwa wyższego
- jednostki organizacyjne ochrony środowiska
- organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje)
- osoby fizyczne

Warunki udzielenia dofinansowania:

- udokumentowane pełne pokrycie planowanych kosztów przedsięwzięcia,
- wywiązanie się przez Wnioskodawcę z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących przychody Narodowego Funduszu oraz wywiązywania się z innych zobowiązań w stosunku do Funduszu,
- przedsięwzięcia spełnia kryteria wyboru przedsięwzięć ustalonych przez Narodowy Fundusz
- przedsięwzięcie nie może być zakończone,
- wniosek spełnia wymagania formalne
- udzielone dofinansowanie nie może przekroczyć kosztów przedsięwzięcia,
- zostało zapewnione zabezpieczenie zwrotu udzielonego dofinansowania
- została zawarta umowa cywilno-prawna określająca warunki dofinansowania zgodnie z wzorem stosowanym w Narodowym Funduszu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ze środków funduszu mogą być pokryte koszty poniesione po dniu podjęcia uchwały o przyznaniu dofinansowania. Środki funduszu nie mogą być wykorzystywane na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem inwestycji oraz realizację zadań uzupełniających bezpośrednią inwestycję.

W Funduszu obowiązują następujące formy finansowania:

- pożyczki
- dotacje
- dopłaty do kredytów bankowych

Dominującą formą pomocy finansowej ze środków są oprocentowane pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach. Istnieją możliwości częściowego umorzenia pożyczek. Dotacje mogą być udzielane na proekologiczne zadania inwestycyjne i modernizacyjne realizowane przez jednostki sfery budżetowej, jednostki samorządów i inne jednostki organizacyjne prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej, oświaty i kultury.

Pomoc ze środków Funduszu może być udzielona wszelkim podmiotom realizującym zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, odpowiadające kryteriom wyboru przedsięwzięć na wniosek spełniający wymagania formalne.

Powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w dziale II rozdziale 4 określa przeznaczenie środków finansowych funduszy gminnych i powiatowych.

Środki gminnych funduszy zgodnie z art. 406 ww. ustawy przeznaczone są na:

- Edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- Wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- Wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- Realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- Realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- Wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- Profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- Wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- Wspieranie ekologicznych form transportu,
- Działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- Inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.
- Realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi.

Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia. EkoFundusz zarządza środkami finansowymi pochodzącymi z ekokonwersji łącznie ponad 571 mln USD do wydatkowania w latach 1992 - 2010.

W zakresie gospodarki odpadami priorytetami EkoFunduszu są:

- * tworzenie kompleksowych systemów selektywnej zbiórki, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych i niebezpiecznych,
- * przedsięwzięcia związane z eliminacją powstawania odpadów niebezpiecznych w procesach przemysłowych (promocja "czystszych technologii") i likwidacją składowisk odpadów tego rodzaju,
- * rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub świata przyrody.

Zalecane jest, aby projekty spełniały przynajmniej jeden z następujących warunków:

- * wprowadzanie na polski rynek nowych technologii z krajów-donatorów,
- * uruchomienie krajowej produkcji urządzeń dla ochrony środowiska,
- * szczególne znaczenie dla ochrony zdrowia.

Do 2003 roku EkoFundusz udzielał wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji a także preferencyjnych pożyczek. Od 2004 roku nastąpi zdecydowana koncentracja środków na projektach niekomercyjnych. Oznacza to całkowite wycofanie się z udziału w inwestycjach charakteryzujących się wysoką opłacalnością. Zmiana ta wynika z konieczności pomocy inwestorom, dla których dotacja częstokroć stanowi o powodzeniu planowanego przedsięwzięcia niekomercyjnego, mającego na celu jedynie względy ochrony środowiska. Drugą istotną zmianą w porównaniu z latami poprzednimi będzie zmniejszenie udziału dotacji EkoFunduszu w całkowitych kosztach projektów. EkoFundusz nie

dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej. Gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 50% kosztów, a dla przedsiębiorców dofinansowanie EkoFunduszu może pokryć do 30% kosztów. EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60%.

Z dotacji EkoFunduszu nie mogą korzystać te przedsięwzięcia, które kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej. Natomiast z pomocy EkoFunduszu mogą korzystać:

- * przedsiębiorcy,
- * samorządy,
- * inne podmioty (instytucje charytatywne, wyznaniowe, społeczne organizacje ekologiczne itp. podmioty, nie będące przedsiębiorcami w myśl ustawy Prawo działalności gospodarczej, (Dz. U. Nr 101, poz. 1178).

Warunki udzielenia dotacji zależą od charakteru projektu oraz rodzaju podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie. Warunki przyjęte na rok 2004 przedstawiono w tabeli 21.

Tabela 21 Warunki otrzymania dotacji z EkoFunduszu

Podmiot	Wysokość dotacji	
	Projekty innowacyjne	projekty techniczne niekomercyjne
Przedsiębiorcy	do 30%	do 40%
Samorządy Grupa I ($x \leq 1170$) Grupa II ($1170 < x \leq 1330$) Grupa III ($1330 < x \leq 1700$) Grupa IV ($x > 1700$)	do 50 %	do 45% do 30% do 15% do 5 %
Inne podmioty	do 50%	50%

X – dochód ogółem na mieszkańca liczony jako średnia arytmetyczna tego wskaźnika z lat 2000, 2001 i 2002

W ujęciu rzeczowym z dotacji EkoFunduszu finansowane są jedynie koszty budowy i wyposażania podstawowych obiektów technologicznych inwestycji oraz urządzeń niezbędnych dla funkcjonowania obiektów podstawowych (np. zasilanie energetyczne). Środki EkoFunduszu mają charakter bezzwrotnej pomocy zagranicznej, w związku z tym w przypadku finansowania zakupów z dotacji ma zastosowanie rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22.03.2002 r. w sprawie wykonywania zapisów ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (dz. U. Nr 27, poz. 268), stanowiące o prawie do zwrotu podatku VAT naliczonego od zakupów zrealizowanych ze środków Fundacji.

Procedura rozpatrywania wniosków

Pierwszym etapem jest przesłanie na adres Fundacji „Ankiety projektu”, która stanowi źródło podstawowych informacji o projekcie. W przypadku gdy projekt mieści się w obrębie pól priorytetowych EkoFunduszu, Zarząd przesyła Wnioskodawcy zaproszenie do złożenia „Wniosku o udzielenie dotacji”. Wniosek jest oceniany przez specjalistów pod kątem technologicznym, ekologicznym i ekonomiczno-finansowym. Zarówno ankiety projektów, jak i wnioski rozpatrywane są przez EkoFundusz w ciągu całego roku, sukcesywnie, w miarę ich napływania.

Poza rozpatrywaniem wniosków indywidualnych, napływających do EkoFunduszu, Fundacja organizuje szereg konkursów, których laureaci otrzymują nagrody w formie znaczącej dotacji. Warunki konkursowe, ogłaszane w prasie oraz dostępne w Biurze Fundacji i na stronie internetowej, precyzują sposób i termin zgłaszania projektów na dany konkurs. Projekty konkursowe nie wymagają złożenia ankiety, a jedynie Wniosku.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Gmina, jako podmiot prawny ma możliwość do zaciągania zobowiązań finansowych, w celu sfinansowania inwestycji w zakresie infrastruktury i usług publicznych. Zdolność ta jest jednak ograniczona.

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska. Udziela kredytów na między innymi: budowę składowisk odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w 100%. Środki te są oprocentowane w wysokości od 1%. Okres spłaty kredytu wynosi 5 lat, a okres karencji 1 rok. BOŚ udziela również kredytów ze środków NFOSiGW i WFOŚiGW.

Inne banki aktywnie wspomagające finansowanie gospodarki odpadami to:

- Bank Rozwoju Eksportu S.A.,
- Polski Bank Rozwoju S.A.,
- Bank Światowy,
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności oraz Programy operacyjne

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej powstanie możliwość finansowania inwestycji w ochronie środowiska z Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności, a także możliwość finansowania inwestycji ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (inwestycje w skali regionalnej i lokalnej). Ramy przedsięwzięć inwestycyjnych finansowanych w przyszłości ze wspomnianych funduszy określa Narodowy Plan Rozwoju (2004-2006).

W zakresie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi wsparcie inwestycyjne w okresie realizacji Narodowego Planu Rozwoju przeznaczone będzie przede wszystkim na budowę, rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych, systemy selektywnej zbiórki, recyklingu i odzysku odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie), systemy zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Równolegle z realizacją sektorowych programów operacyjnych i programu regionalnego realizowane będą duże projekty współfinansowane z Funduszu Spójności. W ramach tego nastąpi wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, mające na celu stworzenie systemów zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. W ramach tego priorytetu będą realizowane działania, służące stworzeniu zintegrowanego systemu gospodarki odpadami oraz działania związane z eliminacją zanieczyszczeń azbestem.

Obok środków publicznych w realizacji Narodowego Planu Rozwoju będą uczestniczyły także środki prywatne - pomoc kierowana do przedsiębiorstw będzie podlegała zasadom konkurencji.

Fundusz Spójności w sektorze ochrony środowiska na poziomie krajowym będzie zarządzany przez następujące ministerstwa z udziałem Komitetu Monitorującego:

- 1. Koordynator Funduszu Spójności - Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (MGPIPS).**

- Przygotowywanie strategii wykorzystania F.S.
  - Opracowanie systemu zarządzania F.S.
  - Koordynacja przygotowywania projektów F.S.
  - Sprawowanie nadzoru nad systemem wsparcia z F.S.
  - Przewodniczenie Komitetowi Monitorującemu Fundusz Spójności.
- 2. Instytucja Platnicza (IP) - Ministerstwo Finansów (MF).**
- Certyfikacja wniosków o płatność.
  - Wewnętrzna kontrola finansowa.
  - Audyt systemu przez komórkę audytu wewnętrznego.
- 3. Sektorowa instytucja zarządzająca - Ministerstwo Środowiska (SIZ - MS)**
- Potwierdzenie deklaracji wydatków
  - Wewnętrzna kontrola finansowa
  - Audyt systemu.
- 4. Instytucja pośrednicząca - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (I szczebla) oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (II szczebla)**
- Opiniowanie i weryfikacja wniosków zgłoszonych do F.S.
  - Weryfikacja wydatków
  - Wewnętrzna kontrola finansowa
  - Audyt systemu.
- 5. Beneficjent końcowy — wnioskodawca - jednostka samorządu terytorialnego, lub inny podmiot publiczny (stowarzyszenie, związek gmin, spółka komunalna).**
- Opracowanie wniosku wraz z niezbędnymi załącznikami
  - Kontrola realizacji projektu „na miejscu”.
  - Wewnętrzna kontrola finansowa
  - Audyt systemu

W sprawowanie niezależnej kontroli prawidłowości działań finansowanych z Funduszu Spójności zaangażowana będzie kontrola skarbową. W kontroli prawidłowości udzielania zamówień publicznych bierze brał udział także Urząd Zamówień Publicznych.

Procedura przygotowywania projektów

- Propozycje projektów przygotowywane w postaci Kart Potencjalnych Przedsięwzięć do Funduszu Spójności, należy składać do właściwego WFOŚiGW, który zapewnia podmiotom na obszarze województwa informacje dotyczące zasad działania Funduszu Spójności, w tym między innymi formularze dokumentów.
- WFOŚiGW dokonują wstępnej oceny zebranych wniosków.
- WFOŚiGW przygotowują wojewódzkie listy potencjalnych przedsięwzięć do dofinansowania z Funduszu Spójności, które następnie są przekazywane do NFOSiGW. Powyższe listy sporządzane są raz na kwartał,
- NFOSiGW przygotowuje dla Ministra Środowiska listy potencjalnych przedsięwzięć do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności.
- Minister Środowiska wspierany przez Komitet Sterujący wskazuje projekty, które będą przygotowywane do Funduszu Spójności. (Komitet powołany w Ministerstwie Środowiska opiniuje oraz doradza Ministrowi Środowiska w zakresie określenia szczegółowych kryteriów wyboru projektów oraz wstępnej selekcji przygotowywanych przez potencjalnych odbiorców wsparcia projektów inwestycyjnych. Członkami Komitetu są przedstawiciele: MS, NFOSiGW, instytucji finansowych, ogólnopolskich organizacji samorządowych oraz pozarządowych organizacji ekologicznych).
- Aplikacje wraz z załącznikami m.in. studium wykonalności, oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, analizy ekonomiczne i finansowe i inne będą przygotowywane przez beneficjentów końcowych (wraz Instytucjami Pośredniczącymi).
- Gotowe aplikacje zostaną wysłane do Komisji Europejskiej.

Kryteria wyboru projektów proponowanych do wsparcia z Funduszu Spójności

Kluczowe kryteria wyboru priorytetowych inwestycji, które będą mogły uzyskać wsparcie ze środków Funduszu Spójności są następujące:

I. Kryteria ogólne:

- Zgodność z celami polityki ekologicznej UE: ochrona, zachowanie i poprawa jakości środowiska, ochrona zdrowia ludzkiego, oszczędne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
- Zgodność z zasadami polityki ekologicznej UE: zasadą przezorności, zasadą prewencji, zasadą likwidacji zanieczyszczeń u źródła, zasadą „zanieczyszczający płaci”
- Przedsięwzięcia będące kontynuacją programu ISPA,
- Odbiorcą wsparcia winien być w pierwszej kolejności samorząd terytorialny, związek gmin, przedsiębiorstwo komunalne lub inny podmiot publiczny,
- Osiągnięcie przez przedsięwzięcie / grupę przedsięwzięć kosztorysowej wartości progowej 10 mln EURO.
- Przyczynianie się do redukcji zanieczyszczeń oddziałujących na znaczną liczbę ludzi przy najniższych kosztach tej redukcji (efektywność ekologiczna i ekonomiczna przedsięwzięć).
- Projekty potencjalnie przynoszące najwyższe korzyści ekonomiczne i społeczne - osiągnięcie spójności gospodarczej i społecznej Polski i UE.
- Oddziaływanie transgraniczne.

II. Kryteria szczegółowe:

Przedsięwzięcia, które spełniają kryteria podstawowe, są uporządkowane na podstawie kryteriów szczegółowych. Są to następujące kryteria:

I) Kryterium osiągnięcia standardów UE,

Gospodarka odpadami

- I priorytet - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach powyżej 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące powyżej 200 000 grupie użytkowników.
- II priorytet - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach od 150 000 do 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące od 150 000 do 200 000 grupie użytkowników.
- III priorytet - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach od 100 000 do 150 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące od 100 000 do 150 000 grupie użytkowników.

(UWAGA! inwestycje w największych **aglomeracjach**, na terenach gdzie istniejące składowiska stwarzają zagrożenia dla wód podziemnych, gdzie wyczerpuje się pojemność składowiska).

- Inwestycje ochronne w strefach, gdzie występują okresowe przekroczenia stężenia zanieczyszczeń (redukcja niskiej emisji).
- Krajowe/regionalne sieci monitoringu elementów środowiska.
- Przedsięwzięcia ochronne o charakterze ponadregionalnym.
- Przedsięwzięcia związane z ochroną, przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.

III. Kryterium stanu przygotowania przedsięwzięcia

Dla wszystkich projektów: zakres przedsięwzięcia przewidziany do finansowania w ramach FS jest w fazie przed przetargiem oraz istnieje wstępne studium wykonalności lub jest przygotowywane.

Gospodarka odpadami (wg hierarchii priorytetów)

- Uzyskane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz uregulowane prawo do terenu dla składowiska i/lub zakładu gospodarki odpadami.
- Uzyskane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla składowiska i/lub zakładu gospodarki odpadami.

IV. Uwarunkowania finansowe i ekonomiczne wyboru projektów ekologicznych dla FS

Przedsięwzięcia wspierane przez FS powinny być efektywne ekonomicznie. Analiza społecznych kosztów i korzyści powinna wykazać korzyść netto dla społeczeństwa wynikającą z realizacji

inwestycji. Należy wykazać płynność finansową projektu w okresie eksploatacji albo udokumentować, że inwestor będzie w stanie sfinansować deficyty przepływów pieniężnych, jeśli się pojawią. Zbyt wysoka rentowność finansową przedsięwzięcia z punktu widzenia inwestora może spowodować odmowę lub zmniejszenie subwencji, gdyż będzie oznaczała, że projekt może być sfinansowany ze źródeł komercyjnych. W każdym przypadku będzie analizowana zdolność przedsięwzięcia do generowania przychodów.

Kwalifikowalność kosztów:

Kwalifikowalność (uznawanie) wydatków jest uregulowana w Rozporządzeniu Komisji 16/2003/WE w odniesieniu do wydatków kwalifikowanych w kontekście przedsięwzięć współfinansowanych z Funduszu Spójności z 6 stycznia 2003 r. Wydatki kwalifikowane obejmują wydatki ze środków UE oraz środków stanowiących współfinansowanie krajowe, przewidziane w Decyzji KE. W odniesieniu do kwalifikowalności wydatków należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- Kwalifikowanymi są wydatki rzeczywiście poniesione, w oparciu o zawarte ważne umowy, udokumentowane otrzymanymi fakturami lub dokumentami księgowymi (rozliczeniowymi).
  - Podmiotem uprawnionym do ponoszenia wydatków kwalifikowanych jest instytucja beneficjenta, która jest wskazana we wniosku aplikacyjnym, a następnie Decyzji KE.
  - Wydatki kwalifikowane będą ponoszone w ściśle określonym okresie:
    - a. Od daty otrzymania przez KE kompletnego wniosku aplikacyjnego (potwierdzenie tej daty będzie zapisane w Decyzji KE). Zgodnie z Traktatem o Przystąpieniu Polski do UE, Polska będzie mogła ponosić wydatki kwalifikowane już od 1 stycznia 2004 r.
    - b. Do daty końcowej określonej w Decyzji KE.
  - Wydatki kwalifikowane muszą być bezpośrednio związane z przedsięwzięciem
  - Wydatki kwalifikowane będą mieściły się w określonych kategoriach. Rozporządzenie nr 16/2003 przewiduje następujące kategorie wydatków kwalifikowanych:
    - planowanie i projektowanie;
    - zakup terenu;
    - przygotowanie terenu budowy;
    - budowa;
    - sprzęt;
    - zarządzanie projektem;
- wydatkami na środki reklamy i działania informacyjnymi podjęte na mocy decyzji Komisji 96/455/WE4.

Dodatkowo pod określonymi warunkami kwalifikowanym może być VAT, jak i inne podatki i opłaty. Decyzja Komisji może wskazywać także na inne kategorie wydatków kwalifikowanych. Wydatki kwalifikowane muszą być poniesione zgodnie ze sposobem wynikającym z pozostałych warunków realizacji przedsięwzięć jak np. zamówienia publiczne.

W przypadku Funduszy Strukturalnych, Komisja Europejska zatwierdza jedynie dokumenty programowe (w szczególności programy operacyjne). Projekty zatwierdzane są na poziomie krajowym i akceptowane przez KE pod warunkiem zachowania spójności z głównymi celami każdego z programów operacyjnych oraz zgodności z warunkami wybieralności projektów każdego z funduszy strukturalnych. Istnieją co najmniej dwa sposoby sięgania po pomoc w ramach funduszy strukturalnych:

1. Ogłaszany jest termin nadsyłania wniosków.

Instytucja zarządzająca lub wdrażająca każdego programu operacyjnego jest odpowiedzialna za obsługę zgłaszanych przez potencjalnych odbiorców pomocy wniosków. Wyraźnie wskazane „kryteria wyboru”, pozwalają na jasny i obiektywny wybór projektów, a z drugiej strony pozwalają projektodawcom (instytucjom lub firmom), na określenie jaki rodzaj projektów może być dofinansowany oraz jakie z nich zostaną uznane za priorytetowe. Po zatwierdzeniu do dofinansowania projektu ogłaszany jest w oparciu o zasadę wolnej konkurencji, publiczny konkurs, na bezpośredniego realizatora (firma), prac objętych projektem.

2. Administracja wdraża pomoc pochodzącą z funduszy strukturalnych poprzez otwarte linie subwencji publicznych i udziela jej małym i średnim przedsiębiorstwom, organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom, instytucjom publicznym itd.

W ramach każdego programu zostaną ustalone warunki, jakie muszą spełniać podmioty chcące uzyskać pomoc, terminy składania wniosków oraz kryteria przyznania pomocy. Podmioty zainteresowane otrzymaniem wsparcia, spełniające warunki pomocy, będą musiały czekać na otwarcie programu pomocy i składać wnioski.

Pomoc finansowana ze środków funduszy strukturalnych w okresie 2004-2006 będzie zachowywać czasową ważność w okresie pomiędzy 2004 a 2008 r. Wymieniony okres 2004-2006 wskazuje jedynie taką przestrzeń czasową, podczas której będzie można zawierać zobowiązania lub podpisywać kontrakty. Po 31 grudnia 2006 dalej będzie można wykonywać działania, realizować projekty czy dokonywać płatności, jednak nie później niż do 31 grudnia 2008, zawsze w oparciu o kontrakty czy zobowiązania zawarte legalnie do dnia 31 grudnia 2006 r.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) 2004 – 2006 r.

Celem programu jest zapewnienie wszystkim regionom w Polsce udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych gospodarki poprzez tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. Pomoc skierowana jest dla samorządów województw, powiatów i gmin, stowarzyszeń oraz związków gmin i powiatów, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, agencji rozwoju regionalnego i instytucji wspierania przedsiębiorczości.

Fundusze strukturalne w przeciwieństwie do Funduszu Spójności, który obejmuje pomoc o zasięgu krajowym, obejmują pomoc kierowaną do wybranych regionów, w których poziom PKB na jednego mieszkańca jest niższy niż 75 proc. średniej unijnej. Wszystkie regiony Polski spełniają to kryterium kwalifikowania i mogą otrzymać dofinansowanie ze środków funduszy strukturalnych. Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i realizowane w ramach dwóch programów operacyjnych, przygotowanych przez rząd Polski na podstawie Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004 –2006:

- Ø Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego
- Ø Sektorowego programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”

Instytucją Zarządzającą Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (zgodnie z art. 34 Rozporządzenia Rady Nr 1260/1999 oraz Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 438/2001).

Ogółem dla Polski na program operacyjny w latach 2004 – 2006 przeznaczone będzie ponad 4 miliardy EURO. Źródła finansowania programu:

- Ø środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ERDF – 2 539 mln EURO,
- Ø środki Europejskiego Funduszu Społecznego ESF – 438 mln EURO,
- Ø budżet państwa – 346 mln EURO,
- Ø JST – 769 mln EURO,
- Ø środki prywatne – 146 mln EURO.

Z uwzględnieniem przepisów dotyczących wykorzystywania funduszy strukturalnych oraz pomocy publicznej.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego przewiduje możliwość realizacji szerokiego zakresu zadań w ramach następujących priorytetów:

- **I Priorytet** – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów (59,38 % całości środków)
- **II Priorytet** – Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach
- **III Priorytet** – Rozwój lokalny
- **IV Priorytet** – Pomoc techniczna

Wsparcie w ramach poszczególnych działań dotyczy projektów w zakresie ochrony środowiska, których całkowity koszt wynosi od 1 mln euro do 10 mln euro. Projekty o wartości poniżej 1 mln euro będą wspierane w ramach Priorytetu III.

W ramach Priorytetu I zdefiniowano 6 działań, których realizacja determinuje konkurencyjność regionów:

- Ø **Działanie 1** - Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego,
- Ø **Działanie 2** - Infrastruktura ochrony środowiska,
- Ø **Działanie 3** - Regionalna infrastruktura społeczna,
- Ø **Działanie 4** - Rozwój turystyki i kultury,
- Ø **Działanie 5** - Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego,
- Ø **Działanie 6** - Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach.

Spośród wyżej wymienionych działań dla gminy Łask najistotniejsze jest działanie 2 dotyczące infrastruktury ochrony środowiska. Realizacja działania przyczyni się do poprawy jakości środowiska naturalnego, co w efekcie przyczyni się do polepszenia standardu życia mieszkańców i zwiększenia możliwości inwestycyjnych, w szczególności w zakresie sektora usług (turystyka) i środowiskowo przyjaznego sektora przemysłu.

w zakresie ochrony wód powierzchniowych:

- budowy i modernizacji systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej,

w zakresie gospodarki odpadami:

- budowy i modernizacji istniejących oraz rekultywacji nieczynnych składowisk i likwidacji dzikich składowisk;

- wprowadzenia na szeroką skalę sortowania, recyklingu i kompostowania odpadów w celu minimalizacji ilości odpadów składowanych;

Kwalifikacja wydatków

Kategorie wydatków kwalifikujących się do finansowania przy inwestycjach infrastrukturalnych:

- Ø przygotowanie dokumentacji technicznej
- Ø wykup gruntów
- Ø uzbrojenie terenu
- Ø prace budowlano – montażowe
- Ø prace wykończeniowe
- Ø zakup wyposażenia
- Ø nadzór inżynierski

Przy inwestycjach w infrastrukturę ochrony środowiska maksymalny udział środków ERDF w kosztach kwalifikowanych wynosi 75 proc, a w przypadku inwestycji infrastrukturalnych generujących znaczący zysk netto udział ten wyniesie 50 proc.

Beneficjenci programu

- Ø jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne)
- Ø związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
- Ø inne jednostki publiczne

Procedura składania i oceny wniosków

Samorządy i inne podmioty publiczne starające się o dofinansowanie w ramach ZPORR powinny skontaktować się z właściwą jednostką organizacyjną w Urzędzie Marszałkowskim w celu przygotowania wniosku do ERDF (wnioski w języku polskim).

Urząd Marszałkowski dokonuje oceny kompletności złożonych wniosków oraz ich oceny pod względem formalnym. W przypadku stwierdzenia braków lub nieprawidłowości wnioski zostaną zwrócone wnioskodawcom do poprawy.

Ocena merytoryczna projektów dokonywana jest przez panel ekspertów powołany do oceny projektów w ramach danego działania. Panel ekspertów dokonuje oceny projektów zgodnie z kryteriami zawartymi w Uzupełnieniu ZPORR i przyjętymi przez Komitet Monitorujący ZPORR.

Zarząd Województwa, na podstawie rekomendacji Regionalnego Komitetu Sterującego, podejmuje decyzję o wyborze projektów z określoną kwotą dofinansowania. Umowy finansowe z beneficjentami pomocy podpisuje Wojewoda.

Fundusze strukturalne dla przedsiębiorców

Podstawowym instrumentem finansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska w grupie przedsiębiorców jest „Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw lata 2004-2006”.

Priorytet 2: Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działającym na jednolitym Rynku Europejskim,

Działanie 2.4: Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.

Opracowanie na podstawie wstępnych propozycji szczegółowych rozwiązań w zakresie działania 2.4. Sektorowego Programu Operacyjnego - Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

Odbiorcy (projektodawcy):

- Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa.

Kryteria wyboru:

Ze względu na ograniczoną wielkość funduszy przeznaczonych na realizację powyższych działań, przyznawanie środków odbywać się będzie według rankingu opartego o jednolite kryteria oceny wniosków. Pozwolą one na jasny i obiektywny wybór projektów, a z drugiej strony wskażą przedsiębiorcom jaki rodzaj projektów może być przedstawiony oraz jakie z nich zostaną uznane za priorytetowe.

Rodzaj działań finansowanych w ramach programu:

Poddziałanie 2.4.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie uzyskania pozwoleń zintegrowanych.

Celem wsparcia jest zapobieganie powstawaniu i redukcja zanieczyszczeń różnych komponentów środowiska poprzez dostosowywanie się przedsiębiorstw do wymogów Najlepszych Dostępnych Technik (BAT) (art. 3 POS). Dotyczy to w szczególności wdrażanie nowoczesnych, energooszczędnych, mało lub bezodpadowych technologii, z priorytetem dla działań realizujących zasadę zapobiegania zanieczyszczeniom „u źródła”, które przyczynią się do powstawania warunków sprzyjających restrukturyzacji procesów przemysłowych, systemu wytwarzania i konsumpcji w sposób zapewniający osiągnięcie wysokiej opłacalności ekonomicznej przy bardziej efektywnym wykorzystaniu energii, materiałów i surowców.

Rodzaje wspieranych projektów:

Projekty ukierunkowane na dostosowanie się do wymagań najlepszych Dostępnych Technik (BAT) i warunkujących uzyskanie pozwolenie zintegrowane.

- zmiany technologii służące eliminowaniu szkodliwych oddziaływań i uciążliwości poprzez zapobieganie emisjom do środowiska;
- zmiany technologii służące zmniejszeniu zapotrzebowania na energię, wodę oraz surowce, ze szczególnym uwzględnieniem wtórnego wykorzystania ciepła odpadowego oraz eliminacji wytwarzania odpadów;
- zmiany technologii ukierunkowane na ograniczenie wielkości emisji niektórych substancji i energii do poziomu określonego w przepisach krajowych i wspólnotowych oraz w dokumentach referencyjnych **BAT**;
- inwestycje w urządzenia ograniczające emisje do środowiska (tzw. urządzenia „końca rury”), których zastosowanie jest niezbędne dla dotrzymania zaostrzających się standardów emisyjnych lub granicznych wielkości emisji charakteryzujących Najlepsze Dostępne Techniki, gdy redukcje emisji osiągalne poprzez zmiany technologii i działania operacyjne nie są w tym zakresie wystarczające.

Poddziałanie 2.4.4. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi:

Celem jest wsparcie działań inwestycyjnych, a także operacyjnych służących zapewnieniu prowadzenia przez przedsiębiorstwa bezpiecznej gospodarki odpadami przemysłowymi, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych, których powstawaniu nie można zapobiec poprzez zmiany technologiczne, czy też zmiany technik operacyjnych.

Rodzaje wspieranych projektów:

- budowa, rozbudowa lub modernizacje instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów przemysłowych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, które mogą pełnić funkcje usługowe, zgodnie z Krajowym i wojewódzkimi, a także lokalnymi planami gospodarki odpadami, dla położonych w pobliżu jednostek gospodarczych, które nie mogą uniknąć wytwarzania podobnych typów odpadów;
- rozbudowa i modernizacje urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania opakowań po substancjach niebezpiecznych, wytwarzanych w danym przedsiębiorstwie lub grupie przedsiębiorstw;
- tworzenie technicznych możliwości wstępnego przekształcania odpadów, zwłaszcza odpadów niebezpiecznych w formy (np. poprzez ich odwadnianie, zagęszczanie, segregację, neutralizację itp.), ułatwiające ich magazynowanie oraz transport, a następnie odzysk lub unieszkodliwianie w instalacjach do tego przeznaczonych;
- tworzenie technicznych możliwości bezpiecznego tymczasowego magazynowania odpadów przemysłowych w celu optymalizacji ich strumieni kierowanych do odzysku lub unieszkodliwiania;
- tworzenie możliwości technicznych i operacyjnych w zakresie minimalizowania wytwarzania oraz segregacji i ewidencjonowania ilości wytwarzanych odpadów przemysłowych;

Poziom wsparcia finansowego:

Wsparcie ze środków publicznych UE (EFRR) ma charakter dotacji (refundacji) wspieranych preferencyjnymi pożyczkami (ze środków NFOSiGW). Pomoc publiczna głównie inwestycyjna wynosi w zależności od podziałania, wielkości przedsiębiorstwa i jego lokalizacji od 30 do 65% kosztów kwalifikowanych projektu.

Koszty kwalifikowane

Koszty kwalifikowane w ramach działania obejmują:

1. Koszty zakupu nowych maszyn i urządzeń dostarczonych przez zewnętrznych dostawców.
2. Koszty budowy i modernizacji budynków wykonane przez zewnętrznych wykonawców.
3. Koszty innych robót budowlanych wykonanych przez zewnętrznych wykonawców-
4. Koszty oprogramowania dostarczonego przez zewnętrznych dostawców.
5. Koszty zakupu praw własności przemysłowej dostarczonych przez zewnętrznych dostawców.
6. Koszty związane z prawidłową instalacją i uruchomieniem dostarczonego w ramach projektu sprzętu.
7. Koszty usług pod warunkiem, że są niezbędne dla realizacji projektu i odpowiadają cenom rynkowym.

8. Studia i ekspertyzy konieczne do opracowania dokumentacji projektowej (Oceny Oddziaływania na Środowisko, Studia Wykonalności itp.).
9. Koszty działalności operacyjnej związane z prowadzeniem systemu gospodarki odpadami przemysłowymi lub niebezpiecznymi zgodnego z wymogami Dyrektyw UE.

Fundusze Unii Europejskiej będą odgrywać marginalną rolę w finansowaniu gminnych inwestycji, ze względu na małą skalę tych przedsięwzięć i konieczność zagwarantowania (średnio) 25% udziału własnego. Możliwe jest natomiast pozyskiwanie funduszy na projekty tzw. miękkie, związane ze szkoleniami, organizacją i promocją w zakresie poszczególnych działań gospodarki odpadami.

9.3 Oszacowanie kosztów przedsięwzięć przewidzianych w planie gospodarki odpadami dla gminy Łask

Oszacowanie kosztów dokonano dla przedsięwzięć inwestycyjnych sektora komunalnego oraz gospodarczego przedstawionych w niniejszym opracowaniu. Zakres analizy obejmował następujące rodzaje:

- koszty inwestycyjne dla przedsięwzięć z sektora komunalnego i gospodarczego,
- koszty związane z wdrożeniem selektywnej zbiórki odpadów,
- koszty związane z przeprowadzeniem edukacji ekologicznej.

Koszty w zakresie zadań przewidzianych do realizacji przedstawiono w tabeli 22.

Tabela 22 Koszty zadań przewidzianych do realizacji w latach 2004-2012 na terenie gminy Łask

Lp.	Zadanie	Koszt zadania [tys. PLN]	Źródło finansowania
Zadania inwestycyjne			
1.	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów tzw. „dzikich wysypisk”	3-10/rok	GFOŚiGW
2.	Modernizacja spalarni odpadów medycznych przy Szpitalu w Łasku	bd	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne
3.	Budowa Gminnej Zbiornicy Odpadów (ul. Objazdowa)	500,0	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze UE
4.	Budowa Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (ul. Kolejowa i Utrata)	150,0	NFOŚiGW, WFOŚiGW, GFOŚiGW fundusze UE
Zadania pozainwestycyjne			
1.	Organizacja i rozwój systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych, odpadów wielkogabarytowych, remontowo-budowlanych, niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, ulegających biodegradacji, elektrycznych i elektronicznych	120,0	PFOŚiGW, GFOŚiGW,
2.	Opracowanie systemu nadzoru nad gospodarką odpadami weterynaryjnymi	25,0	budżet gminy, GFOŚiGW
3.	Opracowanie harmonogramu usuwania azbestu wraz z monitoringiem	35,0	budżet gminy, GFOŚiGW, PFOŚiGW
6.	Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy w zakresie wprowadzanego systemu gospodarki odpadami	50,0	budżet gminy, GFOŚiGW

10. Analiza oddziaływania projektu planu gospodarki odpadami na środowiska

Analiza została opracowana zgodnie z art. 5 ust 1, pkt 10 Rozporządzenia z dnia 9 kwietnia 2003 r. Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U. Nr 66, poz. 620).

Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask powstał jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U Nr 62/2001, poz. 628 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku Nr 41 poz. 365, nr 113 poz. 984, nr 199 poz. 1671; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959 i nr 116 poz. 1208), która wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym (rozdział 3, art. 14-16). Opracowywany „Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask” stanowi jeden z elementów tworzonego systemu gospodarki odpadami w kraju.

Plan obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstające i przywożone na teren gminy miejsko – wiejskiej Łask, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje opadowe, baterie i akumulatory.

Cele i zadania zmierzające do uzyskania obowiązujących poziomów odzysku dla poszczególnych grup i rodzajów odpadów oraz zaproponowane rozwiązania zmierzające do ograniczania ilości deponowanych odpadów w środowisku są zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa, Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego, planem gospodarki odpadami powiatu łaskiego oraz Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Opracowany plan gospodarki odpadami dla gminy Łask obejmuje rozwiązania zmierzające do uporządkowania gospodarki odpadami na terenie gminy poprzez rozwój selektywnej zbiórki odpadów użytecznych, odpadów budowlanych oraz odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych i wdrożenie zbiórki odpadów ulegających biodegradacji od mieszkańców, odpadów wielkogabarytowych, a także rozwiązania w zakresie odzysku i unieszkodliwiania pozyskanych frakcji.

W planie zaproponowano rozwiązania systemu gospodarki odpadami uwzględniające charakterystykę zabudowy gminy w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów „u źródła”. Zaproponowany system obejmuje zbiórkę odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych i infrastruktury, a także uwzględniają selektywne zbieranie gruzu budowlanego, odpadów wielkogabarytowych, odpadów niebezpiecznych wyselekcjonowanych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów zielonych z pielęgnacji terenów zielonych. Ponadto Plan obejmuje rozwiązania w zakresie szczególnych rodzajów odpadów:

- niebezpiecznych tj.: azbest, zużytych olejów, odpadów medycznych i weterynaryjnych, baterii i akumulatorów,
- innych niż niebezpieczne: wyeksploatowane pojazdy, zużyte opony oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Aktualnie system gospodarki odpadami na terenie gminy oparty jest o składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poza terenem gminy Łask.

W celu realizacji zaproponowanego systemu niezbędna będzie budowa obiektów gospodarki odpadami. Zgodnie z planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego, proponuje się budowę Gminnej Zbiornicy Odpadów, która będzie zlokalizowana przy ul. Objazdowej. Aktualnie na tym terenie funkcjonuje Komunalne Gospodarstwo Pomocnicze. Natomiast przy ul. Kolejowej i Utrata proponuje się lokalizację Gminnego Punktu Gospodarki Odpadami (GPZON).

Elementami Gminnej Zbiornicy Odpadów będą następujące obiekty:

- sortownia na odpady pochodzące z selektywnej zbiórki,
- kompostownia przyzłomowa odpadów zielonych pochodzących z utrzymania i porządkowania parków, ogrodów i terenów zielonych oraz osadów ściekowych, a także odpadów organicznych pochodzących od mieszkańców (zlokalizowana będzie przy ul. Kilińskiego na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków),
- punktu gromadzenia odpadów remontowo-budowlanych powstających w gospodarstwach domowych oraz obiektach infrastruktury, a także w zakładach przemysłowych i przekazywanie do odzysku specjalistycznym firmom,

- stanowiska demontażu odpadów wielkogabarytowych pochodzących z gospodarstw domowych. Powstający balast będzie deponowany na składowiskach zlokalizowanych poza terenem gminy Łask.

Podstawowym zadaniem GPZON jest odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców oraz małych i średnich przedsiębiorstw z określonego terenu.

Lokalizacja powinna zapewniać dogodny dojazd samochodowy oraz łatwe dojście dla osób pieszych przynoszących niewielką ilość odpadów niebezpiecznych. Obiekty takie powinny posiadać odpowiedniej jakości nawierzchnię betonową uniemożliwiającą penetrację rozlanych cieczy do gleby. Teren należy odpowiednio ogrodzić i chronić w sposób ciągły (całodobowo).

W punktach tych można udostępnić za niewielką opłatą części zamienne z wyrzuconych sprzętów i urządzeń.

Kompletny punkt powinien zawierać:

- * punkt przyjmowania odpadów niebezpiecznych (ewentualnie również innych niż niebezpieczne) (odpowiedni stół i waga),
- * pomieszczenie rejestracji odpadów i magazyn środków dezynfekujących,
- * strefę kontroli i sprawdzania odpadów,
- * magazyn opakowań,
- * punkt pakowania i rejestracji odpadów,
- * magazyn spedycyjny,
- * pomieszczenia biurowe i sanitarno-bytowe dla personelu.

Punkt powinien być wyposażony w:

- * beczki (kontenery) na odpady niebezpieczne,
- * kontenery specjalne na odpady inne niż niebezpieczne,
- * pojemniki na specyficzne odpady ciekłe.

Zgromadzone w GPZON odpady niebezpieczne kierowane będą następnie do Zakładów Zagospodarowania Odpadów, gdzie będą gromadzone przed ekspedycją do unieszkodliwienia lub będą z nich odbierane bezpośrednio przez przedsiębiorstwa zajmujące się unieszkodliwianiem odpadów.

Jak wspomiano, plan skupia się na określeniu wariantów systemu selektywnej zbiórki odpadów. Eliminacja ze strumienia odpadów komunalnych frakcji użytecznej, odpadów ulegających biodegradacji, niebezpiecznych wielkogabarytowych, budowlanych i poremontowych, zużytych opon oraz poddanie ich przeróbce w wyspecjalizowanym centrum unieszkodliwiania, przyczyni się do znacznego obniżenia ładunku zanieczyszczeń, który do tej pory był kierowany do środowiska (np. w postaci „dzikich wysypisk”). Realizacja zadań i celów wytyczonych w Planie przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Łask. Jako ważny element należy uznać cel objęcia zorganizowanym wywozem odpadów wszystkich mieszkańców gminy, co zapobiegnie niekontrolowanemu deponowaniu odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych.

Przy analizie ryzyka związanego z niewłaściwym przebiegiem realizacji działań objętych planem mogą pojawić się niekorzystne warianty gospodarowania odpadami polegające na poprzestaniu na wstępnym etapie postępowania z odpadami np. magazynowaniu w punktach przeładunkowych (plan proponuje utworzenie punktu gromadzenia odpadów niebezpiecznych – GPZON oraz Gminnej Zbiornicy Odpadów GZO lub magazynowanie na wyznaczonych stacjach paliw). Dotyczy to sytuacji, gdy zawiedzie któreś ogniwo procesu np. transport, przeładunek lub technologia unieszkodliwiania. Taki wariant może wywołać niekorzystne skutki w środowisku spowodowane przekroczeniem przepustowości miejsc przeznaczonych do magazynowania odpadów.

W zakresie odpadów powstających w sektorze gospodarczym, stwierdzono, że problemem jest gospodarka odpadami prowadzona przez małych i średnich wytwórców. Wytwarzają oni głównie odpady niebezpieczne, które są w przeważającej większości przypadków usuwane do strumienia

odpadów komunalnych. Ponadto, odpady te powstają w dużym rozproszeniu, co wymusza konieczność ich gromadzenia, a następnie transportu do zakładów przeróbki. Korzystnym rozwiązaniem jest zasada przyjmowania odpadów niebezpiecznych od małych i średnich podmiotów gospodarczych w GPZON.

Ponadto można stwierdzić, że znaczna część powstających odpadów podlega odzyskowi lub unieszkodliwianiu. Jest to również zjawisko korzystne. Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej nr 75/442/EEC z 15 lipca 1975 w sprawie odpadów, znowelizowaną w 1991 roku (91/156/EEC) przyjęto, że głównym celem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, wprowadzanie czystych technologii, szerokie stosowanie recyklingu oraz wykorzystanie odpadów jako źródła energii. Zasady te są respektowane przez największych wytwórców odpadów na terenie gminy. Również duże znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej będzie mieć wdrożenie technologii BAT, wynikającej z transpozycji do prawa polskiego Dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczenia zanieczyszczeń (Dyrektywa 96/61/WE). Przyczyni się to do zapobiegania powstawania odpadów w procesie technologicznym, a tam gdzie jest to niemożliwe zastępowanie substancji toksycznych w procesie technologicznym substancjami mniej toksycznymi. Działania te przyczynią się do ograniczenia negatywnego oddziaływania zakładów na środowisko.

Generalnie plan nakreśla ogólne zasady postępowania w zakresie sektora gospodarczego, gdyż zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi każdy wytwórca jest obowiązany prowadzić prawidłową gospodarkę odpadami we własnym zakresie. Dlatego też w przypadku tego sektora ważna jest organizacyjno – inspekcyjna rola samorządu, w tym również prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych.

Stwierdza się, że w przypadku konsekwentnej realizacji zadań i celów przedstawionych w Planie Gospodarki odpadami dla gminy Łask nastąpi poprawa stanu środowiska. Niepodjęcie działań wytyczonych przez Plan może spowodować znaczące oddziaływanie odpadów na środowisko, szczególnie w okresie późniejszym, gdyż zgodnie z prognozami ilość niektórych rodzajów odpadów, w tym niebezpiecznych będzie wzrastać. Ponadto plan gospodarki odpadami przewiduje zasadnicze działania w kierunku minimalizacji powstawania odpadów, czyli działania zmierzające do takich zmian technicznych i technologicznych, które zapobiegałyby generowaniu odpadów, zarówno w sektorze komunalnym, jak i gospodarczym. Wypełnienie zadań i zaleceń zawartych w planie przyczyni się niewątpliwie do poprawy stanu środowiska, zwłaszcza zaś powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz powierzchni ziemi w gminie Łask.

11. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów

Burmistrz Łasku odpowiada za wdrożenie systemu opracowanego w gminnym planie gospodarki odpadami i jest zobowiązany do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu. Monitorowanie realizacji planu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz szybkie i elastyczne reagowanie na zmiany. Monitoring gospodarki odpadami polegał będzie na działaniach organizacyjno – kontrolnych.

System monitoringu i oceny zadań oraz celów zawartych w planie gospodarki odpadami dla gminy Łask obejmuje: obligatoryjne terminy zawarte w aktach prawnych, system sprawozdawczości organów urzędowych i podmiotów gospodarczych oraz wskaźniki realizacyjne zamierzonych działań.

Opiniowanie projektu planu

Zgodnie z Ustawą o odpadach, gminny plan gospodarki odpadami (stanowiący część gminnego programu ochrony środowiska) powinien zostać uchwalony przez Radę Miejską w terminie do 30 czerwca 2004 r. Proces ten poprzedzony jest etapem opiniowania. Zgodnie z ustawą o odpadach projekt gminnego planu podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa oraz zarząd powiatu. Organy te udzielają opinii w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nieudzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.

Raport z postępów we wdrażaniu planu

Burmistrz ma obowiązek składania co 2 lata Radzie Gminy sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami. Pierwszy termin złożenia sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami upływa 30 czerwca 2006 roku.

Sprawozdanie z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami powinno obejmować:

- ocenę stopnia realizacji określonych w planie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć.

Sprawozdanie może zawierać także informacje dotyczące zaistniałych zmian w aktach prawnych, założeniach podstawowych, planach wyższego rzędu, itp., co będzie powodować konieczność weryfikacji planu i jego aktualizację.

Weryfikacja i aktualizacja planu

Ustawa o odpadach wymaga, aby plany gospodarki odpadami aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Oznacza to, że następny gminny plan gospodarki odpadami powinien zostać uchwalony przed 30 czerwca 2008 r. Jeżeli zmiany w gospodarce odpadami w gminie będą znaczące, lub będzie wymagała tego sytuacja lokalna, gminny plan gospodarki odpadami powinien być zaktualizowany przed tym terminem.

Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, wytyczone cele i działania, program krótko i długoterminowy, określone zadania i harmonogram ich realizacji.

Wskaźniki monitorowania efektywności planu

Podstawą monitoringu realizacji planu jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan gospodarki odpadami, stan środowiska i presję na środowisko.

W celu nadzoru nad realizacją przyjętego planu przedstawiono, za planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego, wskaźniki, które będą służyć do oceny stopnia realizacji założonych zadań:

Tabela 23 Wskaźniki dla sektora komunalnego i sektora gospodarczego z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych (stan 2002 r.)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	stan na 31.12.2002
<i>sektor komunalny</i>			
1.	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w przeliczeniu na mieszkańca na rok	kg/M/rok	
2.	Mieszkańcy gminy objęci zorganizowaną zbiórką odpadów	% mieszkańców	
3.	Udział odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach	%	
4.	Zamknięte i zrehabilitowane składowiska odpadów nie spełniające wymogów ochrony środowiska	ilość	1
5.	Likwidacja dzikich składowisk odpadów	ilość	bd
6.	Odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	%	0
7.	Ilość surowców wtórnych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych w wyniku selektywnej zbiórki	%	47,48
8.	Odpady wielkogabarytowe wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę	%	0

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	stan na 31.12.2002
9.	Odpady budowlane wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę	%	0
10.	Odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę	%	0
11.	Nakłady inwestycyjne w gospodarce odpadami	PLN/rok	bd
sektor gospodarczy			
1.	Ilość odpadów wytworzona w sektorze gospodarczym	tys. Mg/rok	
2.	Ilość odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania	%	
3.	Ilość odpadów niebezpiecznych wytworzona w sektorze gospodarczym	tys. Mg	
4.	Ilość odpadów niebezpiecznych poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania	%	
Podnoszenie stanu świadomości społecznej, edukacja ekologiczna			
1.	Liczba ośrodków edukacji ekologicznej w powiecie	ilość	bd
2.	Liczba szkół prowadzących zajęcia z zakresu ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami	%	bd
3.	Przedsięwzięcia o charakterze informacyjno-edukacyjnym z zakresu gospodarki odpadami	ilość	1

Analiza wskaźników będzie podstawą do korekty i weryfikacji przedsięwzięć planowanych w gminnym planie gospodarki odpadami.

12. Streszczenie

Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask powstał jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Celem niniejszego „Planu gospodarki odpadami dla gminy Łask” jest wyznaczenie działań zmierzających do utworzenia nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami. Plan obejmuje:

- Analizę i ocenę aktualnego stanu gospodarki odpadami
- Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami
- Działania zmierzające do poprawy sytuacji w dziedzinie gospodarki odpadami,
- Koncepcję systemu gospodarki odpadami
- Instrumenty i źródła finansowe służące realizacji planu
- Program promocji i informacji zamierzonych celów
- Oszacowanie kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami
- System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów
- Analizę oddziaływania projektu planu na środowisko

Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask został opracowywany zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa, Planem Gospodarki Odpadami dla województwa Łódzkiego, Planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego oraz Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Plan obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstające i przywożone na teren gminy, a w szczególności odpady inne niż niebezpieczne oraz odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

Analiza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi

Na podstawie informacji uzyskanych z firm zajmujących się zbiórką i transportem odpadów komunalnych stwierdzono, że w 2002 roku na terenie gminy Łask zostało wytworzonych 3 814,5 Mg odpadów komunalnych niesegregowanych, a 2003 roku 4 395,6 Mg. Jednak ilość ta nie odzwierciedla stanu faktycznego, ponieważ nie wszyscy mieszkańcy gminy są objęci systemem zbiórki odpadów (nie mają podpisanych umów z firmami zajmującymi się odbiorem), sami zajmują się wywozem i odpady ich nie podlegają ewidencji. Dlatego też dokonano oszacowania ilości odpadów komunalnych powstających w na terenie gminy na podstawie wskaźników charakterystyki ilościowej i jakościowej, przedstawionych w krajowym planie gospodarki odpadami. Oszacowana ilość wytworzonych odpadów komunalnych (bez odpadów wielkogabarytowych i gruzu budowlanego) w gminie Łask wynosi 7 737,28 Mg. Ilość odpadów budowlanych i wielkogabarytowych szacuje się na 1 282,59 Mg. Gmina miejsko – wiejska Łask liczy 28 502 mieszkańców (wg GUS), w związku z tym ilość odpadów komunalnych (wraz z infrastrukturą) przypadająca na 1 mieszkańca wynosi 271,46 kg/a, natomiast uwzględniając odpady wielkogabarytowe i budowlane ilość ta wynosi 316,46 kg/M/a.

Selektywna zbiórka odpadów na terenie gminy Łask funkcjonuje od lipca 2001 roku. Aktualnie w selektywnej zbiórce odpadów bierze udział tylko firma Eko – Region. Zbiórka prowadzona jest w systemie pojemnikowym. Zbierane są dwie frakcje: szkło i tworzywa sztuczne. W 2002 r. zebrano na terenie gminy 47,48 Mg surowców wtórnych natomiast w 2003 r. zebrano 70,1 Mg surowców wtórnych.

Na terenie gminy znajduje się składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowie. Składowisko zlokalizowane jest na działce nr 843 w Orchowie (właścicielem działki jest Miasto i Gmina Łask), w odległości 2,5 km od centrum Łasku przy ul. Kilińskiego. Na podstawie

umowy dzierżawnej od 26.10.2001 r. użytkownikiem składowiska jest „Eko – Region” Sp. z o.o. Składowisko wydzierżawiono spółce w celu zrekultywowania i zamknięcia tego obiektu. Od 30.08.2002 roku składowisko jest nieczynne z powodu protestów okolicznych mieszkańców (którzy nie zgadzali się z kierunkiem prowadzonej rekultywacji) w związku z czym odpady komunalne powstające na terenie gminy deponowane są poza jej granicami. Są to składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne: składowisko Podwoły – Wola Kruszyńska (powiat bełchatowski), składowisko w Młynku - Sobuczynie (powiat częstochowski, gm. Poczesna), składowisko w Mostkach (powiat zduńskowolski) oraz składowiska, z którymi umowy podpisała firma Eko-Region w Bełchatowie.

Prognozy powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Łask w latach 2004-2012

Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego zakłada się, że przez najbliższe 5 lat dominować będą wśród ludności postawy konsumpcyjne, wysoce „odpadogenne”, następnie zaś, stopniowo, coraz częściej obserwować będzie się postawy proekologiczne, w których zawarty będzie również świadomy stosunek do problematyki odpadów.

Prognozę dla gminy Łask sporządzono oddzielnie dla każdego składnika morfologii odpadów. Dla celów prognozy wykorzystano zmiany wielkości wskaźników emisji odpadów przyjęte na podstawie planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego. Założono niewielkie w skali rocznej zmiany „emisji” poszczególnych składników - nie większe niż 3%, a w niektórych grupach odpadów spadek emisji. Na podstawie powyższych założeń oszacowano ilość powstających odpadów komunalnych w 2007 roku na 9 497,66 Mg, a w 2012 na 9 881,28 Mg.

Cele przewidziane do realizacji w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie gminy Łask

Wytuczając cele w gospodarce odpadami kierowano się strategią wyznaczoną w Polityce ekologicznej Państwa, a także wytycznymi zawartymi w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami oraz Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego oraz projekcie planu gospodarki odpadami powiatu łaskiego.

Cele krótkookresowe 2004-2007

- * objęcie zorganizowanym wywozem odpadów mieszkańców całej gminy Łask,
- * wprowadzenie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów użytecznych tj.: szkło, tworzywa sztuczne, złom, makulatura,
- * wprowadzenie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- * wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- * wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- * wprowadzenie kompostowania odpadów ulegających biodegradacji w budownictwie jednorodzinym,
- * wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji w budownictwie wielorodzinnym,
- * edukacja ekologiczna mieszkańców gminy z uwzględnieniem specyfiki zbieranych odpadów
- * osiągnięcie w 2007 r. zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów:

- odpady wielkogabarytowe	-	25%
- odpady budowlane	-	20%
- odpady niebezpieczne (ze strumienia odpadów komunalnych)	-	22%

Cele długookresowe 2008-2012

- * dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- * rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,

- * kontynuacja edukacji ekologicznej,
- * osiągnięcie docelowo zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów:
  - odpady wielkogabarytowe - 58%
  - odpady budowlane - 48%
  - odpady niebezpieczne (ze strumienia odpadów komunalnych) - 62%

Analiza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym

W celu określenia stanu gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym przeprowadzono akcję ankietyzacji przedsiębiorstw z terenu gminy oraz skorzystano z informacji o gospodarowaniu odpadami składanymi przez firmy do Urzędu Marszałkowskiego.

Na podstawie ww. źródeł informacji ustalono, że na terenie gminy w 2002 r. powstało 8 310,222 Mg odpadów, z czego poddano odzyskowi lub unieszkodliwiono 8 310,222 Mg.

Największe ilości odpadów zostały wytworzone w grupie 02 - odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności. W największej ilości w tej grupie powstała odpadowa serwatka z Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej. Drugą pod względem masy wytworzonych odpadów jest grupa 10 - odpady z procesów termicznych, podgrupa 10 01 - Odpady z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw (z wyłączeniem grupy 19), których największym wytwórcą jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, a w małych ilościach odpad ten jest wytwarzany w rozproszeniu w kilku innych ankietowanych zakładach. Spośród pozostałych grup wytwarzanych odpadów należy jeszcze zwrócić uwagę na odpady opakowaniowe z grupy 15 oraz odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego (grupa 04), które powstają w kilku zakładach z terenu miasta i gminy.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji ustalono, że na terenie miasta i gminy Łask powstało w 2002 - 27,827 Mg odpadów niebezpiecznych. W największej ilości (24,324 Mg) powstały odpady z grupy 13 – odpadowe oleje oraz odpady z separatorów. Drugą pod względem masy grupę stanowiły odpady z grupy 16. Odpady z powyższych grup powstawały w rozproszeniu w większości ankietowanych zakładów i powstają w wyniku normalnej eksploatacji m.in. pojazdów samochodowych i urządzeń mechanicznych. W ankietowanych zakładach odpady te były w prawidłowy sposób magazynowane, a następnie przekazywane uprawnionym podmiotom.

Cele do osiągnięcia w gospodarce odpadami z sektora gospodarczego

- Zapobieganie i minimalizacja ilości, a także ograniczenie toksyczności odpadów.
- Wdrażanie technologii BAT oraz zarządzania środowiskowego.
- Zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie stosowanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych.
- Zwiększenie udziału odpadów unieszkodliwianych poza składowaniem.
- Sukcesywna likwidacja wcześniej nagromadzonych odpadów przemysłowych.
- Osiągnięcie pełnej kontroli i właściwe zarządzanie gospodarką odpadami w sektorze gospodarczym.
- Organizacja systemu zbiórki, gromadzenia i transportu dla odpadów powstających w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.
- Edukacja ekologiczna wytwórców odpadów w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami oraz ich obowiązków wynikających z obowiązujących uregulowań prawnych.

Propozycja systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Łask

Proponowany system zbiórki odpadów od mieszkańców będzie obejmował wdrożenie i rozwój:

- * selektywnej zbiórki odpadów użytecznych frakcje: szkło, tworzywa sztuczne, papier i tekturę oraz metale w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej w systemie wielopojemnikowym i workowym (wariant I),
- * zbiórki w systemie dwupojemnikowym (wariant II),

- * zbiórki odpadów ulegających biodegradacji w zabudowie wielorodzinnej (wariantowo w zabudowie jednorodzinnej),
- * kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji w zabudowie jednorodzinnej w ogródkach przydomowych
- * zbiórki odpadów:
  - wielkogabarytowych,
  - budowlanych i poremontowych,
  - elektrycznych i elektronicznych,
  - niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,

Ponadto system będzie obejmował gospodarkę odpadami zawierającymi azbest powstającymi na terenie gminy Łask, a także rozwiązania w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami medycznymi oraz weterynaryjnymi, zużytymi olejami, wyeksploatowanymi pojazdami w tym zużytymi oponami.

System wielopojemnikowy/workowy (wariant I)

System wielopojemnikowy/workowy polega zatem na rozstawieniu kilku pojemników lub rozdaniu worków do wydzielania poszczególnych frakcji surowców wtórnych (szkło, papier, tworzywa sztuczne, metale). Pozostałe odpady niesegregowane będą gromadzone w osobnym pojemniku.

System dwupojemnikowy (wariant II)

System dwupojemnikowy polegać będzie na rozstawieniu, w miejscu dotychczasowego jednego pojemnika na odpady niesegregowane, dwóch pojemników z przeznaczeniem do gromadzenia odpadów „suchych” i „mokrych”. W pojemnikach na odpady „suche” powinno się gromadzić: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, tekstylia, większość odpadów mineralnych i drobnej frakcji (z wyjątkiem ziemi, piasku itp. oraz odpady suche niebezpieczne typu komunalnego (w przypadku braku osobnego systemu zbierania). Należy się spodziewać, że w pojemnikach tych mogą również znaleźć się odpady organiczne w ilości do 15%. W pojemnikach na odpady „mokre” gromadzone będą odpady organiczne kuchenne i ogrodowe, odpady mineralne (głównie ziemia, piasek, żwir itp.), frakcja drobna (ceramika, szkło, itp.) o wymiarach nie przekraczających 40 mm.

Wybór systemu zbiórki odpadów uzależniony jest od decyzji władz lokalnych.

Proponowane rozwiązania techniczne dla projektowanego systemu

W celu realizacji zaproponowanego systemu niezbędna będzie budowa obiektów gospodarki odpadami. Zgodnie z planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego, proponuje się budowę Gminnej Zbiornicy Odpadów, która będzie zlokalizowana przy ul. Objazdowej. Aktualnie na tym terenie funkcjonuje Komunalne Gospodarstwo Pomocnicze. Natomiast przy ul. Kolejowej i Utrata proponuje się lokalizację Gminnego Punktu Gospodarki Odpadami (GPZON).

Elementami Gminnej Zbiornicy Odpadów będą następujące obiekty:

- sortownia na odpady pochodzące z selektywnej zbiórki,
- kompostownia pryzmowa odpadów zielonych pochodzących z utrzymania i porządkowania parków, ogrodów i terenów zielonych oraz osadów ściekowych, a także odpadów organicznych pochodzących od mieszkańców (jej lokalizację proponuje się przy ul. Kilińskiego na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków),
- punktu gromadzenia odpadów remontowo-budowlanych powstających w gospodarstwach domowych oraz obiektach infrastruktury, a także w zakładach przemysłowych i przekazywanie do odzysku specjalistycznym firmom,
- stanowiska demontażu odpadów wielkogabarytowych pochodzących z gospodarstw domowych. Powstający balast będzie deponowany na składowiskach zlokalizowanych poza terenem gminy Łask.

Podstawowym zadaniem GPZON jest odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców oraz małych i średnich przedsiębiorstw z określonego terenu.

Kompletny Gminny Punkt Gospodarki Odpadami (GPZON) powinien zawierać:

- punkt przyjmowania odpadów niebezpiecznych (ewentualnie również innych niż niebezpieczne) (odpowiedni stół i waga),
- pomieszczenie rejestracji odpadów i magazyn środków dezynfekujących,
- strefę kontroli i sprawdzania odpadów,
- magazyn opakowań,
- punkt pakowania i rejestracji odpadów,
- magazyn spedycyjny,
- pomieszczenia biurowe i sanitarno-bytowe dla personelu.

Punkt powinien być wyposażony w:

- beczki (kontenery) na odpady niebezpieczne,
- kontenery specjalne na odpady inne niż niebezpieczne,
- pojemniki na specyficzne odpady ciekłe.

Program promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

W celu wspomaganie prowadzonych działań na terenie gminy Łask w zakresie edukacji ekologicznej proponuje się stworzenie Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej (punktu konsultacyjnego), który zajmowałby się koordynowaniem działań na rzecz edukacji ekologicznej na terenie całego powiatu łaskiego. Zrzeszałby inne organizacje, zajmujące się ochroną przyrody w poszczególnych gminach. Propagowałby najlepsze rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami, udostępniał informacje o dotychczasowych osiągnięciach, rozpowszechniał zebrane materiały, organizował konkursy, festyny o tematyce ekologicznej.

Promocja powinna być zorganizowana przy zastosowaniu form oświatowych, kulturalnych i reklamowych.

System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów

Zgodnie z Ustawą o odpadach, gminny plan gospodarki odpadami (stanowiący część gminnego programu ochrony środowiska) powinien zostać uchwalony przez Radę Miejską w terminie do 30 czerwca 2004 r. Proces ten poprzedzony jest etapem opiniowania. Zgodnie z ustawą o odpadach projekt gminnego planu podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa oraz zarząd powiatu. Organy te udzielają opinii w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nieudzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.

Burmistrz ma obowiązek składania co 2 lata Radzie Gminy sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami. Pierwszy termin złożenia sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami upływa 30 czerwca 2006 roku.

Ustawa o odpadach wymaga, aby plany gospodarki odpadami aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Oznacza to, że następny gminny plan gospodarki odpadami powinien zostać uchwalony przed 30 czerwca 2008 r. Jeżeli zmiany w gospodarce odpadami w gminie będą znaczące, lub będzie wymagała tego sytuacja lokalna, gminny plan gospodarki odpadami powinien być zaktualizowany przed tym terminem.

Wskaźniki monitorowania efektywności planu

Podstawą monitoringu realizacji planu jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan gospodarki odpadami, stan środowiska i presję na środowisko.

W celu nadzoru nad realizacją przyjętego planu przedstawiono, za planem gospodarki odpadami dla powiatu łaskiego, wskaźniki, które będą służyć do oceny stopnia realizacji założonych zadań:

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	stan na 31.12.2002
<i>sektor komunalny</i>			
1.	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w przeliczeniu na mieszkańca na rok	kg/M/rok	
2.	Mieszkańcy gminy objęci zorganizowaną zbiórką odpadów	% mieszkańców	
3.	Udział odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach	%	
4.	Zamknięte i rekultywowane składowiska odpadów nie spełniające wymogów ochrony środowiska	ilość	1
5.	Likwidacja dzikich składowisk odpadów	ilość	bd
6.	Odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	%	0
7.	Ilość surowców wtórnych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych w wyniku selektywnej zbiórki	%	47,48
8.	Odpady wielkogabarytowe wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę	%	0
9.	Odpady budowlane wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę	%	0
10.	Odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych przez selektywną zbiórkę	%	0
11.	Nakłady inwestycyjne w gospodarce odpadami	PLN/rok	bd
<i>sektor gospodarczy</i>			
1.	Ilość odpadów wytworzona w sektorze gospodarczym	tys. Mg/rok	
2.	Ilość odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania	%	
3.	Ilość odpadów niebezpiecznych wytworzona w sektorze gospodarczym	tys. Mg	
4.	Ilość odpadów niebezpiecznych poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania	%	
<i>Podnoszenie stanu świadomości społecznej, edukacja ekologiczna</i>			
1.	Liczba ośrodków edukacji ekologicznej w powiecie	ilość	bd
2.	Liczba szkół prowadzących zajęcia z zakresu ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami	%	bd
3.	Przedsięwzięcia o charakterze informacyjno-edukacyjnym z zakresu gospodarki odpadami	ilość	1

13. Literatura:

- 1) Ustawa o odpadach (Dz. U Nr 62/2001, poz. 628 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku Nr 41 poz. 365, nr 113 poz. 984, nr 199 poz. 1671; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959 i nr 116 poz. 1208) z dnia 27 kwietnia 2001 roku,
- 2) Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132/1996, poz. 622 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 1997 roku nr 60 poz. 369, nr 121 poz. 770, Dz. U. z 2000 roku nr 22 poz. 272, Dz. U. z 2001 roku nr 100 poz. 1085, Dz. U. z 2002 nr 154 poz. 1800 i nr 113 poz. 984, Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78, Dz. U. z 2004 roku nr 96 poz. 959) z dnia 13 września 1996 roku.
- 3) Ustawa - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62/2001, poz. 627 oraz Dz. U. nr 115 poz. 1229; Dz. U. z 2002 roku nr 74 poz. 676, nr 113 poz. 984, nr 153 poz.1271, nr 233 poz.1957; Dz. U. z 2003 roku nr 46 poz. 392, nr 80 poz. 717 i 721, nr 162 poz. 1568, nr 175 poz. 1693, nr 190 poz. 1865 i nr 217 poz. 2124; Dz. U. z 2004 roku nr 19 poz. 177, nr 49 poz. 464, nr 70 poz. 631, nr 91 poz. 875, nr 92 poz. 880, nr 96 poz. 959 i nr 121 poz. 1263) z dnia 27 kwietnia 2001 roku;
- 4) Ustawa o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085; Dz. U. z 2002 roku nr 143 poz. 1196; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 i nr 190 poz. 1865 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 49 poz. 464) z dnia 27 lipca 2001 r.;
- 5) Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 11 poz. 97 i nr 96 poz. 959) z dnia 11 maja 2001 r.;
- 6) Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63, poz.639 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku nr 113 poz. 984; Dz. U. z 2003 roku nr 7 poz. 78 oraz Dz. U. z 2004 roku nr 121 poz. 1263) z dnia 11 maja 2001 r.;
- 7) Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16/90, poz.95 z późniejszymi zmianami – Dz. U. z 2002 roku nr 23 poz. 220, nr 62 poz. 558 i nr 113 poz. 984, nr 153 poz. 1271, nr 214 poz. 1806; z 2003 roku nr 80 poz. 71, nr 162 poz. 1568; z 2004 roku, nr 102 poz.1055, nr 116 poz.1203, nr 214 poz. 1806) z dnia 8 marca 1990 roku
- 8) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 czerwca 2003 r. w sprawie oznakowania opakowań (Dz. U. Nr 105, poz. 994)
- 9) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003 roku w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz.U. Nr 104, poz. 982)
- 10) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 roku w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U. Nr 66, poz. 620)
- 11) Uchwała Rady Miejskiej w Łasku Nr XXXII/439/2002 z dnia 21 czerwca 2002 r.
- 12) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, Ministerstwo Środowiska, 2002,
- 13) Plan Gospodarki Odpadami dla woj. łódzkiego, Urząd Marszałkowski, 2003
- 14) Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Łaskiego
- 15) Informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego w Łasku
- 16) Informacje uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Łasku
- 17) Informacja dotycząca realizacji selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy Łask
- 18) Instrukcja eksploatacji składowiska odpadów w Łasku, marzec 2002
- 19) Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2002, Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, Łódź 2003
- 20) Informacje uzyskane od firm wywozowych oraz podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy Łask
- 21) Poradnik gospodarowania odpadami, pod red. K. Skalmowskiego, wyd. Verlag Dashofer,
- 22) Praca zbiorowa pod redakcją Żygadło M., Strategia gospodarki odpadami komunalnymi, Wyd.: Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych, 2000
- 23) Jurasz F, Kompleksowa gospodarka odpadami w gminie, Wyd. ARP Poligrafia, 1998
- 24) Maksymowicz B.: Zbiór zaleceń dla działań umożliwiających efektywną realizację obowiązków nałożonych na gminę przez nowe przepisy prawne regulujące gospodarkę odpadami komunalnymi – w aspektach integracji z Unią Europejską, OBREM, 2002
- 25) Rocznik Statystyczny Województwa Łódzkiego, GUS, 2003

- 26) www.wfosigw.pl
- 27) www.nfosigw.pl
- 28) www.ekofundusz.org.pl

14. Spis rysunków

RYSUNEK 1 STAN AKTUALNY GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY ŁASK ...	32
RYSUNEK 2 PROPONOWANY SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI – SYSTEM WIELOPOJEMNIKOWY/WORKOWY	41
RYSUNEK 3 PROPONOWANY SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI – SYSTEM DWUPOJEMNIKOWY.....	42
RYSUNEK 4 ZAŁOŻONE POZIOMY ODZYSKU I RECYKLINGU DLA ODPADÓW WIELKOGABARYTOWYCH POWSTAJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2007 I 2012 [MG].....	46
RYSUNEK 5 ZAŁOŻONE POZIOMY ODZYSKU I RECYKLINGU DLA ODPADÓW BUDOWLANYCH POWSTAJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2007 I 2012 [MG].....	46
RYSUNEK 6 PROGNOZA ILOŚCI ORAZ NIEZBĘDNY RECYKLING ODPADÓW ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI POWSTAJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2007 I 2012 [MG]	48
RYSUNEK 7 ZAKŁADANE POZIOMY ODZYSKU I RECYKLINGU ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH POWSTAJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2007 I 2012 [MG].....	50
RYSUNEK 8 ZAŁOŻONE POZIOMY ODZYSKU I RECYKLINGU DLA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W STRUMIENIU ODPADÓW KOMUNALNYCH POWSTAJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2007 I 2012 [MG].....	52

15. Spis tabel

TABELA 1 JEDNOSTKI FIZYCZNO – GEOGRAFICZNE NA OBSZARZE GMINY ŁASK WG KONDRACKIEGO (2000).....	10
TABELA 2 KLASY BONITACYJNE GLEB.....	12
TABELA 3 STRUKTURA, LICZBA, RUCH NATURALNY ORAZ MIGRACJE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY ŁASK	13
TABELA 4 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W ROKU 2002 WEDŁUG US W ŁODZI.....	14
TABELA 5 IŁOŚCI WYTWORZONYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH W 2002 R. I 2003 R. W GMINIE ŁASK	24
TABELA 6 SZACUNKOWA IŁOŚĆ ODPADÓW WYTWORZONYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W 2002 R. ..	25
TABELA 7 FIRMY PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZBIÓRKI I TRANSPORTU ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY ŁASK.....	26
TABELA 8 CHARAKTERYSTYKA FIRM ZAJMUJĄCYCH SIĘ ZBIÓRKĄ I TRANSPORTEM ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY ŁASK.....	26
TABELA 9 WYKAZ USTAWIENIA POJEMNIKÓW DO SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW NA TERENIE GMINY ŁASK	27
TABELA 10 ZESTAWIENIE IŁOŚCI SUROWCÓW WTÓRNYCH ZEBRANYCH Z TERENU GMINY ŁASK W LATACH 2002 I 2003.	29
TABELA 11 RODZAJE I IŁOŚCI ODPADÓW OBJĘTYCH DECYZJĄ NA SKŁADOWANIE NA SKŁADOWISKU ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE I OBOJĘTNYCH W ORCHOWIE	30
TABELA 12 PROGNOZA IŁOŚCI WYTWORZONYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH DLA GMINY ŁASK [MG]	35
TABELA 13 PROGNOZA IŁOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI W LATACH 2007-2012 DLA GMINY MIEJSKO – WIEJSKIEJ ŁASK [MG]	47
TABELA 14 SZACUNKOWA IŁOŚĆ ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH WYTWORZONYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W 2002 R.....	48
TABELA 15 PROGNOZY POWSTAWANIA W LATACH 2007 – 2012 POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW OPAKOWAŃ DLA GMINY ŁASK [MG].....	48
TABELA 16 PROGNOZOWANE IŁOŚCI ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH, KTÓRE POWINNY BYĆ PODDANE PROCESOM ODZYSKU I RECYKLINGU NA TERENIE GMINY ŁASK [MG].....	50
TABELA 17 ZADANIA DO REALIZACJI W GOSPODARCE ODPADAMI KOMUNALNYMI	54
TABELA 18 IŁOŚCI WYTWORZONYCH ODPADÓW Z SEKTORA GOSPODARCZEGO NA TERENIE GMINY ŁASK	55
TABELA 19 WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZBIERANIA, TRANSPORTU I ODZYSKU ODPADÓW	56
TABELA 20 HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ W GOSPODARCE ODPADAMI DLA GMINY ŁASK	65
TABELA 21 WARUNKI OTRZYMANIA DOTACJI Z EkoFUNDUSZU	74
TABELA 22 KOSZTY ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W LATACH 2004-2012 NA TERENIE GMINY ŁASK	83
TABELA 23 WSKAŹNIKI DLA SEKTORA KOMUNALNEGO I SEKTORA GOSPODARCZEGO Z UWZGLĘDNIENIEM ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH (STAN 2002 R.)	87

16. Spis załączników

Załącznik 1 Wykaz firm zajmujących się zbiórką i transportem odpadów komunalnych z terenu gminy Łask

Załącznik 2 Lokalizacja instalacji do odzysku/unieszkodliwiania odpadów na terenie gminy Łask

Załącznik 3 Wykaz autozłomów posiadających zezwolenie Wojewody na recykling zużytych samochodów

Załącznik 4 Wykaz firm posiadających pozwolenie na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne

Załącznik 5 Wykaz firm posiadających pozwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku/unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne.

Załącznik 6 Informacja o rodzaju, ilościach i miejscach występowania azbestu na terenie gminy Łask

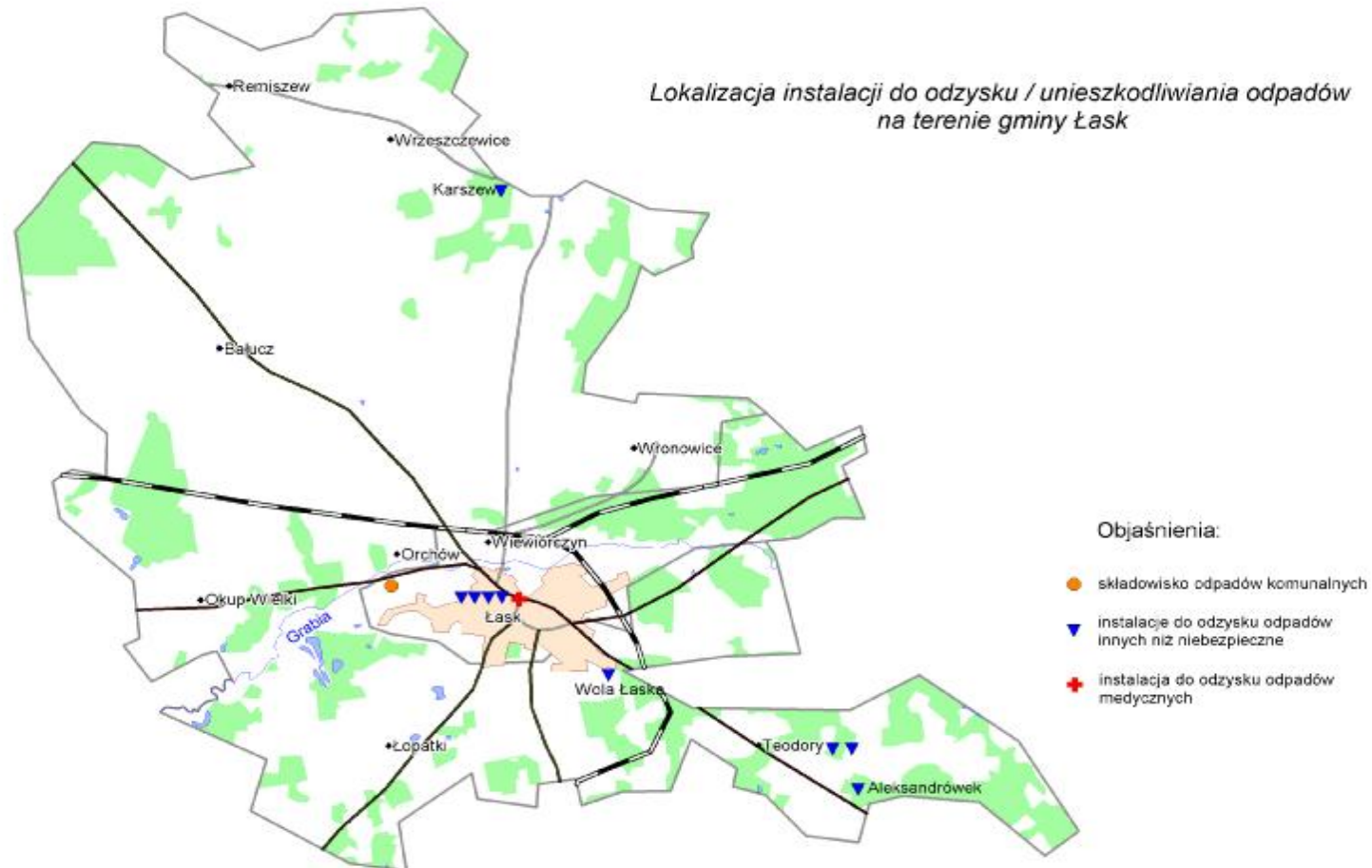
Załącznik 7 Wykaz firm posiadających pozwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów niebezpiecznych

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Wykaz firm zajmujących się zbiórką i transportem odpadów komunalnych z terenu gminy Łask

- **„Eko – Region” Sp. z o.o.**
97 – 400 Bełchatów,
ul. Bawełniana 18
- **Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w likwidacji**
98-100 Łask,
ul. Objazdowa 4
- **PPHU Dariusz Kalwinek,**
97-425 Żelów,
ul. Kunickiego 11
- **Rethmann Recycling Sp. z o.o.**
98-220 Zduńska Wola,
ul. Zielonogórska 14/16

Załącznik 2

Załącznik 3 Wykaz autozłomów posiadających zezwolenie Wojewody na recykling zużytych samochodów

- **„AUTO – JAPAN” S.C. Z. i C. Czyżak, 98-100 Łask, ul. Widawska 42**
- **Przedsiębiorstwo transportowe „SNART” Gorczyn 77.**

Załącznik 4 Wykaz firm posiadających pozwolenie na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne

Odpady niebezpieczne

„**AUTO – JAPAN**”, ul. Widawska 42, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 13 01 10, 13 02 05, 15 02 02, 16 01 07, 16 01 13, 16 01 14, 16 06 01, 16 02 13.

„**KASTOR**” S.A., ul. Przemysłowa 12, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 16 02 13, 13 02 08.

„**INTROGRAF**” Pracownia Poligraficzno – Introligatorska, ul. Południowa 2, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 08 03 12, 09 01 01, 09 01 02, 15 02 02, 16 02 13.

Urząd Miejski w Łasku, ul. Warszawska 14, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 13 02 05, 16 01 07, 16 06 04, 16 02 13.

„**POGUM BIS**”, Mikołajówek 7, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 13 02 04, 13 02 05, 13 02 06, 15 02 02, 16 02 13.

Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Matejki 16, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 13 02 05, 20 01 21.

MPWiK Sp. z o.o., ul. Tylna 9, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 20 01 33, 20 01 21.

„**STAL – BUD**”, ul. Kolejowa 12, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 16 06 01, 16 02 13

Zakład Opieki Zdrowotnej „**VITAL**”, ul. Dębowa 1, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 18 01 03

„**STEC**” Wytwarzanie Podłoża pod uprawę pieczarek w Aleksandrówku 29a. Kody wytwarzanych odpadów: 13 01 13, , 13 02 06, 16 06 01, 20 01 21

„**CIECH – PETROL**”, stacje paliw w Gorczynie 77 oraz w Łasku przy ul. Objazdowej 4. Kody wytwarzanych odpadów: 13 05 02, 16 07 08, 20 01 21

„**TRANSTAN**”, ul. Warszawska 30/31, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 13 01 13, 13 02 05, 16 06 01, 20 01 21

Stacja paliw „**ROMA**” w Orchowiu 185. Kody wytwarzanych odpadów: 15 01 10, 15 02 02, 16 02 11, 16 02 13

Zakład Usług Motoryzacyjnych, ul. Lutomińska 5, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 13 01 10, 13 01 11, 13 02 05, 13 02 06, 15 01 10, 15 02 02, 16 01 07, 16 01 13

Zakład Zaopatrzenia i Obsługi Rolnictwa, ul. Kolejowa 13, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 20 01 21, 16 06 01, 13 02 06, 13 01 13

Odpady inne niż niebezpieczne

Stacja paliw „**ROMA**” w Orchowiu 185. Kody wytwarzanych odpadów: 15 01 01, 15 01 02, 15 01 04, 15 01 07, 15 02 03

Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Matejki 16, 98 – 100 Łask. Kody wytwarzanych odpadów: 02 0508, 02 05 01, 10 01 01, 10 01 02, 17 04 05, 20 01 01, 20 03 04

Załącznik 5 Wykaz firm posiadających pozwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku/unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne

„ProEkoPlast” S.A. Wola Łaska 71, 98 - 100 Łask. Kody odpadów ulegających procesom odzysku: 02 01 04, 04 02 21, 04 02 22, 07 02 99, 12 01 05, 15 01 02, 15 01 05, 16 01 19, 16 02 16, 17 02 03, 17 06 04, 19 05 99, 19 06 99, 20 01 39

PPHU „BUDOBET”, Teodory 7, 98 – 100 Łask. Kody odpadów ulegających procesom odzysku: 10 01 01; 10 01 02

PPHU „WIESPOL” W. Porzybut, ul. Kilińskiego 221, 98 – 100 Łask. Kody odpadów ulegających procesom odzysku 12 01 05; 15 01 02

„B.D.S” Sp. z o.o., ul. Armii Krajowej 65, 98 – 100 Łask. Kody odpadów ulegających procesom odzysku: 10 01 01, 10 01 02

Przedsiębiorstwo wielobranżowe „Podwysoki”, Teodory 10, 98 – 100 Łask. Kody odpadów ulegających procesom odzysku 12 01 05, 07 02 13, 15 01 02

„MYKOGEN – KOMPOST”, Karszew 42, 98 – 100 Łask. Kody odpadów ulegających procesom odzysku: 02 01 03; 02 01 06; 10 01 05

„STEC” Wytwarzanie Podłoża pod uprawę pieczarek, Aleksandrówek 29A, 98 – 100 Łask. Kod odpadów ulegających procesom odzysku: 10 01 05

„ASJA” Sp. Cywilna, ul. Utrata 4, 98 – 100 Łask. Kod odpadów ulegających procesom odzysku: 12 01 05

„TRANSTAN”, ul. Warszawska 30/31, 98 – 100 Łask. Kod odpadów ulegających procesom odzysku: 10 01 01, 10 02 01.

Załącznik 6 Informacje o rodzaju, ilościach i miejscach występowania azbestu na terenie gminy Łask

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Sołectwo	Ilość [m²]
1.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Aleksandrówek	1 220
2.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Anielin	7 110
3.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Bałucz	10 670
4.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Borszewice	10 373
5.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Budy Stryjowskie	7 723
6.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Gorzczyn	1 140
7.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Karszew	4 557
8.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Kopyś	2 531
9.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Krzucz	3 451
10.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Łopatki	3 390
11.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Mauryca	1 200
12.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Okup Mały	3 165
13.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Okup Wielki	2 821
14.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Orchów	1 560
15.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Ostrów	2 019
16.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Rembów	1 850
17.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Remiszew	6 420
18.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Rokitnica	3 470
19.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Sięganów	1 824
20.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Stryje Księżę	2 980
21.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Stryje Paskowe	4 241
22.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Teodory	1 367
23.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wiewiórczyn	4 320

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Sołectwo	Ilość [m²]
24.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wola Bałucka	9 932
25.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wola Łaska	1 450
26.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wola Stryjewska	1 500
27.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wronowice	578
28.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wrzeszczewice	8 300
29.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wrzeszczewice Nowe	2 430
30.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Wydrzyn	6 642
31.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Zielęcice	840
32.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Łask - Kolumna	1 415
33.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Oś. Wronowice	2 516
34.	Płyta falista azbestowo – cementowa dla budownictwa	Łask	8 060
Razem			133 065

Załącznik 7 Wykaz firm posiadających pozwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów niebezpiecznych

- **P.U.H „BENZ – HURT”** J. Zalewski, T. Zajda Sp. j., ul. Warszawska 133, 98 – 100 Łask - akumulatory ołowiowe – kod 16 06 01
- **PHSR „AGROMA”** w Kutnie, ul. Skłęczkowska 42, punkt sprzedaży w Orchowiu – akumulatory ołowiowe – kod 16 06 01
- **P.H.U. „ALPOL”**, ul. Armii Ludowej 10 – akumulatory ołowiowe – kod 16 06 01
- **„CIECH – PETROL”**, stacje paliw w Gorczynie 77 oraz w Łasku przy ul. Objazdowej 4. – baterie i akumulatory ołowiowe – kod 16 06 01, baterie i akumulatory niklowo – kadmowe – kod 16 06 02
- **„TRANSTAN”**, ul. Warszawska 30/31, 98 – 100 Łask – inne oleje hydrauliczne – kod 13 01 13; mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych – kod – 13 02 05